

Migration och asylpolitik

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2009 som rör asyl- och migrationsfrågor samt svenskt medborgarskap. Motionerna tar upp frågor om bl.a. klimatflyktingar, begreppet väpnad konflikt och flyktingstatus för hbt-personer. Andra frågor som behandlas är barnspecifika skäl för förföljelse, barn i riskzonen för människohandel, mottagande av ensamkommande barn samt begreppet synnerligen ömmande omständigheter. Flera motioner tar också upp frågor om samarbetet inom EU. I betänkandet behandlas vidare motioner som rör bl.a. asylprocessen, visering, verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut, arbetskraftsinvandring, utnyttjande av papperslösa och mottagande av asylsökande. Slutligen behandlas några motioner om svenskt medborgarskap. Här tas bl.a. upp frågan om kunskaper i svenska språket ska vara en förutsättning för att beviljas svenskt medborgarskap.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

I ärendet finns 41 reservationer (s, v, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	11
Utskottets överväganden	12
Flyktingpolitik	12
Väpnad konflikt m.m. och Internflykt	16
Barn i asylprocessen	19
Könsrelaterad förföljelse	21
Människosmuggling	23
Synnerligen ömmande omständigheter	26
Samarbetet inom EU	29
Arbetskraftsinvandring m.m.	36
Sanktioner mot oseriösa arbetsgivare m.m.	43
Asylsökande och arbete	45
Mottagande av asylsökande	47
Asylprocessen	52
Verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut och Sveriges återtagandeavtal	60
Förvar	65
Visum	68
Svenskt medborgarskap	72
Reservationer	77
1. Flyktingpolitik, punkt 1 (v, mp)	77
2. Migration och klimatförändringar, punkt 2 (v, mp)	77
3. Klimatflyktingar, punkt 3 (mp)	78
4. Översyn av utlänningslagen m.m., punkt 4 (s)	78
5. Väpnad konflikt m.m., punkt 5 (s, v, mp)	79
6. Internflykt, punkt 6 (mp)	80
7. Barn i asylprocessen, punkt 7 (s, v, mp)	80
8. Hbt-personers skyddsskäl, punkt 8 (s, v, mp)	81
9. Hbt-frågor i övrigt, punkt 9 (v, mp)	81
10. Människosmuggling, punkt 10 (mp)	82
11. Synnerligen ömmande omständigheter, punkt 11 (s)	82
12. Synnerligen ömmande omständigheter, punkt 11 (v, mp)	83
13. Portalparagrafen i utlänningslagen, punkt 12 (s, v, mp)	83
14. Uppehållstillstånd efter viss tid, punkt 13 (v)	84
15. Uppehållstillstånd efter viss tid, punkt 13 (mp)	84
16. Främlingspass, punkt 14 (v, mp)	85
17. Samarbetet inom EU, punkt 15 (s)	85
18. Samarbetet inom EU, punkt 15 (v)	86
19. Samarbetet inom EU, punkt 15 (mp)	87
20. Arbetskraftsinvandring, punkt 16 (s, v)	88
21. Arbetsstillstånd för papperslösa m.fl., punkt 17 (v, mp)	89
22. Utökad arbetskraftsinvandring, punkt 18 (v)	90
23. Arbetsförmedlingar i tredjeland, punkt 19 (mp)	90
24. Fri rörlighet, punkt 20 (mp)	91

25. Bärplockare, punkt 21 (v)	91
26. Sanktioner m.m., punkt 22 (s, v, mp)	92
27. Asylsökande och arbete, punkt 23 (v, mp)	93
28. Kommuners mottagande av ensamkommande barn, punkt 24 (s)	93
29. Kommuners mottagande av ensamkommande barn, punkt 24 (v, mp)	94
30. Övriga frågor om mottagande, punkt 25 (v, mp)	94
31. Tillgång till tolkar m.m., punkt 26 (s, v, mp)	95
32. Övrigt om tolkar, punkt 27 (mp)	96
33. Vissa frågor om domstolsprövningen, punkt 28 (v, mp)	96
34. Övrigt om domstolsprövningen, punkt 29 (mp)	97
35. Offentligt biträde, punkt 30 (v, mp)	98
36. Ärenden om ensamkommande barn, punkt 31 (v, mp)	99
37. Asylprocessen i övrigt, punkt 32 (mp)	99
38. Verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut, punkt 33 (v, mp)	100
39. Sveriges återtagandeavtal, punkt 34 (mp)	101
40. Förvar, punkt 35 (v, mp)	102
41. Visum, punkt 36 (v, mp)	102
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	104
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	104

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Flyktingpolitik

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 3 och

2009/10:Sf285 av Bodil Ceballos (mp) yrkande 4.

Reservation 1 (v, mp)

2. Migration och klimatförändringar

Riksdagen avslår motion

2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 14.

Reservation 2 (v, mp)

3. Klimatflyktingar

Riksdagen avslår motion

2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 13.

Reservation 3 (mp)

4. Översyn av utlänningslagen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf289 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkande 1,

2009/10:Sf290 av Inger Davidson (kd),

2009/10:Sf340 av Dan Kihlström och Eva Johnsson (båda kd) och

2009/10:Sf401 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s).

Reservation 4 (s)

5. Väpnad konflikt m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 26,

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 12 och 13 samt

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 7.

Reservation 5 (s, v, mp)

6. Internflykt

Riksdagen avslår motion

2009/10:Sf285 av Bodil Ceballos (mp) yrkande 6.

Reservation 6 (mp)

7. Barn i asylprocessen

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf247 av Inger Davidson och Rosita Runegrund (båda kd) yrkande 3,

2009/10:Sf366 av Chatrine Pålsson Ahlgren och Rosita Runegrund (båda kd),

2009/10:Sf367 av Inger Davidson (kd) och
2009/10:Sf397 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (c, m, fp, kd, v, mp).
Reservation 7 (s, v, mp)

8. Hbt-personers skyddsskäl

Riksdagen avslår motionerna
2009/10:U343 av Börje Vestlund m.fl. (s) yrkande 9,
2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 23 och
2009/10:Sf380 av Börje Vestlund (s) yrkandena 2, 4 och 6.
Reservation 8 (s, v, mp)

9. Hbt-frågor i övrigt

Riksdagen avslår motionerna
2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 24,
2009/10:Sf380 av Börje Vestlund (s) yrkandena 1 och 5 samt
2009/10:A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp) yrkandena 30–32.
Reservation 9 (v, mp)

10. Människosmuggling

Riksdagen avslår motionerna
2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 21 och 23 samt
2009/10:Ju429 av Rosita Runegrund m.fl. (kd, m, fp, mp, c, v) yrkan-
dena 4 och 5.
Reservation 10 (mp)

11. Synnerligen ömmande omständigheter

Riksdagen avslår motionerna
2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 32,
2009/10:Sf247 av Inger Davidson och Rosita Runegrund (båda kd)
yrkandena 1 och 2,
2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 11 och
2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 6.
Reservation 11 (s)
Reservation 12 (v, mp)

12. Portalparagrafen i utlänningslagen

Riksdagen avslår motion
2009/10:Sf284 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp) yrkande 1.
Reservation 13 (s, v, mp)

13. Uppehållstillstånd efter viss tid

Riksdagen avslår motionerna
2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 42 och
2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 6.
Reservation 14 (v)
Reservation 15 (mp)

14. Främlingspass

Riksdagen avslår motion

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 22.

Reservation 16 (v, mp)

15. Samarbetet inom EU

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 6–8, 12, 16 och 20,

2009/10:Sf207 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 5,

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 10–12 och 18,

2009/10:Sf254 av Bodil Ceballos m.fl. (mp),

2009/10:Sf285 av Bodil Ceballos (mp) yrkande 5,

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 24,

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 2 och

2009/10:A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp) yrkande 24.

Reservation 17 (s)

Reservation 18 (v)

Reservation 19 (mp)

16. Arbetskraftsinvandring

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf303 av Reza Khelili Dylami (m),

2009/10:Sf326 av Kalle Larsson m.fl. (v) i denna del och

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkandena 4 och 5.

Reservation 20 (s, v)

17. Arbetstillstånd för papperslösa m.fl.

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf288 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda m),

2009/10:Sf319 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 3,

2009/10:Sf326 av Kalle Larsson m.fl. (v) i denna del och

2009/10:Sf404 av Ulrika Karlsson i Uppsala m.fl. (m).

Reservation 21 (v, mp)

18. Utökad arbetskraftsinvandring

Riksdagen avslår motion

2009/10:Sf326 av Kalle Larsson m.fl. (v) i denna del.

Reservation 22 (v)

19. Arbetsförmedlingar i tredjeland

Riksdagen avslår motion

2009/10:Sf207 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 3.

Reservation 23 (mp)

20. Fri rörlighet

Riksdagen avslår motion

2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 11.

Reservation 24 (mp)

21. Bärplockare

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf286 av Margareta Persson m.fl. (s),

2009/10:Sf323 av Josefin Brink m.fl. (v),

2009/10:Sf350 av Thomas Bodström (s),

2009/10:Sf371 av Helén Pettersson i Umeå och Fredrik Lundh Sammeli (båda s) och

2009/10:Sf375 av Lennart Axelsson (s).

Reservation 25 (v)

22. Sanktioner m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sk407 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 9,

2009/10:Sf274 av Luciano Astudillo (s),

2009/10:Sf319 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 7 och 8 samt

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 17.

Reservation 26 (s, v, mp)

23. Asylsökande och arbete

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf253 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 1 och 2,

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 1,

2009/10:Sf326 av Kalle Larsson m.fl. (v) i denna del,

2009/10:Sf346 av Anita Brodén (fp) yrkande 2 och

2009/10:Sf405 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m) yrkande 7.

Reservation 27 (v, mp)

24. Kommuners mottagande av ensamkommande barn

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 20 och

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 15.

Reservation 28 (s)

Reservation 29 (v, mp)

25. Övriga frågor om mottagande

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf234 av Elisabeth Svantesson (m),

2009/10:Sf264 av Eva Sonidsson och Hans Stenberg (båda s),

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 2, 3 och 21 samt

2009/10:Sf405 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m) yrkande 4.

Reservation 30 (v, mp)

26. Tillgång till tolkar m.m.

Riksdagen avslår motion

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 8.

*Reservation 31 (s, v, mp)***27. Övrigt om tolkar**

Riksdagen avslår motion

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 3.

*Reservation 32 (mp)***28. Vissa frågor om domstolsprövningen**

Riksdagen avslår motion

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 37–40.

*Reservation 33 (v, mp)***29. Övrigt om domstolsprövningen**

Riksdagen avslår motion

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 2, 4, 5 och 7.

*Reservation 34 (mp)***30. Offentligt biträde**

Riksdagen avslår motion

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 50 och 51.

*Reservation 35 (v, mp)***31. Ärenden om ensamkommande barn**

Riksdagen avslår motion

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 22 i denna del.

*Reservation 36 (v, mp)***32. Asylprocessen i övrigt**

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 26,

2009/10:Sf339 av Dan Kihlström (kd) och

2009/10:Sf405 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m) yrkandena 2 och 3.

*Reservation 37 (mp)***33. Verkställighet av avvsnings- och utvisningsbeslut**

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 28, 31, 33, 35 och 41,

2009/10:Sf246 av Solveig Hellquist (fp),

2009/10:Sf247 av Inger Davidson och Rosita Runegrund (båda kd) yrkande 4,

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 22 i denna del,

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 14 och 20 samt

2009/10:Sf407 av Chatrine Pålsson Ahlgren och Eva Johnsson (båda kd) yrkandena 1 och 2.

Reservation 38 (v, mp)

34. Sveriges återtagandeavtal

Riksdagen avslår motion

2009/10:Sf285 av Bodil Ceballos (mp) yrkande 7.

Reservation 39 (mp)

35. Förvar

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 17,

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 49 och

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 17–19.

Reservation 40 (v, mp)

36. Visum

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf207 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 2,

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 15, 43 och 48 samt

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 29.

Reservation 41 (v, mp)

37. Svenskt medborgarskap

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf270 av Rolf K Nilsson (m),

2009/10:Sf337 av Marietta de Pourbaix-Lundin och Inger René (båda m),

2009/10:Sf347 av Mahmood Fahmi (m),

2009/10:Sf348 av Mahmood Fahmi (m) yrkande 1,

2009/10:Sf355 av Luciano Astudillo (s) och

2009/10:Sf378 av Marianne Watz (m).

Stockholm den 8 april 2010

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (m), Veronica Palm (s), Helena Rivière (m), Lars-Arne Staxäng (m), Solveig Zander (c), Ulf Nilsson (fp), Kurt Kvarnström (s), Mats G Nilsson (m), Göte Wahlström (s), Lars Gustafsson (kd), Mikael Cederbratt (m), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkrans (s), Fredrick Federley (c), Jasenko Omanovic (s), Magdalena Streijffert (s) och Bodil Ceballos (mp).

Redogörelse för ärendet

Utskottet behandlar i detta betänkande motionsyrkanden om asyl- och migrationsfrågor samt svenskt medborgarskap som väckts under den allmänna motionstiden 2009.

En redovisning av motionerna finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Flyktingpolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. s.k. klimatflyktingar, hedersrelaterat våld och översyn av utlänningslagen.

Jämför reservationerna 1 (v, mp), 2 (v, mp), 3 (mp) och 4 (s).

Gällande ordning

FN-konventionen från 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, Genèvekonventionen, kompletterades 1967 med det s.k. New York-protokollet. Protokollet innebär att staterna förbinder sig att tillämpa konventionen utan begränsning till händelser som inträffade före den 1 januari 1951 och som regel utan geografisk begränsning till händelser som inträffat i Europa.

Genèvekonventionen innehåller bl.a. en definition av vem som ska anses som flykting och föreskriver förbud mot avvísning eller utvisning av personer till ett land där de riskerar förföljelse eller till ett land där de inte åtnjuter trygghet mot att bli sända till ett land där de riskerar förföljelse. I konventionen definieras en flykting som en person som i anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politiska åskådning befinner sig utanför sitt hemland och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av hemlandets skydd.

Genom utlänningslagen (2005:716), UtL, tillförsäkras flyktingar en principiell rätt att få uppehållstillstånd i Sverige. Som en följd av att det s.k. skyddsgrundsdirektivet (2004/83/EG) genomförts i svensk rätt har den tidigare kategorin skyddsbehövande i övrigt ersatts av två nya kategorier fr.o.m. den 1 januari 2010, nämligen alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande (prop. 2009/10:31, bet. 2009/10:SfU8, rskr. 2009/10:133). Även andra skyddsbehövande än flyktingar som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd. Upphållstillstånd får dock under vissa förutsättningar vägras en flykting eller annan skyddsbehövande, bl.a. med hänsyn till vad som är känt om utlänningsens tidigare verksamhet eller med hänsyn till rikets säkerhet.

Definitionen i 4 kap. 1 § UtL av vem som är flykting har samma lydelse som i Genèvekonventionen, dock med uttryckligt angivande av att denna rätt gäller oberoende av om förföljelsen utgår från landets myndigheter eller, om dessa inte kan antas bereda skydd mot förföljelse, från enskilda. Därtill gäller att flyktingbegreppet enligt utlänningslagen även omfattar personer som förföljs på grund av kön eller sexuell läggning.

Med alternativt skyddsbehövande avses enligt 4 kap. 2 § UtIL en utlänning som befinner sig utanför det land som han eller hon är medborgare i, därför att

1. det finns grundad anledning att anta att utlänningen vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt och

2. utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk som avses i 1 inte vill, begagna sig av hemlandets skydd.

Med övrig skyddsbehövande avses enligt 4 kap. 2 a § UtIL en utlänning som befinner sig utanför det land han eller hon är medborgare i, därför att han eller hon

1. behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp eller

2. inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof.

Även när det gäller andra skyddsbehövande än flyktingar saknar det betydelse om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper de risker som kan innebära att han eller hon är skyddsbehövande eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Som flykting, alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande anses även en person som är statslös och som av de uppräknade skälen befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare haft sin vanliga vistelseort. För den som är statslös flykting krävs dessutom att han eller hon inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända till detta land.

Motionerna

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf211 yrkande 3 ett tillkännagivande om att stärka svenska myndigheters respekt för asylrätten och Genèvekonventionen. Om man inte respekterar de mänskliga rättigheterna när det gäller de människor som har minst möjligheter och resurser kommer andra grupperas rättigheter att angripas längre fram.

Lars Ohly m.fl. (v) begär i motion MJ468 yrkande 14 ett tillkännagivande om att migration bör betraktas som en del av anpassningsstrategierna och därmed hanteras och underlättas snarare än förhindras. Hanteringen av migration från sviktande stater på grund av klimatförändringarna behöver förberedas. Forskning kan bidra till att identifiera både migranter och värd samhällen, där man bör påbörja en dialog för att förbereda hanteringen av flyktingströmmar.

Bodil Ceballos m.fl. (mp) begär i motion Ju384 yrkande 13 ett tillkännagivande om att innefatta klimatflyktingarna i flyktingbegreppet.

I motion Sf285 av Bodil Ceballos (mp) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att Sverige ska öka sin andel beviljande av flyktingstatus enligt Genèvekonventionen. Sverige erkänner procentuellt sett minst antal människor som flyktingar jämfört med övriga EU trots det stora antalet asylsökande som kommer till just Sverige.

I motion Sf401 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s) begärs ett tillkännagivande om att jämställdhetsperspektivet måste bli tydligare i alla frågor som rör migration och integration. Kvinnor och män kan ha olika motiv för att lämna sina hemländer, och kvinnor måste därför få en egen prövning av skälen för uppehållstillstånd.

I motion Sf289 av Désirée Pethrus Engström (kd) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att hot om hedersrelaterat våld bör skrivas in som giltigt asylskäl i utlänningslagen. Trots att kvinnor i mindre utsträckning än män kan skyddas från hedersrelaterat våld av myndigheterna i hemländerna finns det inget skydd för dessa fall i utlänningslagen.

I motion Sf290 av Inger Davidson (kd) begärs ett tillkännagivande om att en parlamentarisk kommitté bör tillsättas för att göra en översyn av hela utlänningslagen. Lagstiftningen behöver enligt motionärerna bli tydligare i vissa avseenden.

I motion Sf340 av Dan Kihlström och Eva Johnsson (kd) begärs ett tillkännagivande om behovet av en översyn av asylrätten. Motionärerna anser att det inte är acceptabelt att reglerna tillåter att kristna konvertiter skickas tillbaka till det land de flytt från med uppmaningen att hålla en låg profil när det gäller sin religion för att slippa förtryck och dödshot.

Utskottets ställningstagande

Under 2009 fick 9 329 asylsökande uppehållstillstånd efter prövning av Migrationsverket och domstolarna. Av de asylsökande som detta år beviljades uppehållstillstånd av Migrationsverket var 20 % flyktingar, 66 % skyddsbehövande i övrigt, och 9 % beviljades uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter. Under 2008 var motsvarande procenttal 20, 58 och 16.

Sverige är bundet av folkrättsliga förpliktelser inom såväl internationell flyktingrätt som mänskliga rättigheter i övrigt. Detta innebär att flyktingrättens olika delar, t.ex. att en asylsökande inte får avvisas eller utvisas till ett land där hans eller hennes liv eller frihet hotas på grund av bl.a. ras, religion eller nationalitet, alltid ska tillämpas. Utlänningslagens definition av vem som är flykting överensstämmer i princip med Genèvekonventionens. Därutöver tillförsäkrar utlänningslagen även övriga skyddsbehövande, bl.a. den som inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof, en principiell rätt att få uppehållstillstånd i Sverige. Upppehållstillstånd ska således ges i de fall då någon av angivna skäl bedöms ha behov av skydd, och Migrationsverket och migrationsdomstolarna har att pröva varje enskilt fall individuellt utifrån gällande lagstiftning.

Utskottet finner mot bakgrund av det anförda inte skäl för riksdagen att göra några tillkännagivanden med anledning av motionerna Sf211 yrkande 3, MJ468 yrkande 14, Ju384 yrkande 13 och Sf285 yrkande 4. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

När det gäller kvinnors asylskäl framgår det av Migrationsverkets utlänningshandbok (avsnittet Utredning och bedömning av skyddsbehov på grund av kön) bl.a. att utgångspunkten är att bevisbördan ligger hos den asylsökande men att någon fullständig bevisning sällan kan läggas fram. Den sökandes berättelse får därför godtas om den framstår som sannolik och rimlig. Detta ska beaktas även vid förföljelse på grund av kön och med särskilt hänsynstagande till t.ex. en kvinnas underläge i många kulturer, också när det gäller möjligheterna att skaffa fram bevis för sina påståenden. En annan sak som omnämns i handboken är att kränkningar på grund av kön kan vara förknippade med starka trauman, skuld- och skamkänslor samt ofta också tabuföreställningar. Den enskilde bär ofta med sig en sådan fördomsfull bild av sig själv, och det är därför viktigt att veta att det kan komma fram i ett senare skede av processen. Det betonas att kränkningar på grund av kön ofta är ett ytterst känsligt ämne även inom familjekretsen och att kvinnor kan vara en särskilt utsatt grupp i länder där könsmaktsstrukturen är sådan att kvinnor inte kan förvänta sig något lagligt eller rättsligt stöd vid kvinnofridsbrott eller där könsstypning är legalt och utövas i stor utsträckning.

Enligt Migrationsverkets årsredovisning 2009 försöker verket alltid tillgodose den asylsökandes eventuella önskemål om utredare, biträde och tolk. Verket utreder och bedömer alltid makar separat och informerar om möjligheten till sekretess mellan makar. Under våren 2009 genomförde Migrationsverket tillsammans med Röda Korset obligatoriska genusseminarier för all asylprövningspersonal i landet. Seminarierna fokuserade på att belysa och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor under utredning och prövning av asylskäl. Utgångspunkten var den rapport som Röda Korset presenterade i december 2008 om hur verkets dåvarande riktlinjer för utredning och bedömning av kvinnors skyddsbehov i Utlänningshandboken följdes. Tillsammans med Röda Korset och Rådgivningsbyrån genomförde Migrationsverket under våren 2009 en resa till de kurdstyrda provinserna i Irak, Syrien och Libanon under vilken fakta om hedersrelaterat våld samlades in.

Enligt utskottets mening är det av avgörande betydelse för att bedömningen av ett asylärende ska bli korrekt att utredaren i ärendet har tillräcklig kompetens, bl.a. vad gäller utsatta gruppers skyddsbehov, och att han eller hon ges fortlöpande utbildning. Av vad som ovan redovisats torde den slutsatsen kunna dras att förutsättningarna för att på ett korrekt sätt utreda och bedöma kvinnors skyddsbehov är förhållandevis goda. Det finns således skäl att anta att den handläggande personalen både har kompetens och får den utbildning som krävs för att den ska kunna utföra sina arbetsuppgifter. Med hänsyn härtill och då kompetensförsörjning i första

hand är en fråga för Migrationsverket saknas enligt utskottet skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion Sf401. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom yrkandet om att hedersrelaterat våld uttryckligen ska anges som giltigt asylskäl i utlänningslagen och avstyrker därmed motion Sf289.

Inte heller anser utskottet det motiverat att göra en översyn av utlänningslagen i dess helhet. Motion Sf290 avstyrks därmed.

Vad gäller frågan om avvisning av konvertiter till vissa länder konstaterar utskottet att det ankommer på Migrationsverket och migrationsdomstolarna att med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet och situationen i hemlandet pröva om det finns grund för uppehållstillstånd. Utskottet förutsätter att så sker och avstyrker därmed motion Sf340.

Väpnad konflikt m.m. och Internflykt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. begreppet väpnad konflikt i utlänningslagen och om s.k. inre flyktalternativ.

Jämför reservationerna 5 (s, v, mp) och 6 (mp).

Motionerna

Veronica Palm m.fl. (s) begär i motion Sf379 yrkande 7 ett tillkännagivande om behovet av tydliggörande vad gäller begreppet inre väpnad konflikt.

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf211 yrkande 26 ett tillkännagivande om en sådan översyn av innebörden i begreppet ”yttre och inre väpnad konflikt” i 4 kap. 2 § UtL att det bringas i överensstämmelse med den internationellt accepterade folkrättsliga innebörden i begreppet.

Bodil Ceballos m.fl. (mp) begär i motion Sf332 yrkande 12 ett tillkännagivande om att skyndsamt tillsätta en utredning i syfte att undvika avvisningar av människor till länder i krig. Motionärerna anser att begreppet väpnad konflikt måste få en tolkning som överensstämmer med lagstiftarens ambitioner och det allmänna rättsmedvetandet. I samma motion yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om att snarast tillsätta en utredning i syfte att utreda huruvida bestämmelsen om andra svåra motsättningar i hemlandet uppnått det syfte lagstiftaren hade med bestämmelsen. Motionärerna anser att tolkningen av bestämmelsen har blivit för sträng.

I motion Sf285 av Bodil Ceballos (m) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om att asylsökande vid avslag inte ska tvingas återvända till andra delar av hemlandet än därifrån de kommer.

Utskottet ställningstagande

Som redovisats ovan kan såväl alternativt skyddsbehövande som övriga skyddsbehövande beviljas uppehållstillstånd på grund av att det i hemlandet pågår en yttre eller inre väpnad konflikt. När det gäller övriga skyddsbehövande kan uppehållstillstånd även beviljas på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet.

I regeringens proposition Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv (prop. 1996/97:25 s. 99) anges att skyddsbehovet för dem som flyr en väpnad konflikt ofta är starkt, i vart fall temporärt. En väpnad konflikt kan ha en sådan intensitet i den region som sökanden kommer från att det framstår som otänkbart att återsända honom eller henne dit samtidigt som de praktiska möjligheterna att sända någon till en annan del av landet är obefintliga. Det anges vidare (s. 101) att det för den kategori av personer som omfattas av bestämmelsen är av särskilt intresse om det finns ett s.k. inre flyktalternativ. En förutsättning måste självfallet vara att sökanden kan ta sig till ett sådant område på ett säkert sätt. Just vid inre oroligheter och miljökatastrofer förekommer det inte sällan att inte hela landet är drabbat och att det därför finns ett inre flyktalternativ. I sådana fall föreligger enligt propositionen självfallet inget behov av en fristad i Sverige.

Migrationsöverdomstolen har i ett vägledande avgörande den 6 oktober 2009 (mål nr UM628-08) närmare preciserat vad som ska avses med ett tillstånd av inre väpnad konflikt i utlänningslagens mening. Enligt domstolen krävs att följande förutsättningar är uppfyllda. De svåra motsättningarna mellan befolkningsgrupperna ska innefatta utdragna och alljämt pågående stridigheter mellan väpnade regeringsstyrkor och en eller flera andra organiserade väpnade grupper eller mellan två eller flera sådana grupper som strider mot varandra. Stridigheterna ska vara av sådan karaktär att de går utöver vad som kan klassas som inre oroligheter eller vad som endast utgör sporadiska eller isolerade våldshandlingar. Det ska vara utmärkande för civilbefolkningens situation att det våld som konflikten för med sig är urskillningslöst och så allvarligt att det finns grundad anledning att förmoda att en civilperson genom sin blotta närvaro skulle löpa en verklig risk att utsättas för ett allvarligt och personligt hot mot liv eller lem.

När det gäller begreppet andra svåra motsättningar i hemlandet framgår det av regeringens proposition Ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärenden (prop. 2004/05:170 s. 274) att därmed avses bl.a. politisk instabilitet i hemlandet där maktförhållandena är sådana att rättssystemet inte opartiskt värnar befolkningens grundläggande mänskliga rättigheter. Det kan här röra sig om en konflikt mellan olika befolkningsgrupper, mellan en befolkningsgrupp i en del av landet och statsmakten eller mellan å ena sidan staten eller en befolkningsgrupp i landet och å andra sidan en annan stat, som dock inte nått en sådan nivå att en väpnad konflikt kan anses föreligga. Enligt propositionen ska det finnas ett orsakssamband mellan de övergrepp som utlänningsriskerar att utsät-

tas för och de svåra motsättningar som finns i hemlandet. Vid bedömningen av uttrycket välgrundad fruktan ska enligt propositionen även hänsyn tas till principen om internt flyktalternativ.

Den nya instans- och processordningen med Migrationsöverdomstolen som praxisbildande instans infördes den 31 mars 2006. Utvärderingsutredningen, som haft i uppdrag att utvärdera den nya ordningen, har i slutbetänkandet Den nya migrationsprocessen (SOU 2009:56) bl.a. funnit att det förhållandet att skyddsgrunderna på ett tydligt sätt skilts från andra grunder för uppehållstillstånd lett till mer ordning och reda i asylprocessen och till att reformen i detta avseende fyllt sitt syfte. Beträffande tillämpningen av bestämmelsen om andra svåra motsättningar i hemlandet gör utredningen bedömningen att praxis ännu inte är helt utvecklad men att Migrationsöverdomstolen konstaterat att det ska finnas ett orsakssamband mellan de övergrepp som utlänningen riskerar att utsättas för och de svåra motsättningar som finns i hemlandet.

Enligt utskottets mening föreligger det inte något behov för riksdagen att ta initiativ till att ytterligare precisera begreppet väpnad konflikt eller att låta utreda tillämpningen av begreppet andra svåra motsättningar i hemlandet. Det ankommer i stället på Migrationsöverdomstolen att som praxisbildande instans vägleda de lägre instanserna, vilket som redovisats ovan också skett i fråga om begreppet väpnad konflikt. Med det anförda får motion Sf379 yrkande 7 anses i huvudsak tillgodosedd. Motionsyrkandet avstyrks därför. Även motionerna Sf211 yrkande 26 och Sf332 yrkandena 12 och 13 avstyrks med det anförda.

I propositionen Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet (prop. 2009/10:31 s. 135–136) har regeringen redovisat sin syn på frågan om internt skydd eller s.k. inre flyktalternativ. Enligt regeringen innefattar varken Genèvekonventionens eller utlänningslagens flyktningbegrepp en utlänningsperson som har möjlighet att begagna sig av skydd i någon del av hemlandet. Vid bedömningen av om en person är att anse som flykting görs en bedömning av de risker som personen löper vid ett återsändande till hemlandet. En person anses inte riskera förföljelse och således inte vara flykting om han eller hon kan få ett effektivt skydd i någon del av hemlandet. En förutsättning är dock att det finns en realistisk möjlighet för personen i fråga att försörja sig och förutsättningar att leva på ett sätt som inte innebär onödigt lidande eller umbäranden. Vidare framhåller regeringen att principen om internt skydd i svensk rätt tillämpas även vid prövning av om en utlänningsperson behöver skydd som skyddsbehövande i övrigt men att det inte är rimligt att hänvisa till ett internt flyktalternativ om detta i praktiken inte kan utnyttjas, något som också skulle innebära praktiska problem vid verkställigheten.

Utskottet instämmer i regeringens ovan redovisade uppfattning och finner därför inte skäl att föreslå att riksdagen ska göra ett uttalande med anledning av motion Sf285 yrkande 6. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Barn i asylprocessen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. portalparagrafen i utlänningslagen och barnspecifika skäl för förföljelse.

Jämför reservation 7 (s, v, mp).

Gällande ordning

Enligt den s.k. portalparagrafen i 1 kap. 10 § UtIL ska man i fall som rör barn särskilt beakta vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver.

När frågor om tillstånd enligt utlänningslagen ska bedömas och ett barn berörs av ett beslut i ärendet ska enligt 1 kap. 11 § UtIL barnet höras, om det inte är olämpligt. Vidare ska den hänsyn tas till det barnet har sagt som barnets ålder och mognad motiverar.

Motionerna

I motion Sf247 av Inger Davidson och Rosita Runegrund (kd) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om att barnkonventionen måste få en starkare ställning i utlänningslagen.

I motion Sf366 av Chatrine Pålsson Ahlgren och Rosita Runegrund (kd) begärs ett tillkännagivande om att utreda hur barnens rätt ska få en starkare ställning i utlänningslagen med utgångspunkt från barnkonventionen. Trots portalparagrafen kan barn avvisas med motiveringar som står i direkt strid med barnets bästa. Man hänvisar t.ex. till att samhällets intresse av att reglera invandringen måste vägas mot barnets intresse av att få stanna i Sverige.

I motion Sf367 av Inger Davidson (kd) begärs ett tillkännagivande om forskning i flyktingrätt med fokusering på barnfrågor. Forskning behövs för att ge bättre beslutsunderlag och ge asylprocessen samma transparens och rättssäkerhet som andra delar av det svenska rättsväsendet.

I motion Sf397 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (c, m, fp, kd, v, mp) begärs ett tillkännagivande om att utlänningslagen bör förtydligas vad gäller barnspecifika skäl för olika former av förföljelse. Förföljelse som specifikt drabbar barn måste beaktas i asylprocessen, och regeringen bör undersöka om lagen behöver kompletteras.

Utskottets ställningstagande

Med anledning av sitt förslag om att fr.o.m. den 1 januari 1997 införa portalparagrafen i utlänningslagen uttalade regeringen i proposition 1996/97:25 (s. 247–248) bl.a. att barn över lag har det bra i Sverige och att många barn i andra inte minst fattiga länder troligen i viss mening

skulle få det bättre om de kom hit. Prövningen av barnets bästa kan dock inte i förhållande till utlänningslagstiftningen ges en så långtgående innebörd att det nästan blir ett kriterium för uppehållstillstånd att vara barn. Utan att barnets bästa generellt tar över samhällsintresset att reglera invandringen får enligt propositionen införandet av en portalbestämmelse om barnets bästa i utlänningslagen ändå en stark och meningsfull innebörd. Både vid bedömningen av om humanitära skäl för uppehållstillstånd finns och i hela asylprocessen får en sådan portalbestämmelse en reell innebörd. I sitt av riksdagen godkända betänkande 1996/97:SfU5 (s. 92) framhöll utskottet visserligen att prövningen av barnets bästa inte får tillåtas att generellt ta över samhällsintresset att reglera invandringen men att det väsentliga var att man i alla de fall där barn berörs behandlar dem i enlighet med vad som föreskrivs i portalbestämmelsen.

Utskottet anser att nu redovisade ställningstaganden i fråga om synen på barns bästa i asylärenden alltfjämt äger giltighet men vill erinra om att barn kan ha sina egna asylskäl. De kan t.ex. ha flytt sina hemländer för att undgå könsstympning eller tvångsrekrytering av barnsoldater. Barns egna asylskäl liksom förekomsten av barnspecifika former av förföljelse, dvs. allvarliga kränkningar av barnets rättigheter som riktar sig till barn under 18 år, måste därför beaktas i asylprocessen. Det åligger Migrationsverket att vidta åtgärder för att säkerställa att barn kommer till tals och att deras situation redovisas i ärendena. Om det inte är möjligt att höra barnet direkt ska barnets situation klarläggas genom föräldrasmål.

Av Migrationsverkets årsredovisning 2009 framgår att ett verksövergripande forum för barnfrågor – Temagrupp barn – inrättades under 2009. Dess uppdrag är att initiera och hantera övergripande strategiska och principiella frågor som rör barn. Syftet är att säkerställa ett verksgemensamt perspektiv på barnfrågor, stärka det gemensamma ansvaret för barnfrågor och åstadkomma en framåtblickande utveckling. Under 2009 har Temagrupp barn valt att prioritera barnkompetens och samarbete med andra myndigheter. I samarbete med Barnombudsmannen arbetar gruppen med att ta fram ett förslag till policydokument om barnkompetens. Policyn ska ligga till grund för en strategi och en handlingsplan i barnrättsfrågor för att kunna säkra kompetensen i verksamheten. Vidare framgår att alla handläggare och beslutfattare som utreder och beslutar i asylärenden som rör barn har särskild barnkompetens och att Migrationsverket kontinuerligt genomför utbildning om utredning av barn och barns utveckling för handläggare och beslutsfattare.

Mot bakgrund av vad som nu anförts anser utskottet att det inte finns anledning för riksdagen att vidta någon särskild åtgärd. Motionerna Sf247 yrkande 3, Sf366 och Sf397 avstyrks därmed. Även motion Sf367 om forskning i flyktingrätt avstyrks med det anförda.

Könsrelaterad förföljelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. flyktingstatus för hbt-personer och om hbt-skäl som framförs sent i asylprocessen.

Jämför reservationerna 8 (s, v, mp) och 9 (v, mp).

Motionerna

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf211 yrkande 23 ett tillkännagivande om en snar utvärdering av tillämpningen av den nya lagbestämmelsen om flyktingstatus på grund av förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning. I samma motion yrkande 24 begärs ett tillkännagivande om flyktingstatus för hbt-personer. Enligt motionärerna är det klarlagt att männskor avrättas på grund av sin sexuella läggning i Iran.

Börje Vestlund (s) begär i motion Sf380 yrkande 1 ett tillkännagivande om att även transpersoner som förföljs i sitt hemland på grund av könsidentitet eller könsuttryck ska omfattas av Genèvekonventionens flyktingdefinition. Motionären anser att lagstiftningen bör kompletteras på den punkten. I samma motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om behovet av en tillämpning av hbt-personers skyddsskäl som står i bättre överensstämmelse med riksdagens beslut. Motionären framhåller att det finns stora brister vad gäller kunskapen om situationen i många länder för hbt-personer. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om bedömningen av hbt-skäl som framförs sent i asylprocessen. Den som inte genast vågar berätta om sin sexuella läggning klassas som icke trovärdig av Migrationsverket. I yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om tydliggörande av skyddsskälerna för hbt-flyktingar från Irak. Trots omfattande rapportering om övergrepp mot hbt-personer i Irak fortsätter Migrationsverket att avslå deras asylansökningar. I yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om en utvärdering av hur bestämmelserna om hbt-flyktingars asylskäl tillämpas. Denna fråga har enligt motionären inte behandlats av Utvärderingsutredningen.

Även i motion U343 yrkande 9 av Börje Vestlund m.fl. (s) begärs ett tillkännagivande om behovet av en tillämpning av hbt-personers skyddsskäl som står i bättre överensstämmelse med riksdagens beslut. Enligt motionärerna är det svårt att få Migrationsverket att bevilja hbt-personer asyl trots att lagstiftningen ger denna möjlighet. Det är dessutom oacceptabelt att hbt-flyktingar fortfarande avvisas till länder som Irak.

I motion A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp) begärs i yrkande 30 ett tillkännagivande om att Sverige bör verka för ett tilläggsprotokoll till Genèvekonventionen som ger flyktingstatus även åt personer som förföljs på grund av kön, könsidentitet eller sexuell läggning. I samma motion yrkande 31 begärs ett tillkännagivande om att den svenska lagstiftningen om förföljda homosexuella, bisexuella och transpersoner är verkningslös då flyktingärenden som rör hbt-personer ofta bedöms på undermåligt kun-

skapsunderlag. I yrkande 32 begärs ett tillkännagivande om att kunskaperna om hbt-personers situation i de länder som människor flyr från måste förbättras.

Utskottets ställningstagande

I samband med att utskottet behandlade regeringens proposition 2005/06:6 Flyktingskap och förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning klar gjorde utskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande 2005/06:SfU4 att begreppet kön avser såväl biologiskt som socialt kön. Utskottet välkomnade även propositionens ställningstagande att samtliga transpersoner kan omfattas av begreppet kön men framhöll att det liksom för övriga asylsökande när det gäller samhällsgruppsrekvisitet krävs att förföljelsen har sin grund i just personens kön eller förhållningssätt till könsidentiteten. Utskottet konstaterade därutöver att också s.k. könsspecifik förföljelse omfattades av förslaget och att bl.a. könsstympning är ett tydligt exempel på könsspecifik förföljelse riktad mot kvinnor samt att detsamma gäller tvångssteriliseringar och aborter som utförs under tvång liksom våldtäkt.

Rättschefen vid Migrationsverket har i ett rättsligt ställningstagande den 12 oktober 2009 (RCI 04/2009) sammanfattningsvis anført bl.a. att det inte är ovanligt att förföljelse på grund av homo- eller bisexuell läggning åberopas sent i en asylprocess eller först när avvisnings- eller utvisningsbeslutet vunnit laga kraft. Rättschefen gör bedömningen att om sexuell läggning åberopas först i en senare del av handläggningen eller processen av ett grundläggande bör inte enbart detta faktum minska uppgiftens trovärdighet. Inte heller bör i allmänhet enbart det faktum att uppgiften åberopats först i ett verkställighetsärende minska uppgiftens trovärdighet.

Enligt utskottet är ärenden där den asylsökande åberopat sin sexuella läggning som skäl för att beviljas uppehållstillstånd ofta svårbedömda i den meningen att det gäller att avgöra om det finns en koppling mellan den sexuella läggningen och den förföljelse som den asylsökande har utsatts för och riskerar att utsättas för vid ett återvändande. Finns det skäl att anta att det är något annat än den sexuella läggningen som lett till förföljelsen saknas den nödvändiga kopplingen, och uppehållstillstånd på den grunden kan inte beviljas. Att förföljelse på grund av homo- eller bisexuell läggning åberopas sent i asylprocessen innebär enligt det rättsliga ställningstagandet inte att trovärdigheten minskar.

Även om ärendena således är svårbedömda anser utskottet att det saknas anledning att ifrågasätta lagstiftningen. När det gäller att ge vägledning för tillämpningen är det som utskottet påpekat ovan en fråga för Migrationsöverdomstolen i egenskap av praxisbildande instans.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Sf211 yrkandena 23 och 24, Sf380 yrkandena 1, 2 och 4–6 samt U343 yrkande 9. Även motion A443 yrkandena 31–32 avstyrks med det anförda.

Utskottet vill tillägga att Migrationsverket nyligen har startat en ny hbt-utbildning för verkets personal i frågor om makt, kön och sexualitet i asylprocessen.

I betänkande 2005/06:SfU4 avstyrkte utskottet ett yrkande om att Sverige internationellt bör verka för att få till stånd ett tilläggsprotokoll till Genèvekonventionen för att ge flyktingstatus även åt personer som förföljs på grund av kön, könsidentitet eller sexuell läggning. Utskottet motiverade detta med att det av proposition 2005/06:6 framgick att allt fler länder numera anser att förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning kan ligga till grund för flyktingskap. I dessa länder har bl.a. kvinnor och homosexuella erkänts som flyktingar med motiveringen att förföljelsen har sin grund i sökandens tillhörighet till en viss samhällsgrupp. Enligt propositionen överensstämde en sådan tolkning av flyktingdefinitionen med den tolkning som rekommenderas av UNHCR. Utskottet vidhåller sitt ställningstagande i denna fråga och avstyrker därmed motion A443 yrkande 30.

Människosmuggling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om människosmugglare och om barn i riskzonen för människohandel.

Jämför reservation 10 (mp).

Gällande ordning

Enligt 20 kap. 8 § UtL döms den som uppsåtligen hjälper en utlänning att olovligen komma in i eller passera genom Sverige, en medlemsstat i EU eller Island, Norge eller Schweiz för människosmuggling till fängelse i högst två år. Om brottet är grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen utförts mot ersättning, utgjort ett led i en verksamhet som avsett ett stort antal personer eller utförts under former som innebär livsfara för utlänningen eller annars utförts under hänsynslösa former. Är brottet ringa döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

I 20 kap. 9 § UtL föreskrivs att den som i vinstsyfte planlägger eller organiserar verksamhet som är inriktad på att främja att utlänningar reser till Sverige utan pass eller de tillstånd som krävs för inresa döms för organiserande av människosmuggling till fängelse i högst två år. Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen innefattar ett systematiskt utnyttjande av utlänningars utsatta situation eller innefattar livsfara eller annan hänsynslöshet gentemot utlänningarna. Är brottet ringa döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Den som hjälper en utlänning att resa till Sverige utan pass eller de tillstånd som krävs för

inresa i Sverige döms för medhjälp. Detta gäller om medhjälparen insåg eller hade skälig anledning att anta att resan anordnats i vinstsyfte genom sådan verksamhet som anges ovan.

Motionerna

Bodil Ceballos m.fl. (mp) begär i motion Ju384 yrkande 21 ett tillkännagivande om att tydligt särskilja människosmugglare från livräddare och att inte kriminalisera de senare. I samma motion yrkande 23 begärs ett tillkännagivande om att begränsa marknaden för människosmugglare. Regulariseringar i kombination med lagliga vägar för migration samt utvecklingshjälp till hemlandet kan enligt motionärerna förstöra smugglarnas marknad.

Rosita Runegrund m.fl. (kd, m, fp, mp, c, v) begär i motion Ju429 yrkande 4 ett tillkännagivande om vikten av att barn i migrationsärenden i riskzonen för att utsättas för människohandel uppmärksammas och följs upp. Det förekommer att barn får bo hos en påstådd anknytningsperson innan man vet om det finns ett släktskap mellan dem. I samma motion yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om behovet av enhetliga riktlinjer och fördjupat samarbete mellan Migrationsverket, sociala myndigheter och polisen när det gäller barn i migrationsärenden i riskzonen för att utsättas för människohandel.

Utskottets ställningstagande

Det tilläggsprotokoll om människosmuggling till FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet som Sverige godkänt syftar till att förebygga och bekämpa människosmuggling samtidigt som de smugglade migranternas rättigheter skyddas. Protokollet innehåller viktiga miniminormer som ska följas av alla avtalsslutande stater.

I samband med att utskottet behandlade regeringens proposition om genomförandet i svensk rätt av rådets direktiv och rambeslut om människosmuggling (prop. 2003/04:35, bet. 2003/04:SfU6, rskr. 2003/04:164) konstaterade utskottet att människosmugglingen i allt högre grad har kommit att bedrivas av kriminella organisationer med förgreningar i många länder och att smugglingen inte sällan sker under ovärdiga former eller under förhållanden där de som smugglas utsätts för svåra umbäranden eller till och med förolyckas. Utskottet ansåg med hänsyn till den omfattning verksamheten fått under senare år och de allvarliga konsekvenser som den medför för såväl enskilda som samhället att denna brottslighet måste kunna beläggas med kännbara påföljder. Utskottet framhöll vidare att en utlänning som i Sverige söker asyl vid ankomsten inte kommer att straffas för olovlig inresa. Därmed kan inte heller den person som hjälper utlänningen att komma in i Sverige anses ha begått en straffbar handling. Om utlänningen före ankomsten till Sverige fått hjälp av personen att olovligen komma in i eller passera t.ex. en annan medlemsstat i EU, Norge eller Island torde denna del av handlingen komma att betecknas som människosmuggling.

Enligt utskottets mening skulle det i normalfallet dock inte finnas någon anledning att i en sådan situation från svensk sida straffa hjälparen till den som söker asyl vid ankomsten till Sverige. Utskottet hade därför inget att invända mot bestämmelsernas utformning. Riksdagen godkände därefter regeringens förslag om att höja straffskalan för människosmuggling och organiserande av människosmuggling. De ovan redovisade bestämmelserna om människosmuggling m.m. trädde i kraft den 1 oktober 2004.

Mot bakgrund av vad som nu anförts kan utskottet inte se något behov av att riksdagen gör ett uttalande med anledning av motion Ju384 yrkande 21. Enligt utskottets mening är motionsyrkandet tillgodosett, och det avstyrks därför.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen (senast i bet. 2008/09:SfU8) påtalat att åtgärder för att bekämpa olaglig invandring och människosmuggling måste genomföras på ett sådant sätt att det inte undergräver asylrätten och respekten för grundläggande mänskliga rättigheter i asylprocessen. Sverige arbetar också aktivt, internationellt och inom EU, med att föra fram och stödja en fortsatt dialog om migration och utveckling. Vidare har Sverige bl.a. i syfte att underlätta migration från den 15 december 2008 infört utökade möjligheter till arbetskraftsinvandring (prop. 2007/08:147, bet. 2008/09:SfU3, rskr. 2008/09:37). Som utskottet ser det försvårar ökade möjligheter till laglig invandring för de kriminella som bedriver människosmuggling och människohandel samtidigt som risken för exploatering minskar. Med det anförda avstyrker utskottet motion Ju384 yrkande 23.

Barn som misstänks för att vara utsatta för människohandel eller i riskzonen för att utsättas för människohandel är självfallet särskilt utsatta och i behov av stöd och skydd. Utskottet konstaterar att dessa barn har uppmärksammats på olika sätt. Temagrupp barn, som inrättades under 2009 som ett verksövergripande forum för barnfrågor inom Migrationsverket, har under 2009 tillsammans med den ideella föreningen Ecpat (End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes) dels anordnat en workshop angående "Ouppmärksammade barn i riskzonen för exploatering", dels haft ett antal möten med Ecpat för att bl.a. diskutera rutiner och utbildning för personal.

Vidare pågår det en myndighetssamverkan på både lokal och regional nivå mellan Migrationsverket, socialtjänsten, polisen och hälso- och sjukvården när det gäller utländska barn där det finns misstankar om att de är offer för människohandel. Därtill finns det sedan 2007 en nationell myndighetssamverkansplan för stöd till personer utsatta för människohandel. Myndigheterna har enligt planen till uppgift att effektivisera lagföringen av förövare, förbättra stödet till personer som utsatts för människohandel och möjliggöra ett värdigt och organiserat återvändande. Det finns vidare en handlingsplan som gäller ensamkommande asylsökande barn och ungdomar som reser in via Arlanda och som avviker eller riskerar att avvika från kommunala boenden.

Utskottet anser att frågan om barn i riskzonen för människohandel är mycket angelägen men att det i första hand får ankomma på myndigheterna att i samverkan uppmärksamma och tillgodose dessa barns behov av skydd och vård. Utskottet kan konstatera att det redan pågår en sådan samverkan och anser med hänsyn härtill att motion Ju429 yrkandena 4 och 5 får anses i huvudsak tillgodosedd. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Utskottet vill tillägga att regeringen i proposition 2009/10:152 nyligen har föreslagit dels en ny utformning av människohandelsbrottet, dels att riksdagen ska godkänna Europarådets konvention om bekämpande av människohandel.

Synnerligen ömmande omständigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. begreppet synnerligen ömmande omständigheter i utlänningslagen och automatiskt uppehållstillstånd efter en viss tid.

Jämför reservationerna 11 (s), 12 (v, mp), 13 (s, v, mp), 14 (v), 15 (mp) och 16 (v, mp).

Gällande ordning

Enligt 5 kap. 6 § UtL får uppehållstillstånd, om det inte kan ges på annan grund, beviljas en utlännings om det vid en samlad bedömning av utlänningsens situation föreligger sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska särskilt beaktas utlänningsens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet.

Barn får beviljas uppehållstillstånd även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Motionerna

Veronica Palm m.fl. (s) begär i motion Sf379 yrkande 6 ett tillkännagivande om behovet av att tydliggöra begreppet synnerligen ömmande omständigheter i utlänningslagen. Motionärerna framhåller att Utvärderingsutredningen har påtalat en diskrepans mellan lagstiftning och förarbeten.

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf211 yrkande 32 ett beslut om att 5 kap. 6 § första stycket UtL ges följande lydelse: Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund får tillstånd beviljas en utlännings om det vid en samlad bedömning av utlänningsens situation föreligger sådana särskilt ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas att stanna i Sverige. I samma motion yrkande 42 begärs ett tillkännagivande om infö-

rande av en bortre gräns i asylprocessen. Motionärerna anser att den som sökt uppehållstillstånd men inte fått ett lagakraftvunnet avslagsbeslut inom 18 månader ska få uppehållstillstånd om inte särskilda skäl talar däremot.

Gunvor G Ericson m.fl. (mp) begär i motion Sf284 yrkande 1 ett tillkännagivande om att tydliggöra lagstiftningen kring prövningen av migrationsärenden som rör barn så att praxis följer intentionerna i portalparagrafen. Motionärerna anser att tillämpningen när det gäller apatiska barn måste vara särskilt generös.

Bodil Ceballos m.fl. (mp) begär i motion Sf332 yrkande 6 ett tillkännagivande om att införa en rätt till automatiskt uppehållstillstånd för den som väntat längre än ett år för vuxna respektive sex månader för barn på att få besked om en ansökan om uppehållstillstånd. I samma motion yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om synnerligen ömmande omständigheter. Vid bedömningen bör man inte beakta att det i förarbetena står att hänsyn ska tas till vilka konsekvenser ett beviljande av uppehållstillstånd får för samhällsekonomin. Motionärerna anser således att behov av reglerad invandring inte ska få gå före barnets bästa. Vidare bör kraven på barns anpassning till Sverige sänkas och anpassningen tillmätas större vikt. Dessutom bör även brist på anpassning till utvisningslandet beaktas och inte bara laglig vistelsetid få tillgodoräknas. I yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om möjligheten att utfärda främlingspass. Den som måste återvända till hemlandet för att därifrån söka uppehållstillstånd kan enligt motionärerna få problem på grund av att ID-handlingarna inte längre är giltiga eller att Migrationsverket inte återlämnat dem. Detta problem kan undanröjas om främlingspass utfärdas.

I motion Sf247 av Inger Davidson och Rosita Runegrund (kd) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om apatiska flyktbarn. Motionärerna framhåller att antalet sjuka barn ökar och att antalet avslagsbeslut är stort trots att det saknas adekvat vård för barnen i hemlandet. I samma motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om lägre beviskrav i utlänningslagen för barn genom att ”synnerligen ömmande omständigheter” byts mot ”särskilt ömmande omständigheter”.

Utskottets ställningstagande

Genom 2005 års utlänningslag ersattes bestämmelsen om humanitära skäl i 1989 års utlänningslag av en möjlighet att ge uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter. Vid prövningen ska en samlad bedömning göras, särskilt av den sökandes hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet. Beträffande prövningen av ärenden som rör barn är syftet med den nya bestämmelsen att mildra tidigare praxis så att portalparagrafen om barnets bästa får det genomslag som avsågs redan när den infördes.

Bestämmelsen är avsedd att vara en undantagsbestämmelse för de situationer som inte omfattas av någon av huvudgrunderna för uppehållstillstånd. Utvärderingsutredningen, som haft i uppdrag att utvärdera hur rekvisitet synnerligen ömmande omständigheter har tillämpats, har i slutbetänkandet Den nya migrationsprocessen (SOU 2009:56) funnit att praxis tyder på att bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter fått den undantagskaraktär som avsetts. Redovisade andelar av beviljade uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter (18 % år 2006, 22 % år 2007, 14 % år 2008) är emellertid så stora att en undersökning av tillämpningen av bestämmelsen verkar välgrundad. Då kan man enligt utredningen samtidigt belysa om Migrationsverkets och domstolarnas bedömning av de särskilda omständigheterna, såsom hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situationen i hemlandet, nu är strängare mot den sökande än tidigare. Enligt utredningen förefaller en sådan kartläggning motiverad mot bakgrund av att det från flera håll har framförts att bedömningen av vissa omständigheter vid tillståndsprövningen skärpts i den nya ordningen.

Därefter har statsrådet Tobias Billström som svar på en skriftlig fråga den 8 december 2009 förklarat att han inom kort ska ta initiativ till en uppföljning av de första årens tillämpning av bl.a. bestämmelsen i 5 kap. 6 § UtL om synnerligen ömmande omständigheter. Om det skulle visa sig att bestämmelsen fått en annan effekt än lagstiftaren avsett är regeringen beredd att vidta nödvändiga åtgärder. Enligt uppgift från Justitiedepartementet har något beslut om den nämnda uppföljningen ännu inte fattats. Däremot pågår beredning av frågan inom Regeringskansliet.

Utskottet ser positivt på att tillämpningen av bestämmelsen i fråga ska följas upp. I avvaktan härpå är utskottet inte berett att föreslå någon ändring av bestämmelsen. Motionerna Sf379 yrkande 6, Sf211 yrkande 32, Sf284 yrkande 1, Sf332 yrkande 11 och Sf247 yrkandena 1 och 2 avstyrks därmed.

När det gäller frågan om att uppehållstillstånd ska kunna ges automatiskt efter en viss tid vill utskottet hänvisa till tidigare ställningstaganden. Senast i det av riksdagen godkända betänkandet 2008/09:SfU8 uttalade utskottet att varje ansökan om uppehållstillstånd ska prövas individuellt och att en rättssäker process kräver att samtliga omständigheter och skäl för beslutet utreds. Utskottet ansåg sig inte kunna tillstyrka yrkandena om att ett uppehållstillstånd ska ges enbart på den grunden att en viss tid förflutit. Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker därmed motionerna Sf211 yrkande 42 och Sf332 yrkande 6.

Migrationsverket får enligt 2 kap. 12 § utlänningsförordningen (2006:97) utfärda främlingspass för en utlänning som inte har någon handling som gäller som pass och som saknar möjlighet att skaffa en sådan handling. Främlingspass får även utfärdas i andra fall, om det finns särskilda skäl. Sedan den 1 januari 2010 gäller dessutom att främlingspass kan utfärdas till andra skyddsbehövande än flyktingar om det uppstår all-

varliga humanitära skäl som kräver utlänningens närvaro i ett annat land och han eller hon inte kan få ett nationellt pass. Detta gäller dock inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat. Utskottet anser inte att det finns skäl att förorda att främlingspass ska kunna utfärdas i andra situationer än dem som täcks av nuvarande lagstiftning och avstyrker därmed motion Sf332 yrkande 22.

Samarbetet inom EU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. Dublinförordningen, transportörsansvaret, EU:s återtagandeavtal och regulariseringar inom EU.

Jämför reservationerna 17 (s), 18 (v) och 19 (mp).

Gällande ordning

I enlighet med Amsterdamfördraget avslutades i april 2004 det första steget för att uppnå en gemensam europeisk migrations- och asylpolitik, och EU:s medlemsstater har därmed enats om miniminivåer på en rad områden, bl.a. asylprocedurer, skyddsgrunder, mottagandet av asylsökande och regler för anhöriginvandring.

I november 2004 antogs Haagprogrammet, ett flerårigt arbetsprogram för att gå vidare mot en gemensam lagstiftning på asyl- och migrationsområdet. I programmet gavs den externa dimensionen av asyl och migration en framskjuten position. Programmet innebar att EU:s politik skulle inriktas på att i en anda av delat ansvar bistå tredjeländer med att förbättra sin kapacitet att hantera migration och skydd av flyktingar genom långsiktiga lösningar. Enligt Haagprogrammets handlingsplan skulle ett gemensamt europeiskt asylsystem införas före utgången av 2010.

Som ett led i den fortsatta harmoniseringen presenterade kommissionen i juni 2007 en grönbok om det framtida gemensamma europeiska asylsystemet, KOM(2007) 301. Målen för den andra etappen av upprättandet av det gemensamma asylsystemet är att uppnå en högre gemensam skyddsnivå och ett mer likvärdigt och enhetligt skydd i hela EU samt att säkerställa ökad solidaritet mellan EU:s medlemsstater. Enligt grönboken är det av avgörande betydelse att förbättra procedurerna så att den som söker skydd i EU effektivt kan lägga fram och göra sina anspråk gällande, att kapaciteten stärks hos alla aktörer i asylprocessen så att de kan fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt samt att nationella asylmyndigheter förses med lämpliga verktyg för hantering av asylströmmar. Därtill krävs att ansvaret för att handlägga asylansökningar och bevilja skydd i EU blir rättvist fördelat.

Sedan ett samrådsförfarande ägt rum om grönboken presenterade kommissionen i juni 2008 en strategisk plan för asylpolitiken (KOM(2008) 360) med förslag till åtgärder för upprättandet av det gemensamma europeiska asylsystemet och en tidsplan för när åtgärderna ska vidtas. Det franska ordförandeskapet tog i september 2008 ett initiativ till en europeisk pakt för invandring och asyl. Pakten omfattar fem områden där EU vill stärka sitt samarbete, nämligen laglig invandring och integration, olaglig invandring och återvändande, gränskontroll, asyl och samarbete med tredje länder. Pakten antogs vid Europeiska rådets möte i oktober 2008.

I Haagprogrammet uppmanades kommissionen att utvärdera de befintliga rättsakterna från den första etappen. I juni 2007 presenterade kommissionen en utvärdering av den s.k. Dublinförordningen, dvs. förordning (EG) nr 343/2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredjeland har gett in i någon medlemsstat. Utvärderingen visar att Dublinsystemet allmänt sett fungerar bra och är ett ändamålsenligt system för att avgöra vilken medlemsstat som ska vara ansvarig för prövning av en asylansökan, men att det finns vissa problem i tillämpningen av regelverket. I december 2008 lämnade kommissionen förslag till förändringar i Dublinförordningen (KOM(2008) 820). Förslaget syftar huvudsakligen till att effektivisera tillämpningen av förordningen.

Även andra rättsakter är föremål för revidering. Det gäller bl.a. mottagandedirektivet (KOM(2008) 815), Eurodacförordningen (KOM(2008) 825), skyddsgrundsdirektivet (KOM(2009) 551) och asylprocedurdirektivet (KOM(2009) 554).

Haagprogrammet tog också upp frågan om gemensamma standarder för personers återvändande. I september 2005 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om gemensamma standarder avseende återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt inom unionen, KOM(2005) 391. Enligt det s.k. återvändandedirektivet (2008/115/EG), som antogs den 16 december 2008, ska beslut om avvisning eller utvisning meddelas för det fall en person vistas olagligt på en medlemsstats territorium, och dessa beslut ska sedan verkställas. Direktivet innehåller även föreskrifter om förvarstider och inreseförbud. Syftet är att effektivisera återvändandet från EU.

EG-fördraget, som numera ersatts av Lissabonfördraget, innebar att kommissionen fick mandat att förhandla om återtagandeaftal med tredjeland för att effektivisera återvändandearbetet. Motsvarande gäller enligt artikel 79 i Lissabonfördraget. Ett tiotal avtal har trätt i kraft och förhandlingsmandat har beslutats för ytterligare några länder, senast Georgien och Pakistan. Dessa s.k. gemenskapsavtal har företrädare framför bilaterala avtal.

I oktober 2007 enades EU:s ledare om innehållet i det s.k. Lissabonfördraget, som trädde i kraft den 1 december 2009. Riksdagen godkände Lissabonfördraget den 20 november 2008 (prop. 2007/08:168, bet. 2008/09:UU8, rskr. 2008/09:64). På asyl- och migrationsområdet innebär fördraget att majoritetsomröstning införs som huvudregel. Målsättningen är en gemen-

sam asyl- och invandringsspolitik som överensstämmer med bl.a. Genèvekonventionen. Enligt fördraget ska EU agera på invandringssområdet för att förebygga och bekämpa olaglig invandring och människohandel, särskilt handel med kvinnor och barn.

Haagprogrammet löpte ut i december 2009. I juni samma år presenterade kommissionen meddelandet Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i allmänhetens tjänst (KOM(2009) 262), det s.k. Stockholmsprogrammet. Där ger kommissionen sin syn på det framtida arbetet med rättsliga och inrikes frågor. Stockholmsprogrammet, som är ett program för perioden 2010–2014, antogs av Europeiska rådet i december 2009. I Stockholmsprogrammet slår kommissionen fast att individen ska stå i centrum i det framtida samarbetet och att ett genomgående tema för det nya programmet bör vara ett Europa för medborgarna. De politiska prioriteringarna är bl.a. att skydda och utveckla medborgarnas rättigheter, att underlätta för medborgarna genom att utveckla EU:s rättsliga samarbete, att skydda medborgarna och att främja integration i samhället och verka för ett solidariskt EU.

Motionerna

Veronica Palm m.fl. (s) begär i motion Sf379 yrkande 2 ett tillkännagivande om att Sverige inom EU ska verka för att utveckla och förbättra Dublinsamarbetet. Detta är enligt motionärerna nödvändigt för att skydda familjers sammanhållning, garantera rättssäkerheten och värna mänskliga rättigheter.

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf211 yrkande 10 ett tillkännagivande om en asyl- och flyktingpolitik i EU grundad på respekt för mänskliga rättigheter och människors lika värde. I samma motion yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att påkalla nya förhandlingar om direktivet om transportörsansvar. Alla bestämmelser i direktivet som sätter asylrätten ur spel eller leder till diskriminering grundad på hudfärg eller etniskt ursprung bör tas bort. I yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en förändring av EU:s politik beträffande återtagandeavtal. Sådana avtal leder enligt motionärerna till att myndigheterna i hemländerna agerar som agenter för EU genom att de hindrar de egna medborgarna från att utnyttja den grundläggande mänskliga rättigheten att lämna sitt land. I yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om att regeringen i EU bör ta initiativ till upphävande av återvändandedirektivet och dess ersättande med ett nytt direktiv vars innehåll står i överensstämmelse med grundläggande humanitära principer, respekten för människors lika värde och EU-ländernas internationella åtaganden. Motionärerna anser att direktivets bestämmelse om frivillig verkställighet under 7–30 dagar från beslutet är helt verklighetsfrämmande och att försvarsreglerna är helt oacceptabla. Dessutom strider det mot barnkonventionen att utvisa ensamkommande barn till länder de saknar anknytning till.

Bodil Ceballos m.fl. (mp) anger i motion Ju384 yrkande 6 att begreppet reglerad invandring i Sverige har utvecklats till att betyda begränsad invandring. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att det är fel att exportera denna begränsningsprincip till övriga EU-länder. I samma motion yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om partnerskap med ursprungs- och transitländer. Den övergripande strategin för migration och partnerskap med ursprungs- och transitländer är bara ytterligare ett sätt att hindra människor att komma till EU. I yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att skapa lagliga vägar till EU. Motionärerna anser att det är individens val av land som bör avgöra var asylprövningen ska ske. I yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att användandet av tillfälliga uppehållstillstånd i EU bör begränsas. I stället bör permanent uppehållstillstånd ges på ett tidigt stadium. I yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om den gemensamma asylprocessen. Att skapa ett enhetligt förfarande för att ytterligare reglera invandringen riskerar att leda till att de individuella behoven inte sätts i centrum för prövningen och att ännu färre personer får stanna i EU. I yrkande 20 begärs ett tillkännagivande om att regulariseringar bör vara tillåtna i EU-länderna då sådana behov föreligger. Motionärerna kritiserar inskränkningarna i Stockholmsprogrammet vad gäller enskilda EU-länders möjlighet att genomföra allmänna regulariseringar.

Bodil Ceballos m.fl. (mp) begär i motion Sf207 yrkande 5 tillkännagivanden om att avskaffa transportörsansvaret. Enligt motionärerna är det inte rimligt att transportbolag ska behöva agera migrationshandläggare. Ett likalydande yrkande finns i motion Sf332 yrkande 24.

Bodil Ceballos m.fl. (mp) begär i motion Sf254 ett tillkännagivande om uppehållsrätt för turkiska medborgare. En ökad rörlighet mellan EU och Turkiet bör underlättas för personer genom att t.ex. ge turkiska medborgare samma uppehållsrätt i EU:s medlemsstater som medborgarna i EU/EES. Regeringen bör verka för att denna fråga utreds av EU-kommissionen.

I motion Sf285 av Bodil Ceballos (mp) begärs i yrkande 5 ett tillkännagivande om att Sverige inte bör fortsätta att exportera sin striktare tillämpning av asylrätten till andra länder i EU som den harmoniserade migrationspolitiken kan leda till.

I motion A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp) begärs i yrkande 24 ett tillkännagivande om att Sverige bör verka för att reglerna om fri rörlighet för EU-medborgare blir icke-diskriminerande med avseende på sexuell läggning. Reglerna om fri rörlighet ger nu ingen generell rätt för registrerade partner och sambor att följa med vid bosättning i ett annat EU-land.

Utskottets ställningstagande

För närvarande pågår det ett intensivt arbete i EU med att utveckla migrations- och asylpolitiken. Till grund för kommissionens strategiska plan för asylpolitiken ligger den grönbok om det framtida gemensamma europeiska asylsystemet som kommissionen presenterade i juni 2007. Utskottet har i

ett utlåtande den 12 september 2007 (2006/07:SfU13) redovisat sin granskning av grönboken. I utlåtandet har utskottet bl.a. förklarat att det är eftersträvansvärt med en ökad harmonisering av asylpolitiken inom EU och att det övergripande målet måste vara att öka EU:s sammantagna kapacitet att ta emot asylsökande jämfört med i dag.

I samband med riksdagens behandling av ärendet om godkännande av Lissabonfördraget lämnade utskottet ett yttrande till utrikesutskottet (yttr. 2008/09:SfU2y). Utskottet konstaterade att utgångspunkten i fördraget är att EU ska utarbeta en gemensam politik för asyl, invandring och kontroll av de yttre gränserna som grundar sig på solidaritet mellan medlemsstaterna och som är rättvis för medborgare i tredjeländer. Vidare kunde utskottet konstatera att Lissabonfördraget föreskriver enhetliga regler i stället för miniminormer på asylområdet. Utskottet delade regeringens bedömning att en gemensam asyl- och invandringspolitik för hela unionen, där medlemsstaterna tillämpar samma bestämmelser och erkänner varandras beslut, sammantaget ger en bättre ordning för medlemsstaterna och för den enskilde, och även en mer rättvis ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna.

I ett yttrande till justitieutskottet över Stockholmsprogrammet (yttr. 2008/09: SfU7y) framhöll utskottet bl.a. som sin principiella inställning att den framtida gemensamma invandringspolitiken bör utgå från en reglerad invandring som tar till vara migrationens positiva möjligheter och effekter för både mottagarländer och ursprungsländer. Utskottet ansåg att fler möjligheter till laglig invandring bör skapas och en behovsstyrd arbetskraftsinvandring till Europa främjas. Utskottet framhöll att rätten att söka asyl är grundläggande och att en EU-gemensam asylpolitik måste garantera var och en tillgång till rättssäkra skyddssystem och grunda sig på solidaritet mellan medlemsstaterna.

Utskottet har således i olika sammanhang klargjort sin inställning till ett gemensamt asylsystem. Utskottet förutsätter att Sverige kommer att fortsätta att verka för en asyl- och migrationspolitik inom EU som tillgodoser höga rättssäkerhetskrav och ger ett rimligt skydd för individer med behov av internationellt skydd. Mot bakgrund härav saknas skäl för riksdagen att med anledning av motionerna Sf211 yrkande 10, Ju384 yrkande 6–7, 12, 16 och 20 samt Sf285 yrkande 5 vidta någon särskild åtgärd. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Enligt Dublinförordningen åligger ansvaret för prövning av en asylansökan den medlemsstat som har tagit störst del i den asylsökandes inresa (genom att utfärda visering eller uppehållstillstånd) med undantag av regler om familjeåterförening. Varje medlemsstat får pröva en asylansökan som lämnats in av en tredjelandsmedborgare även om det inte föreligger någon skyldighet enligt förordningen. Vidare får varje medlemsstat, även om den inte är ansvarig enligt förordningen, sammanföra familjemedlemmar och andra släktingar i beroendeställning av humanitära skäl.

Sverige liksom övriga medlemsstater i EU är bundna av folkrättsliga förpliktelser inom såväl internationell flyktingrätt som mänskliga rättigheter i övrigt. Detta innebär som tidigare nämnts att flyktingrättens olika delar, t.ex. att en asylsökande inte får avvisas eller utvisas till ett land där hans eller hennes liv eller frihet hotas på grund av bl.a. ras, religion eller nationalitet, alltid ska tillämpas. Detta gäller givetvis även i förhållande till Dublinförordningen.

De ändringar i Dublinförordningen som kommissionen föreslagit syftar till att tillämpningen av förordningen ska bli effektivare samtidigt som den sökandes rättssäkerhet tas till vara. Förslaget bygger även fortsättningsvis på principen om första asylland. Kommissionen föreslår också en utvidgning av förordningens tillämpningsområde till att även omfatta personer som söker subsidiärt skydd enligt skyddsgrundsdirektivet. I den mån motion Sf379 yrkande 2 inte är tillgodosedd med vad utskottet nu anfört avstyrks motionsyrkandet i fråga.

Med anledning av rådets direktiv 2001/51/EG om transportörsansvar infördes i utlänningslagen bestämmelser om transportörers skyldighet att kontrollera att utläningar har pass och andra tillstånd som krävs för inresa i landet liksom en skyldighet att kontrollera att de har medel för sin hemresa. Samtidigt infördes en bestämmelse om att transportörer som inte uppfyller sin kontrollskyldighet under vissa förutsättningar ska betala en särskild avgift om högst 46 000 kr.

Vid behandlingen av propositionen med förslag om genomförandet av bl.a. direktiv 2004/82/EG om överföring av passageraruppgifter uttalade utskottet att det inte fanns anledning att anta att bestämmelserna om transportörsansvaret hindrar personer från att söka asyl här (prop. 2005/06:129, bet. 2005/06:SfU14, rskr. 2005/06:280). Utskottet ansåg emellertid att regeringen borde följa upp och analysera tillämpningen av det då aktuella förslaget om överföring av passageraruppgifter och återkomma till riksdagen. Riksdagen gjorde ett tillkännagivande därom. Regeringen beslutade den 6 mars 2008 att ge Rikspolisstyrelsen uppdraget att följa upp och redovisa hur utlänningslagens bestämmelser om skyldigheten för transportörer att överföra passageraruppgifter till polisen hade tillämpats sedan ikraftträdandet den 1 september 2006. Regeringen meddelade därefter i skrivelse 2008/09:33 att endast Polismyndigheten i Stockholms län, flygplatspolisen på Arlanda, hade begärt in uppgifter från flygtransportörer från stater som inte ingår i EU eller Schengensamarbetet. Då reglerna inte för med sig några hinder för en skyddsbehövande person att få sina skyddsbehov prövade efter ankomsten till en svensk flygplats vid en yttre gräns ansåg regeringen att lagregleringen inte har någon inverkan på Sveriges förpliktelser enligt Genèvekonventionen eller andra folkrättsliga åtaganden.

Utskottet anser liksom tidigare (bet. 2008/09:SfU8) att det inte finns anledning att anta att bestämmelserna om transportörsansvar hindrar personer från att söka asyl i Sverige. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Sf211 yrkande 11, Sf207 yrkande 5 och Sf332 yrkande 24.

Återtagandavtal ingås för att reglera procedur och ansvarighet för tredjeländ att återta sina medborgare. Liksom vid tidigare tillfällen (senast i bet. 2008/09:SfU8) kan utskottet konstatera att kommissionen har mandat att ingå sådana avtal med tredjeländ för att effektivisera återvändandearbetet. Tanken är att återtagandavtalen ska bidra till en förbättrad hantering av migrationsströmmar till EU genom utökad samarbete med ursprungsländer och transitländer. Utskottet avstyrker med det anförda motion Sf211 yrkande 12.

Det s.k. återvändandedirektivet harmoniserar återvändandeförfarandet för personer som vistas olagligt i medlemsstaterna. En särskild utredare har haft i uppdrag att ta ställning till hur direktivet ska genomföras i Sverige. I delbetänkandet Återvändandedirektivet och svensk rätt (SOU 2009:60) har utredaren funnit att svensk rätt i betydande utsträckning uppfyller de krav som ställs upp i direktivet men att det krävs ett flertal ändringar i bl.a. utlänningslagen för att kunna uppfylla direktivets samtliga krav. Utredaren har föreslagit bl.a. att ett beslut om avvisning eller utvisning som huvudregel ska innehålla en tidsfrist för frivillig avresa. Tidsfristen ska bestämmas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet och vara 7 till 30 dagar lång. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist meddelas. Vidare föreslås att det införs en uttrycklig bestämmelse i utlänningslagen om att ett beslut om avvisning eller utvisning av ett ensamkommande barn inte får verkställas om inte den verkställande myndigheten har försäkrat sig om att barnet kommer att tas emot av en familjemedlem, en utsedd förmyndare eller en lämplig mottagningsenhet. Därtill lämnas vissa förslag om återreseförbud och förvar. Delbetänkandet, som remissbehandlades under hösten 2009, bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet anser inte att det finns anledning för riksdagen att ta något initiativ för att få till stånd en omförhandling av återvändandedirektivet. Motion Sf211 yrkande 18 avstyrks därmed.

Beträffande motionsyrkandet om att upprätta lagliga vägar för migration till EU anser utskottet att fler möjligheter till laglig invandring bör skapas och en behovsstyrd arbetskraftsinvandring till Europa främjas. Ett omfattande arbete pågår för närvarande inom EU för att uppnå ett gemensamt regelverk för laglig migration. Utskottet erinrar om den svenska reformen för ökad arbetskraftsinvandring som ger ökade möjligheter till arbetskraftsinvandring och som öppnar en ny väg till Sverige. Utskottet ansåg vid behandlingen av förslaget att regeringen gjort en rimlig avvägning mellan behovet av att få ett effektivare system för arbetskraftsinvandring å ena sidan och värdet av asylrätten å den andra (prop. 2007/08:147, bet. 2008/09:SfU3, rskr. 2008/09:37). Mot bakgrund av vad som nu anförts anser utskottet att motion Ju384 yrkande 8 får anses åtminstone delvis tillgodosedd.

När det gäller frågan om uppehållsrätt för turkiska medborgare konstaterar utskottet att anslutningsförhandlingarna med Turkiet inleddes den 3 oktober 2005 och att förhandlingarna ännu inte slutförts. Reglerna om uppehållsrätt i utlänningslagen, som innebär en rätt för EES-medborgare

och deras familjemedlemmar att under vissa förutsättningar vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd, infördes som en följd av genomförandet i svensk rätt av det s.k. rörlighetsdirektivet (2004/38/EG). Direktivet reglerar unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig i en annan medlemsstat. Med hänsyn härtill är utskottet inte berett att förorda att även turkiska medborgare ska omfattas av rätten till fri rörlighet inom EU. Utskottet avstyrker därför motion Sf254.

Begreppet familjemedlem i rörlighetsdirektivet omfattar även registrerade partner, under förutsättning att den mottagande medlemsstaten behandlar registrerade partnerskap som likvärdiga med äktenskap. Utskottet har vid tidigare behandlingar av yrkanden om fri rörlighet för EU-medborgare och registrerade partners rätt att flytta med som make beklagat att en registrerad partner enligt direktivet inte generellt likställs med en make. Utskottet har senast i betänkande 2009/10:SfU12 uttalat förståelse för att arbetet inom EU med att ta fram t.ex. direktiv och förordningar innebär att medlemsstaterna från tid till annan tvingas till kompromisser. Utskottet ansåg dock att frågan inte fått en helt tillfredsställande lösning men hyste ändå visst hopp om att utvecklingen inom EU på sikt kunde komma att leda till att även dessa grupper kommer att omfattas av familjebegreppet.

Utskottet, som konstaterar att en registrerad partner till en unionsmedborgare för svenskt vidkommande ska räknas som familjemedlem enligt rörlighetsdirektivet, gör inte nu någon annan bedömning men förutsätter att Sverige även fortsättningsvis verkar för att regelverket fullt ut görs icke-diskriminerande. Motion A443 yrkande 24 får anses i huvudsak tillgodosedd med det anförda och avstyrks därmed.

Arbetskraftsinvandring m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. arbetsmarknadsprövning, arbetstillstånd för bl.a. papperslösa och bärplockare samt fri rörlighet för alla arbetstagare med hemvist i EU.

Jämför reservationerna 20 (s, v), 21 (v, mp), 22 (v), 23 (mp), 24 (mp) och 25 (v).

Gällande ordning

En utlänning som vistas i Sverige mer än tre månader ska enligt 2 kap. 5 § UtIL ha uppehållstillstånd om inte visering har beviljats för en längre tid. Kravet på uppehållstillstånd gäller inte medborgare i de nordiska länderna. Det gäller inte heller EU- och EES-medborgare och deras familjemedlemmar som har uppehållsrätt.

Uppehållstillstånd ges enligt 2 kap. 4 § UtIL för viss tid (tidsbegränsat uppehållstillstånd) eller utan tidsbegränsning (permanent uppehållstillstånd). Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas en utlänning som önskar vistas här i landet för arbete, studier eller besök. Ett permanent uppehållstillstånd får bl.a. beviljas en utlänning som under de senaste fem åren har haft uppehållstillstånd för arbete i sammanlagt fyra år.

Enligt 5 kap. 18 § UtIL ska uppehållstillstånd enligt huvudregeln ha sökts och beviljats före inresan i Sverige. Flera undantag finns dock.

Ett uppehållstillstånd kan återkallas om innehavaren skulle förlora sitt arbete under tillståndstiden. Tillståndet återkallas dock inte utan att arbetstagaren fått tre månader på sig för att söka ett nytt arbete från det att anställningen upphörde.

Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd eller om återkallelse av ett uppehållstillstånd får överklagas till migrationsdomstol.

En utlänning som ska arbeta i Sverige på grund av anställning här eller utomlands ska enligt 2 kap. 7 § UtIL ha arbetstillstånd. Kravet på arbetstillstånd gäller dock inte medborgare i de nordiska länderna, utländska medborgare som har permanent uppehållstillstånd i Sverige, EU/EES-medborgare och deras familjemedlemmar (oavsett medborgarskap), medborgare i Schweiz, tredjelandsmedborgare med ställning som varaktigt bosatta. Kravet på arbetstillstånd gäller inte heller personer som fått uppehållstillstånd för att de är målsägande eller vittnen i en brottsutredning, studenter som har uppehållstillstånd för studier på högskolenivå, gästforskare som beviljats särskilt uppehållstillstånd för forskning samt asylsökande som är undantagna från kravet på arbetstillstånd (AT-UND). Motsvarande gäller även vissa yrkesgrupper.

Nya regler om arbetskraftsinvandring trädde i kraft den 15 december 2008. Den s.k. myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen upphörde. I stället ska arbetsgivarens bedömning av behovet av rekrytering av arbetskraft vara utgångspunkten vid handläggningen av ärenden om uppehålls- och arbetstillstånd.

Enligt 6 kap. 2 § UtIL får arbetstillstånd ges till en utlänning som erbjudits en anställning, om

1. anställningen gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig, och
2. lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen.

Av de åtaganden som Sverige har gjort inom EU följer bl.a. att det egna landets befolkning och befolkningen i övriga EU/EES och Schweiz ska ha företräde till befintliga arbetstillfällen. Arbetstillstånd ska därför kunna beviljas under förutsättning att principen om gemenskapsföreträde respekteras. Beslut om arbetstillstånd meddelas av Migrationsverket som ska kon-

trollera att gemenskapsföreträdet respekteras samt pröva att de erbjudna anställningsvillkoren inte är sämre än vad som gäller för arbetstagare som redan är bosatta i Sverige.

Enligt 6 kap. 2 a § UtL får arbetstillståndet inte ges för längre tid än två år. Det får heller inte avse längre tid än anställningstiden. Den sammanlagda tillståndstiden får inte vara längre än fyra år. Arbetstillståndet ska knytas till en viss arbetsgivare och avse ett visst slag av arbete. Efter en sammanlagd tillståndstid om två år ska tillståndet endast knytas till ett visst slag av arbete.

Utlänningar som har fått avslag på en asylansökan kan enligt 5 kap. 15 a § UtL under vissa förutsättningar beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete utan att lämna landet. Dessa förutsättningar är följande: Sökanden ska ha haft en anställning sedan minst sex månader, och anställningen ska vara en tillsvidareanställning eller ha en varaktighet om minst ett år från ansökningstillfället och uppfylla de allmänna förutsättningarna för arbetstillstånd. Även en familjemedlem till en sådan person ska kunna beviljas uppehållstillstånd utan att först behöva lämna landet. Ansökan måste ges in till Migrationsverket inom två veckor från det att beslutet om avslag på ansökan om asyl vunnit laga kraft.

Enligt 6 kap. 4 § UtL ska en utlänning som vill ha arbetstillstånd i Sverige ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. Flera undantag finns dock. Som angivits ovan gäller dels att den person vars anställning upphör under pågående tillståndsperiod har möjlighet att under en viss tid ansöka om arbetstillstånd i Sverige, dels att en utlänning och dennes familjemedlemmar vars asylansökningar har avslagits kan beviljas uppehållstillstånd för arbete utan att de först lämnar landet. Dessutom kan den som beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare här i vissa fall söka uppehålls- och arbetstillstånd inifrån Sverige. Utländsk student som arbetar eller har erbjudits arbete i Sverige kan även under vissa förutsättningar ansöka i Sverige om ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd om denne t.ex. vill avbryta sina studier och i stället arbeta.

Motionerna

I motion Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om behovet av myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning vid arbetskraftsinvandring från tredjeland. Motionärerna anser att svensk lagstiftning ska värna både om dem som invandrar som arbetskraft och om den svenska arbetsmarknadsmodellen genom att behålla den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen.

I motionens yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om riskerna för att asyssystemet kan urholkas vid en sammanblandning av asylskäl och arbetskraftsinvandring. Motionärerna anför att asylprocessen måste skyddas från

att människors behov av skydd från förföljelse blandas samman med arbetsförhet och arbetsgivares behov av arbetskraft. Skiljelinjerna mellan asylprocessen och arbetskraftsinvandring måste därför klargöras.

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf319 yrkande 3 ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag på övergångsregler som ger asylsökande och papperslösa som i dag befinner sig i Sverige, och som inom en bestämd tid kan uppvisa anställningsbevis, möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd av arbetsmarknadsskäl. Motionärerna anser att det är orimligt att människor som redan lever och arbetar här ska avvisas samtidigt som annan arbetskraft importeras.

I motion Sf326 begär Kalle Larsson m.fl. (v) ett tillkännagivande i denna del om att regeringen bör återkomma med förslag till ny utformning av utökade regler för arbetskraftsinvandring. Motionärerna förordar en myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning, en förstärkt kontroll av hur ordning och reda på arbetsmarknaden efterlevs, att asylsökande inte ska kunna "byta spår" från asylprocessen och söka som arbetskraft, att asylsökande och papperslösa som inom en bestämd tid kan uppvisa anställningsbevis ska kunna ansöka om uppehållstillstånd av arbetsmarknadsskäl inifrån Sverige, att permanenta uppehållstillstånd ska beviljas personer och medföljande anhöriga vid arbetskraftsinvandring samt att andra länders arbetskraft inte ska utarmas.

Bodil Ceballos m.fl. (mp) begär i motion Ju384 yrkande 11 ett tillkännagivande om fri rörlighet för alla arbetstagare med hemvist i EU inklusive deras familjemedlemmar. Motionärerna anser att tredjelandsmedborgare bosatta inom unionen så långt som möjligt bör ha samma rättigheter som unionsmedborgare. Sverige bör därför agera för att alla tredjelandsmedborgare med hemvist i ett EU-land ska omfattas av den fria rörligheten över EU:s gränser.

I motion Sf207 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att inrätta arbetsförmedlingar i tredjeland. Motionärerna anser att det bör göras möjligt för tredjelandsmedborgare att i tredjeland söka arbete och därmed kunna få uppehållstillstånd. Därigenom behöver de inte anlita människosmugglare.

Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ulrika Karlsson i Uppsala (m) begär i motion Sf288 ett tillkännagivande om hantering av ärenden som gäller arbetskraftsinvandring. Motionärerna anser att personer som inte har lämnat Sverige efter avslag på asylansökan och har ett arbete här bör kunna åka hem och få en snabb hantering av en ansökan om arbetskraftsinvandring.

I motion Sf404 av Ulrika Karlsson i Uppsala m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om arbetskraftsinvandring. Det bör införas en möjlighet för den som har fått avslag på sin asylansökan innan lagen om arbetskraftsinvandring trädde i kraft och som har ett erbjudande om en anställning att i Sverige under en period kunna ansöka om arbetstillstånd.

Reza Khelili Dylami (m) begär i motion Sf303 ett tillkännagivande om investeringar som grund för uppehållstillstånd. Motionären anser att det bör införas en möjlighet för en person som investerar i den svenska ekonomin att i gengäld kunna få permanent uppehållstillstånd.

I flera motioner begärs tillkännagivanden om ändrade regler för arbetstillstånd för bärplockare. Margareta Persson m.fl. (s) begär i motion Sf286 ett tillkännagivande om behovet av klargörande av regler för skydd av säsonganställda från tredjeland. I motionerna Sf350 av Thomas Bodström (s), Sf371 av Helén Pettersson i Umeå och Fredrik Lundh (s), Sf375 av Lennart Axelsson (s) och Sf323 av Josefin Brink m.fl. (v) begärs tillkännagivanden om att bärplockare bör få rätt till samma arbetsvillkor som övriga arbetskraftsinvandrare.

Utskottets ställningstagande

I Migrationsverkets årsredovisning för 2009 anges att antalet arbetsmarknadsärenden under 2009 har ökat i jämförelse med föregående år. Under 2009 kom det in totalt 22 438 arbetsmarknadsärenden, vilket är en ökning med 29 %. Antalet inkomna förstagångsansökningar har ökat från 12 794 år 2008 till 17 230 år 2009, vilket är en ökning med 35 %. Målet för ärenden som rör arbetstillstånd är att göra tiden från ansökan till beslut så kort så möjligt med hänsyn till sökandens och arbetsmarknadens behov. Migrationsverket avgjorde under året 16 302 förstagångsärenden, varav 52 % avgjordes inom en månad och 89 % inom tre månader.

I samband med att nya regler för arbetskraftsinvandring infördes uttalade utskottet i betänkande 2008/09:SfU3 att det var positivt att regeringen föreslagit att den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen skulle slopas. Den som bäst kan avgöra behovet av att rekrytera arbetskraft från tredjeland är den enskilda arbetsgivaren. En sådan ordning innebär att arbetsgivarens kompetensbehov kan tillgodoses bättre och snabbare. Därtill kommer att arbetstagarorganisationerna ska yttra sig över lön och andra anställningsvillkor och att Migrationsverket, förutom att kontrollera att gemenskapsföreträdet respekteras, också ska kontrollera att de villkor som erbjuds inte är sämre än vad som gäller för arbetstagare i Sverige. Ett arbetstillstånd förutsätter att lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen.

Utskottet, som således nyligen har tillstyrkt att den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen ska upphöra, har inte anledning att nu ändra uppfattning och avstyrker motion Sf379 yrkande 4.

Det huvudsakliga syftet med en vidgad arbetskraftsinvandring är att den ska möta den eventuella arbetskraftsbrist som kan uppstå inom delar av den svenska arbetsmarknaden. Beträffande asylsökande som fått avslag på sin asylansökan är möjligheten att frångå huvudregeln, att en ansökan om uppehållstillstånd för arbete ska ha getts in och vara beviljad före inresan,

reserverad för de asylsökande som i viss utsträckning har etablerat sig på den svenska arbetsmarknaden. Sökanden ska således ha haft en anställning sedan minst sex månader, och anställningen ska vara en tillsvidareanställning eller ha en varaktighet om minst ett år från ansökningsstillfället. Att kräva att någon i en sådan situation ska tvingas lämna Sverige för att ansöka om uppehållstillstånd för arbete kan inte anses stå i överensstämmelse med ett effektivt system för arbetskraftsinvandring. Därtill kommer att det kan anses som oskäligt mot den enskilde och hans eller hennes familj och att det för en arbetsgivare kan innebära en olägenhet. Mot detta ska ställas att asylprocessen bör ha en tydlig början och ett tydligt slut och att lagkraftvunna beslut ska respekteras.

Utskottet anser att det finns en rimlig avvägning mellan behoven av att å ena sidan få ett effektivare system för arbetskraftsinvandring och att den enskilde och dennes familj och arbetsgivare inte ska drabbas av oskäliga konsekvenser och å andra sidan värnet av asylrätten. Motion Sf379 yrkande 5 avstyrks därför.

Grunden för en reglerad invandring och dess trovärdighet är att en asylsökande som fått avslag på sin asylansökan lämnar landet. Återvändandet ska ske under värdiga former och kunna ställas in vid eventuella verkställighetshinder på grund av försämrade förhållanden i hemlandet. Sveriges riksdag har med betryggande majoritet ställt sig bakom både en reglerad invandring och en harmonisering inom migrationsområdet i EU.

I EU har medlemsstaterna bl.a. genom EU:s asyl- och migrationspakt sagt sig vilja motverka olaglig invandring genom att säkerställa att invandrare, som vistas olagligen i en medlemsstat, återvänder till ursprungslandet samt genom att inte besluta om allmänna amnestier.

Sverige och övriga medlemsstater har också ställt sig bakom sanktionsdirektivet som reglerar åtgärder mot anställning av tredjelandsmedborgare som inte har rätt att vistas i EU samt sanktioner mot arbetsgivare som överträder detta.

I återvändandedirektivet föreskrivs en skyldighet för medlemsstaterna att meddela och verkställa avlägsnandebeslut för personer, som olagligen vistas i landet. Det avser även asylsökande som fått avslag på sin ansökan.

Med hänsyn till vad som nu anförts är utskottet inte berett att föreslå att rätten till tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete till den som varit asylsökande vidgas eller att en sådan rätt införs för s.k. papperslösa som befinner sig i Sverige. Därmed avstyrks motionerna Sf319 yrkande 3 och Sf404.

Utskottet noterar att det i regleringsbrevet för Migrationsverket för 2010 anges att tiden från ansökan till beslut ska göras så kort som möjligt beträffande ärenden som rör arbetstillstånd med hänsyn till sökandens och arbetsmarknadens behov. Motion Sf288 är därmed delvis tillgodosedd och avstyrks.

Som angivits ovan behöver EU/EES-medborgare, deras familjemedlemmar och personer med status som varaktigt bosatta i ett annat EU-land inte ha arbetstillstånd för att arbeta i Sverige. Utskottet är inte berett att föreslå ett tillkännagivande om att alla med hemvist inom EU ska omfattas av den fria rörligheten över EU:s gränser. Därmed avstyrks motion Ju384 yrkande 11.

I motion Sf326 begärs ett tillkännagivande om utökade möjligheter inom arbetskraftsinvandringen. Flera av de förslag som lämnas i motionen har behandlats ovan. Härutöver vill utskottet anföra följande. Som angivits ovan ska anställningsvillkor som är sämre än de som gäller för arbetstagarer redan bosatta i Sverige inte kunna erbjudas. Vidare är utskottet inte berett att ställa sig bakom en ordning där permanenta uppehållstillstånd på en gång beviljas personer och medföljande anhöriga vid arbetskraftsinvandring. Slutligen ska en parlamentarisk kommitté (dir. 2009:53) identifiera vilka faktorer som påverkar migranternas möjligheter att röra sig mellan Sverige och deras ursprungsländer och bl.a. analysera om och hur ökad rörlighet kan bidra till utveckling i migranternas ursprungsländer och till positiva effekter i Sverige. Kommittén ska redovisa sitt uppdrag i ett delbetänkande senast den 28 maj 2010 och i ett slutbetänkande senast den 31 mars 2011. Utredningen bör avvaktas.

Motion Sf326 i denna del avstyrks med det anförda.

Utskottet är inte heller berett att föreslå riksdagen tillkännagivanden om att inrätta arbetsförmedlingar i tredjeländ eller att investeringar i Sverige ska kunna läggas till grund för uppehållstillstånd. Beträffande investeringar konstaterar utskottet att näringsidkare från tredjeländ under vissa förutsättningar kan beviljas tillfälligt uppehållstillstånd under en provotid av två år med möjlighet att därefter få permanent uppehållstillstånd. Motionerna Sf207 yrkande 3 och Sf303 avstyrks därmed.

Beträffande frågan om arbetstillstånd till bärplockare har vissa särregler tillåtits som bl.a. innebär att en utlänning som varit anställd av ett utländskt bemanningsföretag och som hyrts in av ett av Skogsbärbranschens Intresseförenings (SBIF) medlemsföretag har kunnat beviljas arbetstillstånd utan någon garanterad minimilön. Migrationsverket har nu ändrat sina riktlinjer, vilket innebär att villkoren för att få ett arbetstillstånd i Sverige för att plocka vilda bär i fortsättningen ska vara desamma som för övriga arbetstagarer som är medborgare i ett land utanför EU. Det innebär bl.a. att Svenska Kommunalarbetareförbundet ska få tillfälle att yttra sig över de erbjudna anställningsvillkoren. Förbundets ramavtal med Skogs- och lantarbetsgivareförbundet ska gälla för plockare anställda av företag med verksamhet i Sverige. Avtalad minimilön i detta avtal är för närvarande 16 372 kr per månad. I de fall plockaren är anställd av ett utländskt bemanningsföretag som inte har verksamhet i Sverige är det bemanningsavtalet som ska tillämpas. Minimilönenivån i detta avtal är 17 730 kr per månad. Detta gäller oavsett om det utländska bemanningsföretaget har teck-

nat kollektivavtal eller inte. I båda avtalen stadgas att arbete utöver ordinarie arbetstid och arbete på obekvämlig arbetstid ger rätt till ytterligare ersättning.

Motionerna Sf286, Sf323, Sf350, Sf371 och Sf375 är därmed tillgodosedda och avstyrks.

Sanktioner mot oseriösa arbetsgivare m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om sanktioner mot oseriösa arbetsgivare och om att avskaffa straffet för personer som arbetar utan arbetstillstånd.

Jämför reservation 26 (s, v, mp).

Gällande ordning

En utlänning som uppsåtligt eller av oaktsamhet har anställning eller bedriver verksamhet som kräver arbetstillstånd utan att inneha ett sådant tillstånd döms enligt 20 kap. 3 § UtL till böter.

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet har en utlänning i sin tjänst fastän utlänningen inte har arbetstillstånd döms enligt 20 kap. 5 § UtL till böter eller, när omständigheterna är försvårande, till fängelse i högst ett år.

Enligt 20 kap. 12 § UtL ska en fysisk eller juridisk person som har en utlänning i sin tjänst fastän utlänningen inte har arbetstillstånd betala en särskild avgift oavsett om ansvar krävs ut enligt 5 §. Avgiften tillfaller staten. För varje utlänning utgör avgiften hälften av det prisbasbelopp som gällde när överträdelsen upphörde. Om överträdelsen har pågått under en längre tid än tre månader, utgör avgiften för varje utlänning hela prisbasbeloppet. Avgiften får sättas ned eller efterges helt, om särskilda skäl talar för det.

Motionerna

I motion Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) begärs i yrkande 17 ett tillkännagivande om åtgärder för lagföring av oseriösa arbetsgivare som olagligen anställer personer utan arbetstillstånd samt att en lagändring sker så att skadestånd kan tilldömas arbetstagar då olagligt anställningsförfarande föreligger. Motionärerna framhåller att det måste motverkas att oseriösa arbetsgivare anställer personer utan uppehållstillstånd. En lagändring bör göras så att arbetsgivaren kan dömas att betala skadestånd till arbetstagar. Sanktionerna för oseriösa arbetsgivare och incitamenten för att anmäla dessa skulle öka, vilket sannolikt skulle minska förekomsten av oseriösa arbetsgivare.

Även Luciano Astudillo (s) begär i motion Sf274 ett tillkännagivande om att se över utlänningslagen för att göra det möjligt att utdöma skadestånd för arbetsgivare som utnyttjar papperslösa. Skadeståndet ska motsvara skillnaden mellan den lön arbetstagaren fått och den som är normal i branschen. Dessutom ska ett allmänt skadestånd kunna utgå för den kränkning som arbetstagaren blivit utsatt för. Även Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf319 yrkande 7 ett tillkännagivande om motsvarande krav på skadestånd.

I motionerna Sk407 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 9 och Sf319 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 8 begärs tillkännagivanden om att avskaffa straffet för de personer som arbetar utan arbetstillstånd. Det skulle förbättra möjligheterna för dem att våga kräva löner och arbetsvillkor i enlighet med lagar och avtal samt att utnyttja rätten att få skadestånd och ersättning.

Utskottets ställningstagande

I Sverige liksom inom övriga EU finns problem med oseriösa arbetsgivare som utnyttjar s.k. papperslösa och andra personer som vistas illegalt i länderna. Dessa personer är utan olika former av skyddsnet och är mycket utsatta.

Den 25 maj 2009 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/52/EG om minimistandarder för sanktioner och åtgärder mot arbetsgivare för tredjelandsmedborgare som vistas olagligt inom EU. Direktivet trädde i kraft den 20 juli 2009 och ska vara införlivat i svensk rätt den 20 juli 2011. Syftet med direktivet är att motverka olaglig invandring till EU. Genom direktivet åläggs medlemsstaterna att införa ett förbud för arbetsgivare att anställa tredjelandsmedborgare som saknar rätt att vistas på deras territorier eftersom en sådan anställning kan bidra till en ökad olaglig invandring och snedvrida konkurrensen på arbetsmarknaden. Överträdelse av förbudet ska kunna medföra att arbetsgivare åläggs olika administrativa, finansiella och straffrättsliga sanktioner.

Utskottet noterar att en särskild utredare ska föreslå hur direktivet ska genomföras i svensk rätt (dir. 2009:49). Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2010.

Mot bakgrund av att frågan om sanktioner och åtgärder mot arbetsgivare som utnyttjar s.k. papperslösa och andra personer som vistas illegalt i Sverige bereds på Regeringskansliet är utskottet inte berett att föreslå några tillkännagivanden om detta. Därmed avstyrks motionerna Sf274, Sf319 yrkande 7 och Sf379 yrkande 17. Även motionerna Sf319 yrkande 8 och Sk407 yrkande 9 avstyrks.

Asylsökande och arbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om asylsökande och arbete och om undantag från skyldigheten att ha arbetstillstånd.

Jämför reservation 27 (v, mp).

Gällande ordning

Enligt 5 kap. 4 § UtIF är en asylsökande undantagen från skyldigheten att ha arbetstillstånd, om Migrationsverket bedömer att dess beslut i ärendet inte kommer att fattas inom fyra månader från ansökan. Undantaget gäller inte en utlänning som saknar identitetshandlingar, om inte utlänningen medverkar till att klarlägga sin identitet. Undantaget gäller fram till dess att utlänningen lämnar landet eller ett beslut om att bevilja honom eller henne uppehållstillstånd har vunnit laga kraft. Undantaget upphör dock att gälla om en utlänning inte medverkar till verkställigheten av ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning.

Migrationsverket utfärdar särskilt bevis om undantag från skyldigheten att ha arbetstillstånd (AT-UND).

Motionerna

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf320 yrkande 1 ett tillkännagivande om att Migrationsverket ska ges i uppdrag att informera om möjligheterna till undantag från kravet på arbetstillstånd i samband med att ansökan om uppehållstillstånd lämnas in. Motionärerna anser att verket i betydligt högre utsträckning än i dag bör använda sig av möjligheten att bevilja asylsökande undantag från kravet på arbetstillstånd.

I motion Sf326 begär Kalle Larsson m.fl. (v) ett tillkännagivande i denna del om att möjligheterna att arbeta under asyltiden ska vara regel snarare än undantag. Någon begränsning kopplad till avsaknad av identitetshandlingar bör inte finnas.

I motion Sf253 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att förtydliga förordningstexten om AT-UND. Motionärerna framhåller att kravet på att den sökande ska medverka till att klarlägga sin identitet innebär att sökande från vissa länder och områden så gott som aldrig kan uppfylla dessa krav. Det bör i stället räcka med att utlänningen medverkar till att fastställa sin identitet i den utsträckning som kan anses skälig.

I motionens yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att AT-UND inte ska betraktas som en tjänsteanteckning. Motionärerna anser att det ska vara möjligt att överklaga ett beslut om avslag på ansökan om att beviljas AT-UND.

Ulrika Karlsson i Uppsala (m) begär i motion Sf405 yrkande 7 ett tillkännagivande om att samtliga som söker asyl bör få möjlighet att arbeta i Sverige under tiden för asylprocessen.

I motion Sf346 av Anita Brodén (fp) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om rätten för asylsökande med avvisningsbeslut att få tillåtelse att fortsätta arbeta fram till dess att avvisningen verkställs.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i en skrivelse den 25 november 2009 av Migrationsverkets generaldirektör Dan Eliasson informerats om identitetsfrågan vid undantag från kravet på arbetstillstånd. I skrivelsen anges att riktlinjerna i Utlänningshandboken reviderades den 2 juni 2009 för att tydliggöra tolkningen av kravet att den asylsökande ska medverka till att klarlägga sin identitet, bl.a. frågorna kring ID-handlingar och AT-UND. De tidigare riktlinjerna utgick från att den asylsökande inte bara skulle klarlägga sin identitet utan också att dennes medverkan normalt skulle resultera i godtagbara ID-handlingar. Enligt de nuvarande riktlinjerna är det avgörande om den sökande aktivt medverkar och visar en konkret vilja att bistå i identitetsarbetet. Den sökande måste göra så gott han eller hon kan för att bistå verket vid identitetsfastställelsen. En person som sammantaget har gjort sin identitet sannolik – t.ex. genom sin berättelse, vittnesuppgifter från nära anhöriga som har uppehållstillstånd, andra dokument än ID-handlingar – måste anses ha medverkat på ett godtagbart sätt, även om han eller hon inte gett in godtagbara ID-handlingar.

Utskottet, som ser avsaknaden av identitetshandlingar som ett stort problem, har i sitt betänkande 2008/09:SfU3 ställt sig bakom regeringens bedömning att asylsökande som saknar identitetshandlingar inte bör undantas från kravet på arbetstillstånd, om de inte medverkar till att klarlägga sin identitet. Utskottet anser att Migrationsverkets nuvarande riktlinjer för de krav som ska ställas på den asylsökande är rimliga. Med de nya riktlinjerna är motion Sf253 yrkande 1 i vart fall delvis tillgodosedd och avstyrks.

Asylmottagningsutredningen har i sitt betänkande Aktiv väntan – asylsökande i Sverige (SOU 2009:19) föreslagit att asylsökande i princip ska undantas från kravet på arbetstillstånd. Fortfarande bör dock gälla att möjligheten till undantag inte ska omfatta asylsökande som saknar identitetshandlingar, om inte vederbörande medverkar till att klarlägga sin identitet. Möjligheten till undantag ska inte heller finnas i s.k. Dublinärenden eller vid s.k. ogrundade ansökningar.

Asylmottagningsutredningen föreslår även att varje vuxen asylsökande ska ges god information om arbete, boende och i övrigt. För varje vuxen asylsökande ska en handlingsplan upprättas, om inte särskilda skäl talar mot detta. Länsstyrelserna ska ges ett regionalt samordnande uppdrag att biträda kommunerna i deras arbete med anskaffning av praktikplatser, andra sysselsättningsrelaterade insatser m.m.

Utskottet anser att regeringens beredning av Asylmottagningsutredningens förslag inte bör föregripas. Motionerna Sf320 yrkande 1, Sf326 i denna del, Sf346 och Sf405 yrkande 7 avstyrks därför.

Ett beslut om att inte utfärda ett bevis om AT-UND kan inte överklagas. Utskottet är inte berett att föreslå riksdagen ett tillkännagivande om en författningsändring i denna fråga. Motion Sf253 yrkande 2 avstyrks därmed.

Mottagande av asylsökande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. svenskundervisning och andra introduktionsinsatser samt mottagandet av ensamkommande barn.

Jämför reservationerna 28 (s), 29 (v, mp) och 30 (v, mp).

Gällande ordning

Migrationsverket har enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ett huvudansvar för mottagandet av asylsökande från det att ansökan om asyl lämnas in till dess att personen tas emot i en kommun när uppehållstillstånd har beviljats, alternativt lämnar landet vid avslagsbeslut. Migrationsverket ansvarar för att ordna boende för de asylsökande som inte ordnar boende på egen hand. Migrationsverkets boenden för asylsökande, s.k. anläggningsboende, är ofta utspridda mellan olika bostadsområden i kommunerna och består i huvudsak av lägenheter med självhushåll. Knappt hälften av de asylsökande väljer ett boende som ordnats av Migrationsverket i anläggningsboende. Övriga bor hos t.ex. släkt och vänner främst i storstadsregionerna, s.k. eget boende.

Vidare ska verket i lämplig omfattning erbjuda asylsökande sysselsättning genom att de får delta i introduktionsutbildning, kartläggning av utbildnings- och yrkesbakgrund, svenskundervisning och i annan verksamhet som bidrar till att göra vistelsen meningsfull.

Vissa insatser inom mottagandet av asylsökande åligger kommuner och landsting. Exempelvis ansvarar kommunerna för förskola, skola och skolbarnsomsorg till asylsökande barn och vissa insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453). Landstingen ansvarar för hälso- och sjukvård åt asylsökande enligt lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. Statlig ersättning lämnas till kommunerna och landstingen.

Den 1 juni 2006 övergick det praktiska ansvaret för mottagandet av asylsökande barn utan legal vårdnadshavare, s.k. ensamkommande barn, från Migrationsverket till kommuner som träffat överenskommelser med Migrationsverket om detta. Det var dock alltför få kommuner som ingick överenskommelser om mottagande. I syfte att få fler kommuner att ingå

överenskommelser höjdes ersättningarna till kommunerna för mottagandet av ensamkommande barn fr.o.m. den 1 juli 2007. Därutöver infördes en möjlighet för Migrationsverket att ersätta kommunerna för omhändertagandet av ensamkommande ungdomar mellan 18 och 21 år med särskilda behov där vården har påbörjats före 18-årsdagen.

Motionerna

I motion Sf320 begär Kalle Larsson m.fl. (v) två tillkännagivanden om mottagande av asylsökande. I yrkande 2 begärs att regeringen i målbeskrivningen för mottagandet av flyktingar anger att introduktionsinsatser ska påbörjas dag ett och inte avbrytas förrän ärendet är avgjort i alla instanser. Samtidigt ska betyg och reell kompetens valideras och nödvändig kompletterande utbildning ges utan dröjsmål för att möjliggöra för arbete.

Vidare begär motionärerna i motionens yrkande 3 att kommunerna ska ta ett större ansvar för att skapa fritidsverksamhet för asylsökande som lever på förläggningar och i eget boende. Bland annat gör fritidsverksamhet för asylsökande det möjligt att komma i kontakt med andra människor och med det omgivande samhället. Det är centralt för en lyckad integration att asylsökande har kännedom om och känner samhörighet med det svenska samhället.

Elisabeth Svantesson (m) begär i motion Sf234 ett tillkännagivande om att låta de ideella organisationerna ta ett större ansvar i mottagandet av asylsökande. Mer bör göras för att de ska spela en större roll och därmed kunna förbättra mottagandet.

Ulrika Karlsson i Uppsala (m) begär i motion Sf405 yrkande 4 ett tillkännagivande om undervisning i svenska. Motionären anser att alla asylsökande, inklusive barn, ska erbjudas undervisning i svenska under hela vistelsetiden, således även under tiden för ett eventuellt överklagande.

Ensamkommande barn

Beträffande mottagandet av ensamkommande barn begärs i motion Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 15 ett tillkännagivande om att länsstyrelsernas samordningsansvar rörande förhandling med kommunerna bör stärkas och utvecklas med uppdraget att förhandla när det gäller mottagandet av barn utan ordinarie vårdnadshavare. Genom att skapa en närmare kontakt mellan statsmakten och kommunerna kan förutsättningarna för ett mer solidariskt mottagande öka.

Eva Sonidsson och Hans Stenberg (s) begär i motion Sf264 ett tillkännagivande om en översyn av kommunernas hantering av det ekonomiska ansvaret för de ensamkommande flyktingbarn som är över 18 år och som inte har gått ut gymnasiet. Eftersom varje kommun själv kan bestämma på vilket sätt den vill försörja barnet efter det att barnet har fyllt 18 år, kan detta se olika ut i olika delar av landet.

I motion Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) begärs i yrkandena 20 och 21 tillkännagivanden om ensamkommande barn. Motionärerna anser att alla kommuner ska vara skyldiga att ha beredskap för att ta emot ensamkommande barn. Barn som kommer ensamma behöver snabbt få ett säkert och tryggt boende i Sverige. Ett barn som blir myndigt innan ansökan om uppehållstillstånd slutgiltigt prövats bör inte heller flyttas från kommunalt ungdomsboende till ett anläggningsboende för vuxna eller till eget boende. Den som är 18 år gammal kan i praktiken ofta vara i fortsatt behov av visst stöd i sin livsföring. Det kan då vara mycket negativt för hans eller hennes utveckling att tvingas bryta upp från ungdomsboendet.

Utskottets ställningstagande

Av Migrationsverkets årsredovisning framgår att 35 081 personer vid slutet av 2009 var inskrivna i verkets mottagningssystem, vilket kan jämföras med 38 792 vid utgången av 2008. Den genomsnittliga vistelsetiden var 487 dagar eller 16,2 månader. Det kan jämföras med året innan då den genomsnittliga vistelsetiden var 446 dagar eller 13,6 månader. Det motsvarar en ökning med 9 %.

Asylmottagningsutredningen har i sitt betänkande Aktiv väntan – asylsökande i Sverige (SOU 2009:19) anført bl.a. följande. Mycket få asylsökande har ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller praktiserar på en arbetsplats. Förhållandevis få deltar i undervisning i svenska. Den asylsökandes vardag präglas ofta av en passivitet som har stora negativa effekter för såväl individ som samhälle. Detta gäller både på kort sikt och på längre sikt om uppehållstillstånd beviljas. Det finns således skäl att underlätta för asylsökande att arbeta eller praktisera. Sysselsättningsfrämjande insatser som görs för asylsökande bör ha en tydligare koppling till vad som sker inom ramen för introduktionen efter ett eventuellt uppehållstillstånd. Det ekonomiska biståndet till individen bör fungera som incitament för aktivitet i sig och för ett val av boende som främjar sysselsättning, arbete och egenförsörjning.

Asylmottagningsutredningen har bl.a. föreslagit följande.

- Asylsökande undantas i princip från kravet på arbetstillstånd, och Migrationsverkets insatser för att kartlägga och dokumentera individens utbildning och yrkeserfarenheter förbättras. För varje vuxen asylsökande bör också en individuell handlingsplan upprättas. Av handlingsplanen bör bl.a. framgå vad individen ska göra för att uppnå egen försörjning.
- Kommunerna ges ett operativt ansvar för att med länsstyrelsens stöd på regional nivå anordna undervisning i svenska, praktik och annan sysselsättning. När det gäller praktik och annan sysselsättning bör kommunerna samverka med lokalt näringsliv, frivilligsektorn – inte minst invandrарorganisationer –, Migrationsverket samt den lokala arbetsförmedlingen.

- En ny aktivitetsbonus på 40 kr per dag införs för asylsökande som praktiserar eller har annan liknande sysselsättning. Aktivitetsbonusen utgår utöver grundersättningen.
- Mottagandet bör vara utformat på ett sätt som underlättar och främjar ett återvändande. En viktig del i detta är tydliga signaler inom mottagandesystemet efter ett avslag. Asylsökande ska efter lagkraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut inte erbjudas svenskundervisning eller annan sysselsättning.

Av Migrationsverkets årsredovisning för 2009 framgår att Migrationsverkets insatser för att främja den asylsökandes framtid huvudsakligen görs inom ramen för den organiserade sysselsättningen. Exempel på sådana insatser är information, kartläggning av utbildnings- och yrkesbakgrund samt olika former av sysselsättning. Därtill samverkar mottagningsenheterna med kommuner, landsting, arbetsförmedling och frivilligorganisationer m.fl. för att på bästa sätt kunna stödja de asylsökande medan de är inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem. I början av året antog verket nya riktlinjer för den organiserade sysselsättningen. Enligt riktlinjerna ska den organiserade sysselsättningen bl.a. utformas så att den sökande får kännedom om hur det svenska samhället fungerar. Vidare ska sökanden vid ett beslut om bosättning ha arbetslinjen som en tydlig målsättning samt vid ett av- eller utvisningsbeslut vara förberedd för ett återvändande till ett annat land. Detta ska uppnås genom en kombination av individuell och gruppbaserad information, arbete, praktik och studier.

Utskottet har senast i betänkande 2008/09:SfU8 uttalat att svenskundervisning inte ska erbjudas den som väntar på att lämna landet. Nyttan av sådan undervisning kan ifrågasättas, och enligt utskottets mening torde den enskilde ha större nytta av t.ex. engelska, datakunskap och samhällskunskap, som erbjuds inom ramen för den återvändanderelaterade sysselsättningen. Med det anförda avstyrkte utskottet en motion om att undervisning i svenska ska pågå under hela vistelsetiden i Sverige.

Utskottet anser att regeringens beredning av Asylmottagningsutredningens förslag bör avvaktas.

Med det anförda avstyrks motionerna Sf320 yrkandena 2 och 3 och Sf405 yrkande 4.

I januari 2009 fattade regeringen beslut om att inleda en dialog om relationerna mellan regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting samt de idéburna organisationer som arbetar med mottagande av asylsökande, nyanländas etablering samt integration (IJ2009/60/UF). Denna dialog är en del i regeringens samlade integrationsstrategi, som syftar till att bryta utanförskap och finna mer effektiva vägar till nyanländas etablering. Ett förslag till överenskommelse blev klar i december 2009.

Utskottet noterar vidare att Asylmottagningsutredningen har föreslagit att Migrationsverket ges ett uttryckligt uppdrag att på olika sätt främja och stödja frivilligorganisationernas medverkan i mottagandet av asylsökande. Bland annat bör Migrationsverket söka avtala med frivilligorganisationer

om att dessa ska medverka i eller överta driften av ordnade boenden. Frivilligorganisationer, inte minst invandrarorganisationer eller sammanslutningar av tidigare asylsökande, bör vidare användas mer systematiskt av Migrationsverket när det gäller att lämna information till asylsökande om möjligheterna till arbete och boende.

Med det anförda får motion Sf234 anses vara tillgodosedd och avstyrks.

Ensamkommande barn

Enligt Migrationsverkets årsredovisning för 2009 har antalet ensamkommande barn som söker asyl i Sverige ökat under de senaste åren. Mellan 2007 och 2008 ökade antalet ensamkommande barn från 1 200 till 1 500. År 2009 har antalet ensamkommande barn fortsatt att öka ytterligare till 2 250 barn. På några år har andelen ensamkommande barn ökat från 2 till 10 % av det totala antalet asylsökande. Det är fortsatt framför allt irakiska, afghanska och somaliska barn som söker asyl i Sverige, och det är liksom tidigare främst pojkar mellan 15 och 17 år.

Vidare anges i årsredovisningen att Migrationsverket sedan reformen genomfördes har haft svårt att teckna överenskommelser med kommunerna om tillräckligt många platser. Under 2009 har systemet varit fortsatt ansträngt mot bakgrund av den ökning som skett av antalet ensamkommande barn. Verket har gjort stora ansträngningar för att förmå fler kommuner att ta emot ensamkommande barn och unga. Utöver en aktiv och omfattande dialog med olika kommuner har verket, tillsammans med bl.a. Sveriges Kommuner och Landsting, Rädda Barnen och Barnombudsmanen, gjort kommunerna uppmärksamma på det stora och periodvis akuta behovet.

Som ytterligare en åtgärd beslutade Migrationsverket i slutet av året att ge möjlighet för ensamkommande barn att lämna in sin ansökan i fler kommuner än i de fyra ankomstkommunerna Sigtuna, Solna, Malmö och Mölndal. I början av december blev Gävle och Norrköping nya ankomstkommuner. Antalet ankomstkommuner ska efterhand utökas till cirka tio.

Utskottet noterar att antalet ankomstkommuner nu har utökats med Örebro, Skellefteå och Umeå och således uppgår till nio.

Utskottet noterar vidare att regeringen i november 2009 har aviserat att den kommer att ta initiativ till en översyn av hela systemet för mottagande av ensamkommande asylsökande barn och ungdomar. Utgångspunkten för översynen är hur kommunerna ska kunna ta ett större ansvar än de gör i dag.

Regeringen har gett den förre landshövdingen i Östergötland, Björn Eriksson, i uppgift att koordinera mottagandet och i samråd med Migrationsverket bl.a. analysera varför så många kommuner säger nej till att ta emot asylsökande ensamkommande barn. I rapporten Hem, ljuva hem redovisas de förslag som lämnas och det förhandlingsutfall som uppnåtts. Cirka 850 platser har kunnat uppbådas i huvudsak genom att skapa regionala och subregionala lösningar. Detta kan jämföras med de knappt 1 300

platser som fanns tillgängliga när arbetet inleddes i november. Rapporten innehåller 17 förslag till förbättringar av nuvarande system. I kommunernas fall handlar det om en bättre interkommunal och intrakommunal samverkan. För statens del rör förslagen olika åtgärder från tillsynens utformning, konstruktion och hantering av statsbidrag, nyttjande av ideella sektorns insatser över till möjligheten att på marknaden köpa platser från vårdföretag och entreprenörer. Av förslagen betonas särskilt regionalisering via regionala avsiktsförklaringar, att förhandlingsansvaret överförs till länsstyrelserna samt att möjligheten införs att teckna avtal på kommunalförbunds nivå om mottagande av ensamkommande barn. Vidare uttalas i rapporten att Sverige har ett nationellt ansvar att lösa den aktuella situationen. Fungerar inte nuvarande frivilligmodell i den modifierade form som nu föreslås kan regeringen tvingas att överväga pliktlagstiftning.

Utskottet konstaterar att regeringen fortsatt bereder frågan om kommunplatser för ensamkommande barn. Regeringens fortsatta beredning bör avvaktas.

Med det anförda avstyrks motion Sf320 yrkandena 20 och 21. Motion Sf379 yrkande 15 kan anses i huvudsak tillgodosedd och avstyrks.

Asylsökande barn som påbörjat sin gymnasieutbildning innan de fyller 18 år kan efter 18-årsdagen fortsätta studera i gymnasiet till dess att utbildningen är klar. Ersättning från staten till kommunerna utgår under studietiden till dess barnet fyllt 21 år. De asylsökande ungdomar som inte påbörjar sin gymnasieutbildning före 18 års ålder har inte rätt till sådan utbildning, men kommunen kan frivilligt – och utan ersättning från staten – erbjuda dem gymnasieutbildning. Utskottet är inte berett att föreslå en förändring av denna ordning.

Motion Sf264 är delvis tillgodosedd och avstyrks.

Asylprocessen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. tolkar, åldersbedömning av barn, muntlig förhandling i migrationsmål och offentligt biträde.

Jämför reservationerna 31 (s, v, mp), 32 (mp), 33 (v, mp), 34 (mp), 35 (v, mp), 36 (v, mp) och 37 (mp).

Gällande ordning

Migrationsverket är ansvarig förvaltningsmyndighet för frågor som rör migrationsprocesserna asyl, besök och bosättning samt medborgarskap.

Den 31 mars 2006 trädde en ny utlänningslag i kraft som bl.a. innebar att en ny instans- och processordning för utlännings- och medborgarskapsärenden infördes. Utlänningsnämnden upphörde och överprövning av Mig-

rationsverkets beslut sker i migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen. Migrationsdomstolarna utgörs av tre förvaltningsrätter (Stockholm, Göteborg och Malmö) och Kammarrätten i Stockholm är migrationsöverdomstol. En tvåpartsprocess med möjlighet till muntlig förhandling vid ett överklagande tillämpas. Det krävs prövningstillstånd för att få ett mål prövat av Migrationsöverdomstolen, och det kan beviljas om det är av vikt för rättstillämpningen att överklagandet prövas, s.k. prejudikatdispens, eller om det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet, s.k. extraordinär dispens.

Allmänt om asylprocessen

Motionerna

I motion Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) begärs i yrkande 8 ett tillkännagivande om behovet av system för hantering av feltolkning inom migrationspolitiken och eventuella påföljder vid desamma. Motionärerna framhåller att det i takt med att allt fler nationaliteter finns bland dem som kommer till Sverige är av största vikt att tolkar finns tillgängliga som har kompetens att ge en rättvisande tolkning av de berättelser som ska ligga till grund i prövningen. Ett system med prövning av tolkens agerande vid feltolkning och eventuella påföljder vid feltolkning bör utredas.

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf320 yrkande 22 i denna del ett tillkännagivande om handläggningen av ärenden som rör ensamkommande barn. Motionärerna anser att beslut alltid bör fattas inom tre månader.

Bodil Ceballos m.fl. (mp) begär i motion Sf332 yrkande 3 ett tillkännagivande om åtgärder för att öka kompetensen hos tolkar. Utbildningen av tolkar bör öka och kompetensen höjas hos redan auktoriserade tolkar. Ett nationellt tolkregister och ett system med registrering av tolkförmedlingar och tillsyn över dessa bör införas. Yrket behöver göras mer attraktivt. Till exempel kan avgiften för auktorisationsprovet ses över och arvodena höjas.

I motionens yrkande 26 begärs ett tillkännagivande om en ändring av utlänningslagen för att införa en möjlighet för migrationsdomstolarna att förordna offentligt biträde, god man eller behörig ställföreträdare till barn. Motionärerna framhåller att barn saknar processbehörighet och att det för barn som ansöker om uppehållstillstånd utomlands kan vara svårt att styrka att det finns en behörig ställföreträdare.

I motion Sf339 av Dan Kihlström (kd) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning med uppgift att undersöka hur åldersbedömning av ensamkommande flyktingbarn kan ske på ett rättssäkert sätt och om det ska vara möjligt att överklaga besluten till högre instans.

Ulrika Karlsson i Uppsala (m) begär i motion Sf405 yrkande 2 ett tillkännagivande om kortare handläggningstider. Asylprövningen bör maximalt uppgå till tre månader. I motionens yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om positiva beslut när enskilda drabbas negativt av långa

handläggningstider. Om handläggningstiden överstiger tre månader och detta inte beror på den enskilde, bör han eller hon automatiskt få ett positivt beslut om uppehållstillstånd.

Utskottets ställningstagande

Av Migrationsverkets årsredovisning framgår att 24 194 personer under 2009 sökte asyl i Sverige, ungefär lika många som 2008. Samtidigt som flyktingvågen från Irak har fortsatt att minska, har det skett en ökning av antalet asylsökande från flera andra länder. Det gäller framför allt Somalia, som nu är det land som står för den största gruppen asylsökande i Sverige. Det har också skett en ökning av antalet asylsökande från bl.a. Afghanistan, Kosovo, Iran, Ryssland och Eritrea. Migrationsverket avgjorde 27 394 asylärenden under 2009. Av dessa avgjordes 51 % inom sex månader.

Verket har avgjort 1 682 ärenden om asylsökande barn under året, vilket är något fler än det föregående året då verket avgjorde 1 481 ärenden. Den genomsnittliga handläggningstiden minskade från 174 dagar (5,6 månader) till 115 dagar (3,7 månader). Andelen ärenden som avgjordes inom tidsmålet på tre månader ökade från 16 % till 34 %.

Vidare anges i årsredovisningen att ärendeutvecklingen inom asylprövningen har varit fortsatt positiv. Den genomsnittliga handläggningstiden har blivit kortare, och det är betydligt färre personer som i dag väntar på beslut från verket än vid årets början. Verket har anlagt ett långsiktigt perspektiv i prövningen där fokus inte enbart har varit på resultatet innevarande år utan framför allt på att skapa förutsättningar för en framgångsrik övergång till ett nytt arbetssätt och därmed varaktigt kortare väntetider. Samtidigt som verket har minskat antalet öppna ärenden har verket fortsatt arbetet med att utveckla asylprocessen. Införandet av ett nytt arbetssätt har påbörjats i syfte att ytterligare stärka rättssäkerheten och kraftigt minska handläggningstiden. När det är genomfört fullt ut vid utgången av 2010 ska i princip alla som söker asyl få beslut inom tre månader. Det innebär att verket skärper det tidsmål som regeringen satt upp för prövningen och således gör en kraftig ambitionshöjning.

Enligt regleringsbrevet för Migrationsverket för 2010 ska beslut om uppehållstillstånd fattas senast inom sex månader från det att ansökan kommit in. Beslut som rör ensamkommande barn ska fattas senast inom tre månader från det att ansökan kommit in.

Utskottet noterar att Migrationsverkets genomsnittliga handläggningstid för ensamkommande barn 2009 har minskat betydligt jämfört med 2008 och att den således är nere i 3,7 månader samt att den kan förväntas minska ytterligare. Vidare ser utskottet naturligtvis mycket positivt på att Migrationsverket har ambitionen att i princip alla som söker asyl ska få beslut inom tre månader. Med hänsyn härtill och till vad som angivits

ovan får motionerna Sf320 yrkande 22 i denna del och Sf405 yrkande 2 anses vara tillgodosedda och avstyrks. Även motion Sf405 yrkande 3 avstyrks.

Utvärderingsutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU 2009:56) bl.a. anfört följande. Inför genomförandet av den nya instans- och processordningen uppmärksammades frågan om det skulle komma att finnas tillräckligt många kvalificerade tolkar för att täcka det förväntade behovet. Inte minst de ökade möjligheterna till muntlig förhandling antogs medföra ett större behov av bl.a. rättstolkar. Utbildningen av tolkar ökades därför inför reformen och en ny sammanhållen grundutbildning av tolkar infördes. Vid utgången av 2008 hade drygt 200 tolkar genomgått den nya grundutbildningen med godkänt resultat. Andra tolkar har gått kompletterande kurser, och drygt 260 tolkar har utbildats för speciell kompetens som rättstolk. Även om antalet utbildade tolkar alltså har ökat, råder det fortfarande brist på auktoriserade tolkar och rättstolkar. Varken Migrationsverket eller domstolarna kan räkna med att alltid få en auktoriserad tolk eller ens att fullgod tolkning kan garanteras i varje enskilt fall. Domstolarna har också haft stora problem med tolkar som inte är kvalificerade för uppgiften. Det behövs därför många fler tolkar totalt och många betydligt mer kompetenta tolkar. Enligt utredningen är det med hänsyn till rättssäkerheten i migrationsärendena synnerligen angeläget att fler tolkar utbildas. Ett riktäckande register över yrkesverksamma tolkar och deras kompetens bör också inrättas. Vidare finns det enligt utredningen på tolkområdet även problem som är förknippade med upphandlingen av tolkförmedlingstjänster. Erfarenheten visar att det finns tolkförmedlingar som anlitar tolkar med otillräcklig kompetens och där stora problem av administrativ art också förekommer. Ett system med registrering av tolkförmedlingar och tillsyn över dessa bör därför införas.

Utskottet konstaterar att det finns problem med tolkning inom asylprocessen. Utskottet förutsätter att regeringens beredning av Utvärderingsutredningens förslag avseende tolkar kommer att leda till åtgärder som motverkar dessa problem. Regeringens beredning bör avvaktas. Därmed avstyrks motionerna Sf332 yrkande 3 och Sf379 yrkande 8.

Enligt 18 kap. 3 § UtlL är den som är förordnad som offentligt biträde för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet utan särskilt förordnande att anse som barnets ställföreträdare i det mål eller ärende som förordnandet avser, utom i det fall det finns en god man förordnad för barnet.

Om ansökan om uppehållstillstånd har getts in vid svensk beskickning i utlandet och den sökande inte befinner sig i Sverige, ger nämnda lag inte utrymme att förordna offentligt biträde för barnet. Om barnet inte befinner sig i Sverige finns det inte heller förutsättningar att med stöd av lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn förordna om god man som kan anhängiggöra barnens talan och tillvarata deras intressen.

Det ankommer på den som uppger sig företräda barnet att styrka sin behörighet. Migrationsverket och utlandsmyndigheterna kan ändå behöva bistå med utredningsinsatser. Beträffande vissa länder krävs en ibland omfattande utredning för att klargöra vem som är barnets legala ställföreträdare i ärendet om uppehållstillstånd. Det krävs även kunskap om de regler som gäller enligt den rättsordning som gäller för barnet. Det kan uppkomma situationer där en behörig ställföreträdare för barnet inte kan styrkas. Migrationsöverdomstolen har i det refererade rättsfallet (MIG 2009:17) uttalat att det är önskvärt att det under sådana förhållanden finns en möjlighet att exempelvis genom förordnande av offentligt biträde eller god man ge barnen en behörig ställföreträdare som kan anhängiggöra och föra deras talan om rätt till uppehållstillstånd.

Utskottet förutsätter att frågan, som är komplicerad och rymmer flera aspekter, övervägs inom Regeringskansliet utan något tillkännagivande från riksdagen. Motion Sf332 yrkande 26 avstyrks därmed.

I rådets resolution av den 26 juni 1997 om underåriga medborgare i tredjeland utan medföljande vuxen (97/C 221/03) anges följande i artikel 4 3.

a) I princip måste en asylsökande utan medföljande vuxen som påstår sig vara underårig kunna bevisa sin ålder.

b) Om sådana bevis inte föreligger eller om det råder starka tvivel kan medlemsstaterna göra en åldersbedömning av en asylsökande. Åldersbedömningen bör göras objektivt. För sådana ändamål kan medlemsstaterna, med samtycke av den underårige, en särskilt utsedd vuxen företrädare eller institution, låta utbildad medicinsk personal göra ett medicinskt ålderstest.

I Migrationsverkets utlänningshandbok anges när det gäller åldersbedömningar (avsnitt 37.3) bl.a. följande. Om den sökande uppger att han eller hon är under 18 år men den uppgivna åldern verkar uppenbart oriktig, finns det anledning att erbjuda den sökande en möjlighet att stödja sina uppgifter genom att hålla ett orienterande samtal för att bedöma åldern. Verkar den uppgivna åldern inte uppenbart oriktig men tveksam och finns det andra uppgifter om ålder från kommun m.fl., kan dessa uppgifter tillsammans med det orienterande samtalet ligga till grund för en utvidgad åldersbedömning efter uppföljande samtal. Behövs ytterligare underlag för bedömningen finns det anledning att erbjuda utlänningsen, genom dennes ställföreträdare, en möjlighet att stödja sina uppgifter genom ett kompletterande medicinskt underlag i form av bedömning av skelettet och bedömning av tandutveckling. När resultatet av skelettbedömningen och bedömningen av tandutvecklingen bedöms, är det särskilt viktigt att observera att det i 17–18-årsåldern är omöjligt att med rimlig precision fastställa skillnader som är mindre än åtminstone tre år. Det innebär att resultaten från röntgenundersökningarna bör tolkas som att den sökande är över 18 år endast när resultatet av båda undersökningarna visar en ålder på över 21 år. Vid den slutliga bedömningen görs en helhetsbedömning på grundval av den samlade utredningen i ärendet.

Utskottet konstaterar att det i dag inte finns någon helt tillförlitlig metod för att bedöma ett asylsökande barns ålder. Bedömningen görs med utgångspunkt från en helhetsbild och ska göras i en för sökanden generös anda. Åldersbedömningen kan i sig inte överklagas men kan prövas av domstol i samband med prövning av frågan om uppehållstillstånd.

Utskottet finner inte skäl att föreslå riksdagen något tillkännagivande om åldersbedömningen. Därmed avstyrks motion Sf339.

Domstolsprövningen

Motionerna

I motion Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) begärs i yrkande 37 ett beslut om ett nytt tredje stycke i 16 kap. 5 § UtlL med följande lydelse: I mål om utvisning eller avvísning ska muntlig förhandling hållas om det inte är uppenbart obehövligt. Muntlig förhandling ska alltid hållas om någon part begär det. Motionärerna framhåller att det enligt Utvärderingsutredningen har hållits väsentligt färre muntliga förhandlingar (34 %) än vad som varit avsett (85 %). Detta riskerar att urholka värdet av hela reformen.

I motionens yrkande 38 begärs ett tillkännagivande om omröstningsreglerna i migrationsdomstolarna. Motionärerna anser att på grund av målens karaktär ska vid lika röstetal, i likhet med vad som gäller i brottmål, den mening gälla som är mest förmånlig för den enskilde.

Vidare begärs i motionens yrkande 39 ett tillkännagivande om införande i utlänningslagen av en bestämmelse om rätt att överklaga Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om främlingspass. Att inte kunna överklaga sådana beslut medför att migrationsdomstolarna i en del fall hindras från att i sak pröva överklaganden i mål som gäller utvisning på grund av brister i en anknytnings seriositet. Om den klagande saknar giltig passhandling kan domstolen inte pröva överklagandet.

Slutligen begärs i motionens yrkande 40 ett tillkännagivande om att regeringen återkommer med förslag till riksdagen om en sådan ändring i utlänningslagen att ändringsdispens införs hos Migrationsöverdomstolen. Motionärerna anser att ändringsdispens bör införas om det är uppenbart att målet är feldömt av migrationsdomstol. Dispensen bör dock bara kunna beviljas på ansökan av den enskilde, inte på ansökan av Migrationsverket.

I motion Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att muntlig förhandling ska beviljas i högre grad i migrationsmål. Motionärerna anför att man under 2008 avgjorde endast 34 % av målen, där asylskäl eller andra skyddsskäl hade åberopats, efter muntlig förhandling mot beräknade 85 %. I praxis finns uppdelningen att muntlig förhandling hålls i mål som rör sökandens trovärdighetsskäl men inte i mål som rör sökandens tillräcklighetsskäl. Detta bör ändras. Muntlig förhandling bör beviljas i alla de fall där den sökande begär det.

I motionens yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att tyngdpunkten av prövningen i migrationsmål ska ligga i första instans. Motionärerna anser att i migrationsdomstol ska inga nya invändningar eller omständigheter kunna läggas till grund för verkets talan, utom för att bemöta nya påståenden från den sökande. En mer enhetlig bedömning måste även göras i domstolarna av vad som ska betraktas som processmaterial, t.ex. om Migrationsverkets landinformation ska betraktas som sådant material.

I motionens yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att beslut i migrationsmål som fattas till fördel för den sökande inte ska kunna överklagas av Migrationsverket.

Slutligen begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om att huvudregeln ska vara att migrationsmål ska avgöras med en domare och tre nämndemän i migrationsdomstolarna. Motionärerna framhåller att ca 60 % av de avgjorda migrationsmålen under 2008 avgjordes av en domare ensam. Det är dock inte troligt att så många migrationsmål har varit av en sådan enkel beskaffenhet att detta kan ha varit motiverat. Huvudregeln bör vara att migrationsmål ska avgöras av en domare och nämndemän.

Utskottets ställningstagande

De regler som nu gäller för muntlig förhandling i migrationsmål motsvarar dem som också gäller för domstolarnas handläggning av andra måltyper. Utgångspunkten är att förfarandet i domstolen är skriftligt, men muntlig förhandling får hållas när det kan antas vara till fördel för utredningen eller främja ett snabbt avgörande av målet. Muntlig förhandling ska hållas om sökanden begär det samt förhandlingen inte är obehövlig och inte heller särskilda skäl talar mot det.

Utvärderingsutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU 2009:56) gjort följande bedömning i frågan om muntlig förhandling. Möjligheten till muntlig förhandling har ökat öppenheten i processen. Andelen muntliga förhandlingar i asylmål har varit omkring 35 % under 2007 och 2008, men förhandlingsfrekvensen varierar mellan migrationsdomstolarna. Dessa variationer ryms inom den bedömning som domstolarna ska göra med beaktande av Regeringsrättens och Migrationsöverdomstolens praxis. Utredningen konstaterar att den som söker asyl i förhållandevis stor utsträckning ges tillfälle att själv muntligen lägga fram sin sak för domstolen jämfört med andra förvaltningsmål.

Beträffande rättsens sammansättning gäller bl.a. att migrationsdomstol som regel är domför med en lagfaren domare och tre nämndemän. Domstolen är dock domför med en lagfaren domare ensam vid avgörande i sak av mål av enkel beskaffenhet, om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttet rätt. Utvärderingsutredningen gör följande bedömning. Vid avgörande i migrationsdomstolarna av mål som gäller skyddsskäl deltar nämndemän i stor utsträckning. I andra typer av mål och i mål där endast rättsfrågor ska bedömas, är det vanligt att en lagfaren domare ensam avgör målet. Det förhållandet att andelen mål som avgörs

med nämndemän varierar mellan domstolarna kan förklaras med att mål av flera olika skäl kan anses vara av enkel beskaffenhet och därför kan avgöras utan nämndemän.

Vidare har Utvärderingsutredningen uttalat att processen kan komma att förskjutas till domstolen när Migrationsverket redovisar en annan inställning i domstolen i förhållande till vad som framgår av beslutet och/eller åberopar nya omständigheter och bevis. Migrationsverket bör i dessa delar se till att arbetet på asylprövningsenheterna utvecklas på ett sådant sätt att tyngdpunkten i asylprövningen i ännu större utsträckning kommer att ligga hos verket, så att domstolsprövningen får den karaktär av överprövning som har varit avsikten.

Utredningen anser även att det finns skäl att överväga att hos Migrationsöverdomstolen införa ändringsdispens.

Regeringen har givit en särskild utredare i uppdrag att bl.a. analysera om det finns behov av särskilda åtgärder för vissa måltyper i organisatoriskt eller processuellt hänseende i syfte att åstadkomma särskild snabbhet eller särskild kompetens i domstolsförfarandet. I tilläggsdirektiv (2009:113) har utredningen, benämnd Målutredningen, fått i uppdrag att särskilt belysa vilka konsekvenser införande av ändringsdispens i Migrationsöverdomstolen skulle få. Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2010.

Regeringens fortsatta beredning i nu aktuella frågor bör avvaktas. Därmed avstyrks motionerna Sf211 yrkandena 37 och 40 och Sf332 yrkandena 2, 4 och 7.

Utskottet är inte heller berett att föreslå några tillkännagivanden i frågorna om ändrade omröstningsregler i migrationsdomstolarna, om rätt att överklaga beslut om avslag på ansökan om främlingspass eller om att beslut som fattas till fördel för den sökande inte ska kunna överklagas av Migrationsverket.

Därmed avstyrks motionerna Sf211 yrkandena 38 och 39 och Sf332 yrkande 5.

Offentligt biträde

Motion

I motion Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) begärs i yrkande 50 ett tillkännagivande om en sådan ändring i utlänningslagen att det blir möjligt att förordna offentligt biträde i ärenden som handläggs enligt Dublinförordningen. Motionärerna anför att det finns medlemsstater i EU som inte tillämpar flyktingkonventionen. Även i övrigt finns det starkt divergerande tillämpningar av asylreglerna i olika EU-länder.

I motionens yrkande 51 begärs ett tillkännagivande om en sådan ändring i utlänningslagen att det vid förekomsten av särskilda skäl blir möjligt att förordna offentligt biträde i ärenden där ansökan om uppehållstillstånd görs via svensk ambassad. I vissa av dessa ärenden föreligger ett starkt behov av rättsligt biträde.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att offentligt biträde enligt 18 kap. 1 § UtIL ska förordnas i ärenden om avvisning eller utvisning, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Migrationsöverdomstolen har i det refererade rättsfallet MIG 2008:7 uttalat att en migrationsdomstol saknar laga grund för att förordna offentliga biträden i mål om överföring enligt Dublinförordningen.

Utskottet finner inte skäl att föreslå riksdagen tillkännagivanden om ändringar i ovannämnda bestämmelse.

Därmed avstyrks motion Sf211 yrkandena 50 och 51.

Verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut och Sveriges återtagandeavtal

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. Sveriges återtagandeavtal, lagen om vård av unga (LVU), skäligt rådrum inför avresa, automatiskt uppehållstillstånd efter viss tid och uppföljningsansvar.

Jämför reservationerna 38 (v, mp) och 39 (mp).

Gällande ordning

Beslut om avvisning ska enligt 8 kap. 5 § UtIL fattas inom tre månader räknat från den första ansökan om uppehållstillstånd efter ankomsten till Sverige. För beslut som fattas senare än tre månader efter ansökan används beteckningen utvisning. Enligt 12 kap. 15 § andra stycket UtIL ska en utlänning som avvisas lämna landet inom två veckor och en utlänning som utvisas lämna landet inom fyra veckor efter det att beslutet vunnit laga kraft, om inte annat bestämts i beslutet.

Av 8 kap. 6 § UtIL framgår att Migrationsverket får förordna att verkets beslut om avvisning får verkställas även om det inte har vunnit laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet) om det är uppenbart att det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller kan beviljas på någon annan grund.

Enligt 12 kap. 8 a § UtlL gäller sedan den 1 januari 2010 att om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller som annan skyddsbehövande får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och därvid avslagits genom ett beslut som vunnit laga kraft. Undantag får dock göras vid omedelbar verkställighet eller utvisning på grund av brott. Ändringen är en följd av att asylprocedurdirektivet (2005/85/EG) genomförts i svensk rätt (prop. 2009/10:31, bet. 2009/10:SfU8, rskr. 2009/10:133).

Om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att det finns ett hinder mot verkställigheten enligt 1, 2 eller 3 §§ (dvs. bl.a. vid risk för dödsstraff, tortyr eller förföljelse vid återkomsten till hemlandet) eller det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen får Migrationsverket enligt 12 kap. 18 § UtlL bevilja permanent uppehållstillstånd, om hindret är bestående. Detsamma gäller om det finns medicinska hinder eller annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas. Föreligger endast ett tillfälligt hinder mot verkställighet får Migrationsverket bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Även 12 kap. 19 § UtlL har från den 1 januari 2010 fått en ändrad lydelse till följd av att ovannämnda direktiv genomförts i svensk rätt. I paragrafen föreskrivs således att om utlänningen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft åberopar nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §§, och dessa omständigheter inte har kunnat åberopas av utlänningen tidigare eller utlänningen visar en giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning. Beslut om avvisning eller utvisning får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft. Om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande och en sådan ansökan inte tidigare prövats genom ett lagakraftvunnet beslut ska Migrationsverket pröva ansökan som en ursprunglig ansökan. Migrationsverket ska då besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

Motionerna

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf211 yrkande 28 ett tillkännagivande om att Sveriges återtagandeavtal med Irak och Afghanistan omedelbart bör sägas upp. Åtskilliga irakiska asylsökande har vittnat om att de lämnats vind för våg efter avvisningen och att fortsatta trakasserier och förföljelse gjort att de tvingats fly på nytt. I samma motion yrkande 31 begärs ett tillkännagivande om en förändring av lagen (1990:52) med sär-

skilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Motionärerna, som kritiserar det förhållandet att utlänningslagen har företräde framför LVU, anser att LVU bör ändras så att en utvisning av den som är omhändertagen enligt LVU ska förutsätta godkännande av socialnämnden. I yrkande 33 begärs ett tillkännagivande om att avlägsnandebeslut inte ska fattas om det står klart att beslutet inte går att verkställa. I yrkande 35 begärs ett tillkännagivande om en lagändring som ger polisen möjlighet att återlämna ett verkställighetsärende till Migrationsverket. I yrkande 41 begär motionärerna ett tillkännagivande om att utlänningslagen alltid ska beredas skäligt rådrom för att ordna förberedelserna för sin avresa. De anser att tvåveckorsfristen är orimlig och leder till att utlänningslagen saknar praktisk möjlighet att undvika att vistas illegalt i Sverige.

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf320 yrkande 22 i denna del att det aldrig ska fattas beslut om avvisning med omedelbar verkställighet av ensamkommande barn.

Bodil Ceballos m.fl. (mp) begär i motion Sf332 yrkande 14 ett tillkännagivande om att beslut om avvisning eller utvisning med automatik ska beläggas med inhibition när ett överklagande sker. Motionärerna anser att det inte är acceptabelt att avvisning eller utvisning kan ske innan beslut fattats i överklagningsärendet eller beslutet omprövas. I samma motion yrkande 20 begärs ett tillkännagivande om att Sverige har ett uppföljningsansvar för vad som händer personer som utvisats ut landet. Svenska ambassaden skulle enligt motionärerna kunna ha kontakt med den utvisade både före och efter utvisningen och sedan rapportera till svenska myndigheter. I de fall utvisningen leder till förföljelse bör den utvisade snarast få hjälp att återvända till Sverige.

I motion Sf285 av Bodil Ceballos (m) begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om återtagandeavtal. Sådana avtal upprättas med många länder men tolkningen av vad de innebär är i praktiken olika.

I motion Sf246 av Solveig Hellquist (fp) begärs ett tillkännagivande om barns bästa i asylärenden. Motionären anser att det är oacceptabelt att ett barn under pågående socialutredning eller då beslut fattats om tvångsvård enligt LVU utvisas med föräldrar som begått övergrepp eller inte kan ge barnet den omsorg det behöver. Det ska inte heller vara möjligt att en väl fungerande förälder utvisas medan barnet får uppehållstillstånd.

I motion Sf247 av Inger Davidson och Rosita Runegrund (kd) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att en flyktningbarnskommission bör tillsättas med uppgift att bringa klarhet i vad som hänt med de apatiska barn som tidigare utvisats.

I motion Sf407 av Chatrine Pålsson Ahlgren och Eva Johnsson (kd) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att utreda frågan om att asylsökande barn utan lämplig vårdnadshavare inte ska utvisas. Barn som omhändertagits för att föräldrarna bedömts som olämpliga ska inte utvisas från Sverige såvida det inte finns en lämplig vårdnadshavare i hemlandet. I

samma motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att inhibera avvisnings- och utvisningsbeslut av asylsökande barn utan lämplig vårdnadshavare i avvaktan på att lagstiftningen ändras.

Utskottets ställningstagande

En viktig förutsättning för att kunna erbjuda skydd till dem som verkligen behöver det är att de beslut som fattas av Migrationsverket och migrationsdomstolarna respekteras och kan verkställas. Ett fungerande asylsystem förutsätter således att de som har meddelats lagakraftvunna avvisnings- och utvisningsbeslut lämnar landet. Utgångspunkten måste alltid vara att personen lämnar landet frivilligt. Som redovisats ovan finns det i utlänningslagen en möjlighet att pröva om det föreligger nya omständigheter som utgör hinder mot att verkställa ett avvisningsbeslut. Med hänsyn härtill saknas enligt utskottet skäl för riksdagen att med anledning av motion Sf211 yrkande 33 vidta någon särskild åtgärd. Motionsyrkandet avstyrks därmed. Även motion Sf332 yrkande 14 avstyrks med det anförda.

Med stöd av 12 kap. 14 § UtL får Migrationsverket överlämna ett ärende för verkställighet till polismyndigheten om den som ska avvisas eller utvisas håller sig undan och inte kan anträffas utan polismyndighetens medverkan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att verkställa beslutet. När Migrationsverket har beslutat att lämna över ett ärende till polisen kan polisen inte besluta att återlämna det till Migrationsverket.

Enligt 12 kap. 16 § UtL får ett beslut om avvisning eller utvisning samtidigt upphävas om en utlännings beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd meddelas utan att beslutet om avvisning eller utvisning upphävs, får beslutet inte verkställas medan uppehållstillståndet gäller.

Om en polismyndighet ska verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning och denna myndighet finner att den inte kan verkställa beslutet eller att den behöver ytterligare besked, ska myndigheten enligt 12 kap. 17 § UtL underrätta Migrationsverket. Detsamma gäller om utlännings hos myndigheten åberopar att det finns sådana hinder som avses i 12 kap. 1–3 §§ UtL mot verkställigheten eller om det på annat sätt kommer fram att det kan finnas sådana hinder. Migrationsverket ska i sådana fall ge anvisningar om verkställigheten eller vidta andra åtgärder.

Polismyndighetens verkställighet kan således avbrytas under olika förutsättningar. Det finns heller ingen bestämmelse i utlänningslagen som begränsar möjligheten för en sökande att anföra eller åberopa verkställighetshinder flera gånger. Verkställigheten fortsätter dock till dess att ett beslut om inhibition har meddelats eller till dess att ett beslut om uppehållstillstånd har meddelats. Mot bakgrund härav kan utskottet inte se något behov av att riksdagen ska göra ett tillkännagivande i frågan. Därmed avstyrks motion Sf211 yrkande 35.

Utskottet noterar att en annan tidsfrist än två respektive fyra veckor kan bestämmas i beslutet om avvisning eller utvisning. En längre tid kan exempelvis bestämmas om utlänningen behöver extra tid för att ordna sina förhållanden i hemlandet. Något tillkännagivande med anledning av motion Sf211 yrkande 41 är därför inte påkallat. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Syftet med återtagandeavtal är att bidra till ett förbättrat återvändande och har sin grund i det förhållandet att alla stater har en skyldighet att ta tillbaka sina egna medborgare. Migrationsverket har till uppgift att verka för att återtagandeavtal sluts med svenska, utländska och internationella organisationer om åtgärder för att underlätta återvändandet. Av Migrationsverkets årsredovisning 2009 framgår att trepartsavtalet med Afghanistan och UNHCR löpte ut vid årsskiftet 2008/09 och att det förlängdes till den 30 april 2009. Någon ytterligare förlängning har därefter inte skett. Vad gäller Irak finns en överenskommelse som reglerar återvändandefrågor. Med det anförda avstyrker motionerna Sf211 yrkande 28 och Sf285 yrkande 7.

När en person fått ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning ska han eller hon lämna landet. När väl beslutet är verkställt upphör svenska myndigheters ansvar. Sverige har vare sig enligt nationella eller internationella bestämmelser någon skyldighet att följa upp vad som händer med en person som avvisats eller utvisats från landet. Att införa ett uppföljningsansvar är enligt utskottet inte möjligt vare sig av praktiska eller statsfinansiella skäl. Utskottet avstyrker därmed motionerna Sf332 yrkande 20 och Sf247 yrkande 4.

Utskottet noterar att återetableringsstödet som infördes under 2007 och 2008 för att underlätta för en person som fått avslag på sin asylansökan att återvända till sitt hemland genom förordning (2008:778) om återetableringsstöd för vissa utlänningar har höjts och tiden förlängts t.o.m. den 31 december 2010. Stödet kan nu utbetalas med 30 000 kr för den som fyllt 18 år och med 15 000 kr för den som inte fyllt 18 år, dock med högst 75 000 kr per familj.

När det gäller avvisning av ensamkommande barn kan detta bli aktuellt om det vid prövningen av ansökan om uppehållstillstånd kan konstateras att det inte föreligger någon risk för förföljelse eller andra behov av skydd. Huvudinriktningen är då att barnet så snart som möjligt ska återvända till hemlandet. Enligt utskottet behöver det inte alltid vara bäst för barnet att stanna i Sverige. Det bästa kan tvärtom vara att återförenas med föräldrarna eller andra nära släktingar i hemlandet eller i ett annat land. Däremot finns inget förbud mot att avvisa ett ensamkommande barn med omedelbar verkställighet. 2009 skedde det i ett fåtal fall. Utskottet anser inte att det finns anledning för riksdagen att ta initiativ till en ändring av nuvarande regler. Motion Sf320 yrkande 22 i denna del avstyrks därmed.

Utskottet konstaterar dock att det i delbetänkandet Återvändandedirektivet och svensk rätt (SOU 2009:60) har föreslagits att det i utlänningslagen införs en uttrycklig bestämmelse om att avvisning eller utvisning av ett ensamkommande barn inte ska få verkställas om inte den verkställande myndigheten har försäkrat sig om att barnet kommer att tas emot av en familjemedlem, en utsedd förmyndare eller lämplig mottagningsenhet. Som nämnts är utredningens förslag föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) hindrar ett beslut om vård med stöd av den lagen inte ett beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen. När det gäller frågan om verkställighet av lagakraftvunna avvisningsbeslut där barn i en familj har omhändertagits av sociala myndigheter har liknande yrkanden behandlats av utskottet tidigare, senast i betänkande 2005/06:SfU10 (s. 39–40). Utskottet hänvisade då till proposition 1996/97:25, vari föreslogs att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska få meddelas om det behövs för vård enligt LVU. Utskottet ansåg att det var bra att det i lagstiftningen klargjorts att en kollision mellan de båda lagarna ger utrymme för att ge ett tidsbegränsat uppehållstillstånd så länge barnets vård- och skyddsbehov kvarstår. Utskottet delade regeringens bedömning att det inte är rimligt att ett omhändertagande enligt LVU automatiskt innebär att barnet och vårdnadshavaren får stanna i Sverige. Utskottet menade också att stor vikt måste fästas vid socialnämndens uppfattning om nämnden hörs med anledning av tveksamhet om ett uppehållstillstånd ska meddelas eller inte. Utskottet förutsatte att de myndigheter som tillämpar utlänningslagen och vederbörande socialnämnd ska kunna samarbeta i frågorna på det sätt som gagnar barnet bäst.

Utskottet gör inte nu någon annan bedömning i frågan. I den mån motionerna Sf211 yrkande 31, Sf246 och Sf407 yrkandena 1 och 2 inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört avstyrks motionsyrkandena i fråga.

Förvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om förvarstider och förbud mot att ha barn placerade i förvar.

Jämför reservation 40 (v, mp).

Gällande ordning

Reglerna om förvar finns i 10 kap. UtL. En vuxen kan tas i förvar i något av följande fall:

1) Om det är nödvändigt för att utredningen av ärendet om utlännings rätt att stanna ska kunna genomföras (utredningsförvar). Förvarstiden är högst 48 timmar. Tiden får inte förlängas.

2) Om identiteten är oklar (identitetsförvar). Förvarstiden är högst två veckor.

3) Om det är sannolikt att utlännen kommer att avvisas eller utvisas eller om det är fråga om att verkställa ett avlägsnandebeslut. Om det i dessa fall finns anledning att anta att utlännen kommer att hålla sig undan eller bedriva brottslig verksamhet, får denne tas i förvar (verkställighetsförvar). Förvarstiden är högst två veckor om det är sannolikt att utlännen inte får stanna. Om det redan är beslutat att utlännen ska lämna landet, är förvarstiden högst två månader.

Finns det synnerliga skäl kan förvarstiderna förlängas (gäller punkterna 2 och 3).

Ett barn kan inte hållas i förvar på den grunden att det finns anledning att anta att barnet kommer att bedriva brottslighet i Sverige. Ett barn får heller inte hållas i identitetsförvar eller utredningsförvar. Barn och deras föräldrar eller vårdnadshavare får inte skiljas åt genom att någon av dem tas i förvar. Däremot kan ett barn tas i förvar tillsammans med en av sina vårdnadshavare, om det enligt lag finns förutsättningar för att ta såväl barnet som vårdnadshavaren i förvar. Ett barn som inte har någon vårdnadshavare i Sverige får tas i förvar endast om det finns synnerliga skäl och endast när barnet ska lämna landet i samband med ett avslagsbeslut. Förvarstiden för barn är högst 72 timmar, och den kan förlängas med ytterligare 72 timmar om det finns synnerliga skäl.

Varje ny prövning av ett beslut om förvar ska normalt föregås av en muntlig förhandling. Om en utlännings som har tagits i förvar avvisas eller utvisas, ska den myndighet eller domstol som fattar beslutet pröva om utlännen fortfarande ska hållas i förvar. Denna prövning kan dock ske utan muntlig förhandling.

En utlännings frihet får enligt 1 kap. 8 § UtL inte begränsas mer än vad som är nödvändigt i varje enskilt fall. Det innebär att den rättsliga prövningen ska påskyndas om utlännen är tagen i förvar.

Enligt 14 kap. 9 § UtL får ett beslut av polismyndighet eller Migrationsverket om förvar överklagas till migrationsdomstol. Mål om förvar ska enligt 16 kap. 4 § UtL handläggas skyndsamt.

Motionerna

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf211 yrkande 49 ett tillkännagivande om tillsättande av en utredning med uppgift att se över bestämmelserna om förvar i 10 kap. UtL. Motionärerna anser att de nuvarande reglerna är vaga och kan tolkas godtyckligt samt att det ska finnas en absolut tidsgräns för hur länge en person får vara tagen i förvar.

Även i motion Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) begärs i yrkandena 17–19 olika tillkännagivanden om förvar. Motionärerna anser att förvarstiderna bör förkortas och att försvarsärenden ska prövas av domstol med asylsökanden som part. Vidare bör det införas ett förbud mot att ha barn placerade i förvar. Även i motion Ju384 yrkande 17 begär Bodil Ceballos m.fl. (mp) ett tillkännagivande om förvarstider.

Utskottets ställningstagande

I Migrationsverkets årsredovisning för 2009 anges att man totalt under året har registrerat 3 740 försvarsbeslut, och Migrationsverkets andel av besluten har varit ca 34 %. Antalet beslut motsvarade 1 511 personer, men alla har inte befunnit sig fysiskt i förvaret på grund av olika omständigheter, som exempelvis att personerna avvikit eller lämnat landet. De förvarstagna personerna har haft en genomsnittlig vistelsetid på 21 dagar, vilket är en ökning med drygt fyra dagar jämfört med 2008.

Mot bakgrund av att ett förvarstagande innebär ett stort ingrepp i den personliga integriteten och i den enskildes rörelsefrihet ska institutet endast användas om andra mindre ingripande åtgärder inte är tillräckliga. Den tid en utlännings ska vara förvarstagen ska vara så kort som möjligt. Samtidigt som försvarsinstitutet ska användas med försiktighet är möjligheterna till förvarstagande ett viktigt instrument bl.a. för att en välordnad verkställighetsprocess i avvísings- och utvisningsärenden ska kunna upprätthållas.

Enligt EU:s återvändandedirektiv (2008/115/EG) av den 16 december 2008 ska varje medlemsstat vid verkställighetsförvar fastställa en begränsad försvarsperiod, som inte får överskrida sex månader. Medlemsstaterna får inte förlänga denna period annat än med en begränsad tid som inte överskrider ytterligare tolv månader i sådana fall där avlägsnandet, trots alla rimliga ansträngningar, sannolikt kommer att ta längre tid på grund av bristande samarbete från den berörda tredjelandsmedborgarens sida, eller beroende på att införskaftet av nödvändiga handlingar från tredjeländer drar ut på tiden.

En särskild utredare har fått i uppdrag att ta ställning till hur återvändandedirektivet ska genomföras i Sverige. Utredaren ska även ta ställning till behovet av att genomföra bestämmelserna om tvångsmedel i rådets direktiv 2003/110/EG av den 25 november 2003 om bistånd vid transitering i samband med återsändande med flyg och hur dessa bestämmelser i så fall ska genomföras i Sverige. Utredaren ska därtill, med anledning av ovan nämnda direktiv och mot bakgrund av nuvarande praxis och rutiner, särskilt överväga om de regler om förvar som gäller enligt utlänningslagen är ändamålsenligt utformade. Om det är påkallat, ska utredaren lägga fram förslag till författningsändringar eller andra åtgärder med anledning av dessa överväganden. Ett delbetänkande har lämnats den 15 juni 2009. Slutbetänkandet ska lämnas senast den 15 juni 2010.

Delbetänkandet (SOU 2009:60) avser den del av uppdraget som rör frågor om hur återvändandedirektivet ska genomföras i svensk rätt. Utredningen har bl.a. föreslagit bestämmelser om tidsgränser för hur länge en utlänning får hållas i verkställighetsförvar. En utlänning ska som huvudregel inte kunna hållas i förvar i mer än sex månader. Sverige ska dock utnyttja den möjlighet direktivet ger att i vissa fall förlänga förvarstiden utöver sex månader. En utlänning ska kunna hållas i fortsatt förvar när verkställigheten drar ut på tiden på grund av att utlänningen inte samarbetar eller för att det tar lång tid att införskaffa nödvändiga handlingar. Den förlängda förvarstiden får dock inte överskrida tolv månader. Utlänningar som utvisats på grund av brott föreslås undantas från dessa regler.

Beträffande barn föreslås att reglerna om förvar förtydligas så att det framgår att verkställighetsförvar får ske endast när det är nödvändigt för att förbereda eller genomföra verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning.

Utskottet konstaterar att det pågår en beredning på Regeringskansliet av Förvarsutredningens delbetänkande som således rör frågor om hur återvändandedirektivet ska genomföras i svensk rätt. Utredningen i övrigt pågår och ska bl.a. särskilt överväga om de regler om förvar som gäller enligt utlänningslagen är ändamålsenligt utformade. Med anledning av detta är utskottet inte nu berett att föreslå några tillkännagivanden i frågor om förvar.

Därmed avstyrks motionerna Sf211 yrkande 49, Sf332 yrkandena 17–19 och Ju384 yrkande 17.

Visum

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om besöksvisum, visum för asylsökande samt om att beslut om avslag på ansökan om visum ska kunna överklagas.

Jämför reservation 41 (v, mp).

Gällande ordning

En utlänning som reser in i eller vistas i Sverige ska enligt 2 kap. 3 och 8 §§ UtIL ha visering om han eller hon inte har uppehållstillstånd, har ställning som varaktigt bosatt eller är nordisk medborgare. Regeringen får föreskriva andra undantag från kravet på visering. Enligt 3 kap. 1 § UtIF gäller undantag bl.a. för EU-medborgare samt vissa konventionsflyktingar och statslösa personer.

I rådets förordning (EG) nr 539/2001 regleras vilka tredjeländers medborgare som behöver visering respektive vilka som är undantagna från viseringskrav.

Visering kan utfärdas antingen som en enhetlig visering enligt Schengenregelverket eller som en nationell visering.

Enhetlig visering enligt 3 kap. 1 och 2 §§ UtL är den normala formen för visering och får beviljas i högst tre månader om utlänningen har ett gällande pass, dokument som bl.a. visar syftet med vistelsen, en medicinsk reseförsäkring samt tillräckliga medel för uppehållet och återresan. Vidare får utlänningen inte ha meddelats inreseförbud och inte heller anses komma att äventyra den allmänna ordningen, rikets säkerhet eller någon av Schengenstaternas internationella förbindelser. En sådan visering är giltig vid inresa och vistelse i Schengenstaterna. Enhetlig visering får inte beviljas om det framstår som sannolikt att avsikten med vistelsen är en annan än den uppgivna eller att utlänningen inte kommer att lämna Sverige eller Schengenområdet efter viseringstidens utgång. En visering som utfärdats av en behörig myndighet i en annan Schengenstat gäller i Sverige.

En visering som ger tillstånd att resa in i och vistas i Sverige men inte i en annan Schengenstat får utfärdas som nationell visering enligt 3 kap. 4 § UtL om det är nödvändigt av humanitära skäl eller på grund av Sveriges internationella förpliktelser eller om det annars finns ett starkt nationellt intresse av att bevilja visering. Vid bedömningen ska en avvägning göras mellan hur angeläget syftet med besöket är och risken för att den person som beviljas visering inte kommer att lämna Sverige efter viseringstidens utgång. Om det finns särskilda skäl får en sådan visering beviljas för längre tid än tre månader, dock högst ett år.

Beslut om visering kan inte överklagas med undantag för ett beslut om avslag på en ansökan om visering eller återkallelse av visering för en utlänning som är familjemedlem till en EES-medborgare utan att själv vara EES-medborgare.

Motionerna

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf211 yrkande 15 ett tillkännagivande om att regeringen i EU bör verka för att korta ned listan över visumpliktiga länder och för att visumkrav inte används för att stänga ute flyktingar och att därmed kortsluta Genèvekonventionen. Motionärerna anser att en viktig del av EU:s politik att utestänga flyktingar och andra skyddsbehövande är att ställa krav på visum för personer från länder där det pågår krig eller omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter.

I motionens yrkande 43 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör utfärda tydliga riktlinjer för Migrationsverkets handläggning av ärenden som gäller besöksvisum i syfte att handläggningen ska genomsyras av en inställning som grundas på icke-diskriminering och humanism. Till exempel bör inte tidigare avhoppsfrekvens beaktas.

Slutligen begärs i motionens yrkande 48 ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppgift att lägga fram ett förslag om en procedur för utfärdande av asylvisum. Svenska beskickningar bör få utfärda visum till skyddsbehövande antingen i deras hemland eller i ett tredjeland.

I motion Sf207 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om asylviseringar. Motionärerna anser att det på svenska beskickningar och EU:s beskickningar i utlandet ska införas en möjlighet att utfärda visum så att människor på så sätt får möjlighet att ta sig in i EU för att ansöka om asyl utan att behöva anlita människosmugglare.

I motion Sf332 begär Bodil Ceballos m.fl. (mp) i yrkande 29 ett tillkännagivande om att alla avslag på viseringsansökningar bör kunna överklagas.

Utskottets ställningstagande

Migrationsverket eller, efter verkets bemyndigande, en svensk utlandsmyndighet avgör om visering ska beviljas eller inte. Det absoluta flertalet av alla visumärenden avgörs hos utlandsmyndigheterna. Av Migrationsverkets årsredovisning för 2009 framgår att utlandsmyndigheterna under 2009 tog emot drygt 196 000 ansökningar, vilket är ungefär 38 000 färre än 2008. En förklaring kan vara att den ekonomiska krisen har minskat turistbesöken. Endast en mindre del, 4 071 ärenden, överlämnades till verket för beslut. Detta motsvarar ca 2 % av det totala antalet visumärenden.

Tidsmålet på tre veckors handläggningstid uppnåddes av Migrationsverket i 89 % av ärendena, vilket är 5 procentenheter högre än förra året. Utlandsmyndigheterna hade under året en genomsnittlig handläggningstid på knappt åtta dagar. Vad gäller andelen bifall är denna lägre på Migrationsverket än på utlandsmyndigheterna, vilket i huvudsak beror på att de ärenden som lämnas till Migrationsverket har en högre grad av komplexitet. Utlandsmyndigheterna biföll 91 % av ansökningarna, medan andelen bifall hos Migrationsverket uppgick till 58 %.

Det övergripande målet för den svenska viseringspolitiken är att skapa så stor frihet som möjligt för personer att röra sig över gränserna. Det är av största vikt att underlätta kontakter mellan människor i olika länder, i fråga om såväl släktkontakter som kommersiella och kulturella förbindelser på olika plan. Önskemålet om fri rörlighet måste dock ställas mot nödvändigheten av att upprätthålla en reglerad invandring.

Genom förordning (EG) nr 539/2001 med förteckning över vilka tredjelandsmedborgare som behöver visering respektive vilka som är undantagna från viseringskrav är viseringspolitiken inom EU i denna del fullt ut harmoniserad. Detta innebär att det inte längre finns några tredjeländer för vilka medlemsstaterna ensidigt får bestämma om medborgarna i dessa länder ska omfattas av viseringskrav eller inte. Även om Sverige är bundet av nämnda EG-förordning är det viktigt att Sverige inom EU aktivt driver frågan om viseringsfrihet för så många länder som möjligt.

Med det anförda är motion Sf211 yrkande 15 att anse som delvis tillgosedd och avstyrks.

Varje visumärende bedöms individuellt. Som stöd för bedömningen fastställer Migrationsverket viseringspraxis. Den finns tillgänglig på verkets webbplats och består dels av allmänna riktlinjer, dels av särskilda riktlinjer för vissa länder. En utlänning får beviljas visering om vissa villkor är uppfyllda. Däremot får visering inte beviljas bl.a. om det framstår som sannolikt att avsikten med vistelsen är en annan än den uppgivna eller att utlänningen inte kommer att lämna Sverige eller Schengenområdet efter viseringstidens utgång. Vid prövningen ska en bedömning göras av risken för att sökanden inte ska lämna Schengenområdet efter viseringstidens utgång utifrån vad som är känt om sökandens hemland och i vilken utsträckning det tidigare förekommit att inresande med visering inte har återvänt till det aktuella landet. I proposition 2004/05:170 (s. 272) betonas dock att prövningen måste göras utifrån en helhetsbedömning som även omfattar vad som är känt om sökandens personliga situation. Trots att en sökande kommer från ett land för vars medborgare det generellt ansetts finnas en risk för kvarstannande i Schengenområdet efter viseringstidens utgång, kan individuella omständigheter ändå innebära att ett sådant kvarstannande i det enskilda fallet inte framstår som sannolikt. Detta kan t.ex. vara fallet om sökanden har en stark anknytning till hemlandet genom att familjen finns kvar där. Andra omständigheter som kan tala för att bevilja en ansökan om visering är att sökanden tidigare besökt Schengenområdet och lämnat området vid viseringstidens utgång. Bedöms risken för kvarstannande vara tillräckligt stor för att bedömas som sannolik, får en enhetlig visering inte beviljas. I ett sådant fall kan en nationell visering utfärdas.

Ett visum är tidsbegränsat och gäller normalt under högst tre månader per halvår. Det innebär att om visuminnehavaren vistats tre månader inom Schengenområdet måste han eller hon lämna området i tre månader för att kunna få ett nytt enhetligt visum. Den som har särskilda skäl kan få ett visum för längre tid – högst ett år – men då gäller visumet endast för inresa och vistelse i Sverige. Särskilda skäl kan t.ex. vara att resa till Sverige flera gånger under ett år för att göra affärer eller för att besöka egna barn.

Enligt utskottets uppfattning måste utgångspunkten vara att viseringsansökningar ska prövas i en positiv anda och inte onödigtvis hindra utläningar från att besöka Sverige.

Med det anförda avstyrks motion Sf211 yrkande 43.

Beträffande frågan om visum för asylsökande har utskottet tidigare framhållit, senast i betänkande 2008/09:SfU8, att viseringsinstrumentet inte är avsett att ta till vara personers behov av skydd. Enligt utskottets uppfattning uppfyller utlänningslagens bestämmelser Genèvekonventionen fullt ut i fråga om skyldigheten att ge skydd till den som riskerar förföljelse i hemlandet.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna Sf207 yrkande 2 och Sf211 yrkande 48.

Genom Europaparlamentets och rådets förordning om införande av en gemenskapskodex om viseringar (den s.k. viseringskodexen) sammanförs bestämmelser om visering för kortare vistelser, dvs. understigande tre månader, till en EU-rättsakt. Enligt förordningen ska en sökande som nekas visering ha rätt att överklaga beslutet. Formerna för överklagandet ska regleras i nationell rätt. Viseringskodexen ska tillämpas fr.o.m. den 4 april 2010. Bestämmelser om överklagande ska tillämpas fr.o.m. den 5 april 2011.

Efter viseringskodexens ikraftträdande kommer det att finnas två huvudtyper av viseringar. Viseringar som utfärdats enligt viseringskodexen och nationella viseringar för längre vistelser. Viseringsutredningen föreslår i sitt delbetänkande (SOU 2009:77) att en visering som utfärdas med stöd av viseringskodexen benämns Schengenvisering. Avslag på en ansökan om Schengenvisering samt upphävande eller återkallelse av en Schengenvisering ska enligt viseringskodexen kunna överklagas. Utredningen anför att det är oklart om bestämmelserna om överklagande är tillämpliga även i andra fall. Det får därför överlämnas till rättstillämpningen att närmare avgöra räckvidden av viseringskodexens överklagandebestämmelser.

Utskottet förutsätter att regeringen i det fortsatta beredningsarbetet närmare klargör vilken omfattning rätten att överklaga beslut om viseringar ska ha, bl.a. vad som ska gälla beträffande avslag och återkallelse av nationella viseringar.

Motion Sf332 yrkande 29 är delvis tillgodosedd med det anförda och avstyrks.

Svenskt medborgarskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. svenskt medborgarskap för barn födda i Sverige och om språkkunskaper m.m. för att beviljas svenskt medborgarskap.

Gällande ordning

Den svenska medborgarskapslagstiftningen baseras på den s.k. härstamningsprincipen som innebär att ett barns medborgarskap bestäms av föräldrarnas medborgarskap, till skillnad från territorialprincipen som innebär att barnet får medborgarskap i det land där det föds. En annan grundprincip är att undvika statslöshet. Vissa undantag från härstamningsprincipen har därför införts, bl.a. för att säkerställa att statslösa barn bosatta i Sverige har möjlighet att snabbt få ett medborgarskap.

Utländska medborgare som har permanent uppehållstillstånd (PUT) och är folkbokförda i Sverige har i stor utsträckning samma rättigheter och skyldigheter som svenska medborgare. Det finns dock vissa skillnader. Bara svenska medborgare har en absolut rätt att bo och arbeta i Sverige och bara svenska medborgare har rösträtt i riksdagsvalen. Det finns vissa anställningar, t.ex. polis, yrkesmilitärer och vissa skyddstjänster, som enbart får tillsättas med svenska medborgare.

Enligt lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap som gäller sedan 2001 är det möjligt att ha dubbelt medborgarskap. Den som förvärvar svenskt medborgarskap kan behålla sitt tidigare medborgarskap om lagen i det andra landet tillåter det. Den som är svensk medborgare och förvärvar ett annat medborgarskap kan behålla sitt svenska medborgarskap om inte det andra landets lagstiftning lägger hinder i vägen.

Motionerna

I motion Sf355 av Luciano Astudillo (s) begärs ett tillkännagivande om att ändra lagen om svenskt medborgarskap. Motionären anför att det är otidsenligt att ett nyfött barn vars båda föräldrar är utländska medborgare inte automatiskt förvärvar svenskt medborgarskap. Alla barn som föds i Sverige och vars föräldrar har uppehållstillstånd här bör ges möjligheten att genom födseln förvärva ett svenskt medborgarskap.

Rolf K Nilsson (m) begär i motion Sf270 ett tillkännagivande om att svenskt medborgarskap för en myndig person inte ska kunna kombineras med något annat medborgarskap. Motionären anför att det finns stora nackdelar med ett dubbelt medborgarskap. Bland annat kan plikter förknippade med respektive medborgarskap kollidera med varandra. Vid dubbelt medborgarskap kan svenska myndigheter även få det svårare att agera till svenska medborgares förmån om de befinner sig i det andra landet.

I tre motioner begärs tillkännagivanden om kunskaper i svenska språket som en förutsättning för att erhålla svenskt medborgarskap.

Marietta de Pourbaix-Lundin och Inger René (m) begär i motion Sf337 ett tillkännagivande om behovet av en sådan ändring i lagen om svenskt medborgarskap att test av kunskaperna i svenska språket ska ingå som ett kriterium för att beviljas svenskt medborgarskap. En reglering av på vilket sätt kunskaperna ska kunna dokumenteras bör införas. Det bör medges undantag föranledda av t.ex. sökandens ålder eller andra särskilda omständigheter som gör det orimligt att hävda kunskapskravet fullt ut.

Mahmood Fahmi (m) begär i motion Sf348 ett tillkännagivande om att den som söker medborgarskap bör ha genomfört godkänd sfi-utbildning. Motionären anser även att utbildning i grundläggande kunskaper om det svenska samhället bör ingå som del i denna utbildning.

Marianne Watz (m) begär i motion Sf378 ett tillkännagivande om att tillräckliga kunskaper i svenska språket och elementära kunskaper om Sverige och om det svenska samhället, dokumenterade i ett medborgarskaps-test, ska vara ett krav för förvärv av svenskt medborgarskap.

I motion Sf347 av Mahmood Fahmi (m) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att förlänga hemvisttiden från tre till fem år innan medborgarskapsansökan får göras. Motionären pekar på att det med nuvarande regler finns risk för att vissa kan köpa ett äktenskap. Med en längre hemvisttid blir det även svårare att t.ex. gifta sig med någon som är ens syskon.

Utskottets ställningstagande

Frågan om att alla barn som föds i Sverige ska ha rätt att förvärva svenskt medborgarskap har flera gånger tidigare behandlats av utskottet. Utskottet har bedömt, senast i betänkande 2008/09:SfU8, att införandet av en nyordning där alla barn födda i Sverige ges rätten till svenskt medborgarskap skulle förutsätta betydande principiella och praktiska överväganden. Utskottet fann det inte klarlagt att fördelarna med en sådan nyordning skulle väga över fördelarna med huvudregeln att ett barn följer föräldrarnas medborgarskap. Därmed avstyrkte utskottet motionsyrkanden om att barn som föds i Sverige ska ha rätt till svenskt medborgarskap. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottet anser att riksdagen bör vidhålla sitt ställningstagande och avstyrker därmed motion Sf355.

Personers rörlighet över nationsgränserna har ökat väsentligt under de senaste årtiondena och kan förväntas fortsätta att öka i framtiden. Många bosätter sig således i ett annat land än det där de föddes. Detta talar starkt för att dubbelt medborgarskap ska vara fortsatt tillåtet i lagstiftningen om medborgarskap. Till exempel kan den enskilde med dubbelt medborgarskap utan särskilt tillstånd bosätta sig och arbeta i vart och ett av medborgarskapsländerna, och han eller hon kan besöka ursprungslandet utan hänsyn till eventuella visumregler. Att bli svensk medborgare är också enligt utskottets uppfattning i sig ett viktigt led i integrationsprocessen, inte minst för att det ger en full politisk delaktighet i Sverige.

Utskottet kan konstatera att det kan finnas ett antal nackdelar med dubbelt medborgarskap, men att de ovan redovisade fördelarna överväger. Enligt utskottets mening finns det därför inte skäl att överväga en ändring av principen om att dubbelt medborgarskap ska vara tillåtet i svensk lagstiftning. Med det anförda avstyrker utskottet motion Sf270.

Kommunerna har skyldighet att erbjuda svenskundervisning för invandrare (sfi) till vuxna invandrare som saknar grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen ska normalt kunna påbörjas inom tre månader från det att individen folkbokförts i kommunen.

Regeringen har gett Globaliseringsrådet i uppdrag att dra lärdomar av olika länders integrationsarbete, även när det gäller språkkunskapernas betydelse för medborgarskap och för att underlätta en fungerande integration. Underlagsrapport nr 14 till Globaliseringsrådet, Språk, krav och medborgarskap, innehåller en genomgång av regelverken för hur medborgarskap kan förvärfvas i 19 länder. En tydlig trend i riktning mot ökad restriktivitet kan konstateras i de västeuropeiska länderna. Goda kunskaper i mottagarlandets språk är allt oftare ett krav för medborgarskap.

I proposition 2009/10:60 Nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd föreslås att varje kommun aktivt ska verka för att en nyanländ, som omfattas av den föreslagna lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, kan påbörja svenskundervisning för invandrare (sfi) inom en månad från det att den nyanlände anmält sig till en sfi-kurs hos kommunen.

Vidare föreslås i proposition 2009/10:188 en ny lag om prestationsbaserad stimulansersättning inom svenskundervisning för invandrare (sfi-bonus). Den föreslagna lagen syftar till att få fler nyanlända invandrare att snabbare lära sig svenska och därmed förbättra möjligheterna att få ett arbete. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Därtill ska en särskild utredare undersöka hur fler nyanlända ska kunna lära sig svenska snabbare genom att reglerna för hur lång tid det ska vara möjligt att delta i sfi ändras (dir. 2009:117). Utredarens förslag ska syfta till att effektivisera utbildningen så att det skapas gynnsammare förutsättningar för invandrare att integreras i samhället och för att de snabbare ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2010.

Slutligen överlämnade Utredningen om samhällsorientering för nyanlända invandrare den 4 mars 2010 delbetänkandet Sverige för nyanlända (SOU 2010:16) i den del som avser regleringen av samhällsorienteringen för de nyanlända invandrare som omfattas av den föreslagna lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända. Utredningen ska lämna ett slutbetänkande senast den 17 maj 2010. I delbetänkandet föreslås bl.a. att varje nyanländ person ska erbjudas minst 60 timmars samhällsorientering. De 60 timmarna ska kompletteras genom insatser från kommunen, landstinget eller statliga myndigheter. Samhällsorienteringen ska inledas så snart som möjligt efter beviljat uppehållstillstånd och i normalfallet vara avslutad när det första etableringsåret är till ända.

Utskottet konstaterar att sfi och samhällsorientering är under omdaning och vill särskilt påpeka att kunskaper i svenska, tillsammans med arbete, är bland de viktigaste faktorerna i en framgångsrik integration.

Utskottet är inte nu berett att föreslå tillkännagivanden om att kunskaper i svenska språket och ett godkänt medborgarskapstest ska vara kriterier för att få svenskt medborgarskap. Därmed avstyrks motionerna Sf337, Sf348 och Sf378.

Det s.k. hemvistkravet innebär att en utländsk medborgare ska ha varit bosatt i Sverige i minst fem år, en statslös och flykting i minst fyra år och en nordisk medborgare i minst två år för att kunna erhålla svenskt medborgarskap. Den som är gift, lever i ett registrerat partnerskap eller är sambo med en svensk medborgare sedan minst två år tillbaka kan söka svenskt medborgarskap redan efter tre år i Sverige. Har maken, partnern eller sambon tidigare haft ett annat medborgarskap (eller varit statslös) måste han eller hon ha varit svensk medborgare i minst två år. Det räcker inte att vara gift – man måste också bo tillsammans. Hemvisttiden ska vara sammanhängande.

Utskottet är inte berett att föreslå riksdagen ett tillkännagivande om förlängd hemvisttid för gifta m.fl. Därmed avstyrks motion Sf347.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Flyktingpolitik, punkt 1 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 3 och 2009/10:Sf285 av Bodil Ceballos (mp) yrkande 4.

Ställningstagande

Det görs ofta gällande att flertalet personer som söker asyl i Sverige inte har några verkliga asylskäl. Detta kan knappast stämma då nästan alla asylsökande kommer från länder där det antingen pågår krig, väpnad konflikt eller grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Det finns inte heller skäl att tro att de som söker asyl i Sverige generellt sett åberopar svagare skäl än asylsökande i andra länder. Förklaringen till att så få ges flyktingstatus i Sverige är snarare att Sverige upphört att tillämpa Genèvekonventionen. Av det skälet är det av utomordentlig vikt att stärka svenska myndigheters respekt för asylrätten och Genèvekonventionen. Om inte mänskliga rättigheter för de människor som har minst möjligheter och resurser att föra sin talan respekteras kommer andra gruppers rättigheter att angripas längre fram. Sverige bör därför öka sin andel beviljanden av flyktingstatus enligt Genèvekonventionen. Sverige är i dag ett av de länder i Europa som procentuellt sett erkänner lägst antal människor som konventionsflyktingar.

2. Migration och klimatförändringar, punkt 2 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 14.

Ställningstagande

Enligt uppgift från Sida riskerar 46 länder med 2,7 miljarder människor våldsamma konflikter på grund av klimatförändringarna. Strategier för fredsbyggande och utveckling bör därför innefatta anpassning till klimatförändringarna. Migration bör betraktas som en del av anpassningsstrategierna och därmed hanteras och underlättas snarare än förhindras. Forskning kan bidra till att identifiera både migranter och värdsamhällen, där man bör påbörja en dialog för att förbereda hanteringen av flyktingströmmar.

3. Klimatflyktingar, punkt 3 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 13.

Ställningstagande

Det förekommer att människor tvingas flytta på grund av miljö- och naturkatastrofer. Klimatpåverkan bl.a. i form av höjda havsnivåer, kusterosion och ökenspridning förvärrar situationen. Människorna tvingas lämna sina hem och i vissa fall riskerar hela nationer att försvinna under vatten. Mot bakgrund härav bör även klimatflyktingar innefattas i Genèvekonventionens flyktingbegrepp.

4. Översyn av utlänningslagen m.m., punkt 4 (s)

av Veronica Palm (s), Kurt Kvarnström (s), Göte Wahlström (s), Matilda Ernkrans (s), Jasenko Omanovic (s) och Magdalena Strejffert (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf401 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s) och

avslår motionerna

2009/10:Sf289 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkande 1,

2009/10:Sf290 av Inger Davidson (kd) och

2009/10:Sf340 av Dan Kihlström och Eva Johnsson (båda kd).

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning måste jämställdhetsperspektivet bli tydligare i alla frågor som rör bl.a. migration. Det är väl känt att kvinnor och män kan ha olika motiv för att lämna sina hemländer. Kvinnor måste därför få en egen prövning av sina skäl för uppehållstillstånd.

5. Väpnad konflikt m.m., punkt 5 (s, v, mp)

av Veronica Palm (s), Kurt Kvarnström (s), Göte Wahlström (s), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkrans (s), Jasenko Omanovic (s), Magdalena Streijffert (s) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 26,

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 12 och 13 samt

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 7.

Ställningstagande

Begreppet yttre och inre väpnad konflikt har fått en innebörd som inte ligger i linje med vare sig lagstiftarens intentioner och det allmänna rättsmedvetandet eller med den internationellt accepterade folkrättsliga innebörden av begreppet. Det är uppenbart att begreppet inre väpnad konflikt behöver tydliggöras. Av det skälet bör en översyn av begreppet väpnad konflikt snarast genomföras så att utvisning av människor till länder i krig kan undvikas.

När det gäller begreppet andra svåra motsättningar i hemlandet har Migrationsöverdomstolen konstaterat att det för uppehållstillstånd krävs att det finns ett orsakssamband mellan de övergrepp en utlänning riskerar att utsättas för och de svåra motsättningar som finns i hemlandet. Kraven på detta orsakssamband är emellertid inte närmare preciserat och tolkas enligt vår mening alltför strängt av underinstanserna. En utredning bör därför snarast tillsättas för att klargöra om bestämmelsen om andra svåra motsättningar i hemlandet överensstämmer med lagstiftarens intentioner.

6. Internflykt, punkt 6 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf285 av Bodil Ceballos (mp) yrkande 6.

Ställningstagande

Asylsökande som fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd tvingas i vissa fall återvända till andra delar av hemlandet än därifrån han eller hon kommer. Detta är enligt min mening inte acceptabelt och bör därför upphöra.

7. Barn i asylprocessen, punkt 7 (s, v, mp)

av Veronica Palm (s), Kurt Kvarnström (s), Göte Wahlström (s), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkrans (s), Jasenko Omanovic (s), Magdalena Streijffert (s) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf397 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (c, m, fp, kd, v, mp) och avslår motionerna 2009/10:Sf247 av Inger Davidson och Rosita Runegrund (båda kd) yrkande 3, 2009/10:Sf366 av Chatrine Pålsson Ahlgren och Rosita Runegrund (båda kd) och 2009/10:Sf367 av Inger Davidson (kd).

Ställningstagande

Barn kan förföljas av samma skäl som vuxna men de kan också förföljas just på grund av att de är barn och på ett sätt som bara drabbar barn. Förföljelse som specifikt drabbar barn måste enligt vår mening beaktas i asylprocessen, och regeringen bör därför utreda om det finns skäl att förtydliga och stärka utlänningslagen i detta avseende.

8. Hbt-personers skyddsskäl, punkt 8 (s, v, mp)

av Veronica Palm (s), Kurt Kvarnström (s), Göte Wahlström (s), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkrans (s), Jasenko Omanovic (s), Magdalena Streijffert (s) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:U343 av Börje Vestlund m.fl. (s) yrkande 9, 2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 23 och 2009/10:Sf380 av Börje Vestlund (s) yrkandena 2, 4 och 6.

Ställningstagande

Flyktningbegreppet i utlänningslagen har utvidgats till att omfatta även förföljelse på grund av kön och sexuell läggning. Utvidgningen har dock hittills inte fått avsedd effekt och den tyngd som avsetts. Riksdagen bör ge regeringen till känna att en snar utvärdering av tillämpningen av den nya lagbestämmelsen om flyktningstatus baserad på förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning bör genomföras.

9. Hbt-frågor i övrigt, punkt 9 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 24, bifaller delvis motion 2009/10:Sf380 av Börje Vestlund (s) yrkande 1 och avslår motionerna 2009/10:Sf380 av Börje Vestlund (s) yrkande 5 och 2009/10:A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp) yrkandena 30–32.

Ställningstagande

Eftersom det är klarlagt att människor avrättas på grund av sin sexuella läggning i Iran måste Sverige ta sitt ansvar och ge flyktningstatus åt de hbt-personer från Iran som flyr hit. Detta bör även gälla alla andra hbt-personer som flyr från länder som avrättar och bestraffar personer på grund av deras sexuella läggning.

10. Människosmuggling, punkt 10 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 21 och 23 samt avslår motion

2009/10:Ju429 av Rosita Runegrund m.fl. (kd, m, fp, mp, c, v) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Det är nödvändigt att tydligt särskilja människosmugglare från livräddare. Det får aldrig ses som ett brott att utan vinstsyfte hjälpa någon över gränsen. Vidare måste närmaste hamn alltid vara skyldig att ta emot nödställda. Genom att genomföra s.k. regulariseringar eller amnestier och dels öppna för lagliga vägar för migration, dels öka biståndet till hemländerna skulle marknaden för människosmugglare kunna slås sönder.

11. Synnerligen ömmande omständigheter, punkt 11 (s)

av Veronica Palm (s), Kurt Kvarnström (s), Göte Wahlström (s), Matilda Ernkran (s), Jasenko Omanovic (s) och Magdalena Streijfert (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 6,

bifaller delvis motionerna

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 32,

2009/10:Sf247 av Inger Davidson och Rosita Runegrund (båda kd) yrkande 2 och

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 11 och avslår motion

2009/10:Sf247 av Inger Davidson och Rosita Runegrund (båda kd) yrkande 1.

Ställningstagande

Utvärderingsutredningen har påtalat en diskrepans mellan lagstiftningen och förarbetena när det gäller begreppet synnerligen ömmande omständigheter i utlänningslagen. Av detta skäl anser vi att begreppet synnerligen ömmande omständigheter måste tydliggöras så att lagstiftningen och förarbetena får samma betydelse.

12. Synnerligen ömmande omständigheter, punkt 11 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Sf247 av Inger Davidson och Rosita Runegrund (båda kd) yrkande 2 och

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 11, bifaller delvis motionerna

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 32 och

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 6 och avslår motion

2009/10:Sf247 av Inger Davidson och Rosita Runegrund (båda kd) yrkande 1.

Ställningstagande

Bestämmelsen i utlänningslagen (UtlL) som ger möjlighet att bevilja uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter bör ändras. Uttrycket ”synnerligen” är i rättsliga sammanhang ett mycket snävt begrepp och bör därför bytas ut mot ”särskilt” som ger möjlighet till en något mer generös bedömning. Av det skälet bör regeringen snarast återkomma med förslag om en ändring i 5 kap. 6 § UtlL.

13. Portalparagrafen i utlänningslagen, punkt 12 (s, v, mp)

av Veronica Palm (s), Kurt Kvarnström (s), Göte Wahlström (s), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkran (s), Jasenko Omanovic (s), Magdalena Streijffert (s) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf284 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige har ratificerat barnkonventionen. Trots det avvisas apatiska barn som är så svårt sjuka att de behöver sondmatning. Detta är orimligt och visar att lagstiftningen kring prövningen av migrationsärenden som rör barn måste tydliggöras. Regeringen bör därför återkomma med förslag som leder till att praxis överensstämmer med intentionerna i portalparagrafen.

14. Uppehållstillstånd efter viss tid, punkt 13 (v)

av Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 42 och
avslår motion

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 6.

Ställningstagande

En borte gräns bör införas i asylprocessen. Om ett lagakraftgående avslagsbeslut inte har fattats inom 18 månader från ansökan ska ett uppehållstillstånd beviljas, om det inte finns särskilda skäl däremot t.ex. att sökanden har bidragit till tidsutdräkten eller dömts för allvarlig brottslighet.

15. Uppehållstillstånd efter viss tid, punkt 13 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 6 och
avslår motion

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 42.

Ställningstagande

En rätt till automatiskt uppehållstillstånd bör införas för en vuxen som väntat längre än ett år respektive ett barn som väntat längre än sex månader på att få besked om en ansökan om uppehållstillstånd, förutsatt att den asylsökande samarbetat och lämnat de uppgifter som är nödvändiga för ärendet. Oavsett om det finns asylskäl eller inte är det inte förenligt med humanitetens krav att låta en asylsökande vänta längre.

16. Främlingspass, punkt 14 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 22.

Ställningstagande

Den som måste återvända till hemlandet för att därifrån söka uppehållstillstånd kan få problem på grund av att ID-handlingarna inte längre är giltiga eller att Migrationsverket inte har återlämnat dem. Detta problem kan undanröjas om främlingspass får utfärdas i dessa fall.

17. Samarbetet inom EU, punkt 15 (s)

av Veronica Palm (s), Kurt Kvarnström (s), Göte Wahlström (s), Matilda Ernkrans (s), Jasenko Omanovic (s) och Magdalena Streijfert (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 2 och avslår motionerna 2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 6–8, 12, 16 och 20, 2009/10:Sf207 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 5, 2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 10–12 och 18, 2009/10:Sf254 av Bodil Ceballos m.fl. (mp), 2009/10:Sf285 av Bodil Ceballos (mp) yrkande 5, 2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 24 och

2009/10:A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp) yrkande 24.

Ställningstagande

Inom EU skapas förutsättningar för en harmoniserad migrationspolitik. Det är i grunden en viktig utveckling. Lika viktigt är det dock att denna harmonisering läggs på en nivå som kännetecknas av de värderingar som Sverige står för. Den svenska hållningen måste vara att inför och efter ett genomförande av en harmoniserad migrationspolitik vara pådrivande för en humanitär och kraftfull hållning som ger skydd och skapar stabilitet i en alltmer globaliserad värld. I det sammanhanget är det viktigt att Sverige verkar för att utveckla och förbättra Dublinsarbetet. Detta är enligt vår uppfattning nödvändigt för att skydda familjers sammanhållning, garantera rättssäkerheten och värna mänskliga rättigheter.

18. Samarbetet inom EU, punkt 15 (v)

av Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 10–12 och 18,
bifaller delvis motionerna

2009/10:Sf207 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 5 och

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 24 och
avslår motionerna

2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 6–8, 12, 16 och 20,

2009/10:Sf254 av Bodil Ceballos m.fl. (mp),

2009/10:Sf285 av Bodil Ceballos (mp) yrkande 5,

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 2 och

2009/10:A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp) yrkande 24.

Ställningstagande

EU:s flyktingpolitik med överstatliga beslut och harmonisering har lett till allt högre murar runt "Fästning Europa". Detta är en olycklig utveckling, varför regeringen fortsättningsvis bör verka för en förändrad asyl- och flyktingpolitik inom EU som bygger på respekt för mänskliga rättigheter och människors lika värde.

Vidare bör en rad regelverk omarbetas i grunden, t.ex. reglerna om transportörsansvar som är ett generalangrepp på Genèvekonventionen och asylrätten. Regeringen bör omedelbart påkalla nya förhandlingar om detta

direktiv. Alla bestämmelser i direktivet som sätter asylrätten ur spel eller leder till diskriminering grundad på hudfärg eller etniskt ursprung bör tas bort.

Regeringen bör också ta initiativ till en förändring av EU:s politik beträffande återtagandavtal. När sådana avtal sluts görs myndigheterna i tredje land till medbrottslingar i den förödmjukande behandlingen av de egna medborgarna när de tvingas handla i EU:s intresse i stället för att skydda de egna medborgarnas intressen.

Regeringen bör även ta initiativ till att återvändandedirektivet upphävs och ersätts med ett nytt direktiv vars innehåll står i överensstämmelse med grundläggande humanitära principer, respekten för människors lika värde och EU-ländernas internationella åtaganden. Direktivets bestämmelse om frivillig verkställighet under 7–30 dagar från beslutet är helt verklighetsfrämmande och förvarsreglerna helt oacceptabla. Dessutom strider det mot barnkonventionen att utvisa ensamkommande barn till länder de saknar anknytning till.

19. Samarbetet inom EU, punkt 15 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 6–8, 12, 16 och 20,

2009/10:Sf207 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 5,

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 12,

2009/10:Sf254 av Bodil Ceballos m.fl. (mp),

2009/10:Sf285 av Bodil Ceballos (mp) yrkande 5 och

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 24,

bifaller delvis motion

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 11 och

avslår motionerna

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 10 och 18,

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 2 och

2009/10:A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp) yrkande 24.

Ställningstagande

Begreppet reglerad invandring har i svensk utlänningsrätt utvecklats till att betyda begränsad invandring. Det är fel att exportera denna begränsningsprincip till övriga EU-länder, vilket kommer att ske till följd av Stockholmsprogrammet.

Frivillig migration är i grunden något mycket positivt och berikande både för den som migrerar och för det mottagande landet. För att ta vara på migrationens positiva möjligheter måste en framtida invandringspolitik vara öppen. EU:s övergripande strategi för migration och partnerskap med ursprungs- och transitländerna är dessvärre ytterligare ett sätt att stänga gränserna och hindra människor att komma till EU. Av detta skäl måste denna strategi bekämpas. Ett sätt att göra detta är att avskaffa transportörsansvaret. Det är inte rimligt att transportbolag ska behöva agera migrationshandläggare och tvingas stänga dörren för personer som kan vara flyktingar.

Det är i dag i princip omöjligt att ta sig till eller in i EU för att söka asyl. Eftersom sekundära förflyttningar ändå alltid kommer att ske bör det vara individens val av land som avgör var asylprövningen ska äga rum. Skapandet av ett enhetligt förfarande i syfte att ytterligare reglera invandringen riskerar att leda till att de individuella behoven inte sätts i centrum för prövningen och att ännu färre personer får stanna i EU.

De som flyr en konflikt i hemlandet är skyddsbehövande och ska därför omfattas av ett starkt skydd. Även om den akuta situationen lugnat ner sig i hemlandet kan en återresa för den som en gång flytt ett trauma bli ytterligare ett trauma. Av det skälet bör användandet av tillfälliga uppehållstillstånd begränsas. I stället bör permanent uppehållstillstånd ges på ett tidigt stadium.

Många av de migranter som befinner sig i EU-länderna utan tillstånd lever i en väldigt utsatt situation. Regulariseringar bör därför kunna genomföras då så behövs. Inskränkningar i enskilda EU-länders möjlighet att genomföra allmänna regulariseringar bör därför utmönstras ur Stockholmsprogrammet.

Turkiet är ett land i förändring och ett land med en befolkning som är väl integrerad i Europa sedan länge. I ett läge då EU-länderna har en allt större andel äldre i befolkningen och färre i arbetsför ålder finns det skäl att underlätta en ökad rörlighet mellan EU och Turkiet. Detta kan ske genom att man t.ex. ger turkiska medborgare samma uppehållsrätt i EU:s medlemsstater som medborgarna i EU och EES. Regeringen bör verka för att denna fråga utreds av EU-kommissionen.

20. Arbetskraftsinvandring, punkt 16 (s, v)

av Veronica Palm (s), Kurt Kvarnström (s), Göte Wahlström (s), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkrans (s), Jasenko Omanovic (s) och Magdalena Streijffert (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Sf326 av Kalle Larsson m.fl. (v) i denna del och
2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkandena 4 och 5 samt
avslår motion
2009/10:Sf303 av Reza Khelili Dylami (m).

Ställningstagande

Vi menar att en framgångsrik arbetskraftsinvandring förutsätter bibehållen ordning och reda på arbetsmarknaden med respekt för gällande villkor och kollektivavtal. Därför bör den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen återinföras, i stället för att arbetsgivaren själv ska avgöra förutsättningarna för arbetskraftsinvandring. Arbetsmarknadsprövningen får aldrig bli ett sätt att kringgå lagar och regler för att dumpa anställningsvillkoren. Regeringen måste därför säkerställa att det görs en verklig prövning av arbetsgivarens rätt att anställa invandrad arbetskraft. Vi menar att Arbetsförmedlingen, inte Migrationsverket, är den myndighet som har bäst förutseendeförmåga att göra den prövningen.

Vi anser att asylprocessen måste skyddas från att människors behov av skydd från förföljelse blandas samman med arbetsförhet och arbetsgivares behov av arbetskraft. Det finns en uppenbar risk att personer i behov av skydd i stället behandlas som arbetskraftsinvandrare och att en konjunkturpassad migrationspolitik skapas.

21. Arbetstillstånd för papperslösa m.fl., punkt 17 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2009/10:Sf319 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 3,
2009/10:Sf326 av Kalle Larsson m.fl. (v) i denna del och
2009/10:Sf404 av Ulrika Karlsson i Uppsala m.fl. (m) samt
avslår motion
2009/10:Sf288 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda m).

Ställningstagande

Det är fullständigt orimligt att den som är papperslös i Sverige i dag ska uteslutas från möjligheten att söka uppehållstillstånd av arbetsmarknads-skäl när ett utvidgat system för arbetskraftsinvandring nu har genomförts. Det innebär att människor som redan lever och arbetar här ska avvisas, samtidigt som annan arbetskraft importeras för att utföra samma arbete.

Regeringen bör därför återkomma med förslag som ger papperslösa och personer som varit asylsökande som i dag befinner sig i Sverige möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd av arbetsmarknadsskäl inifrån Sverige om de inom en bestämd tid kan uppvisa anställningsbevis. Detta ska även gälla den som har sökt asyl och fått avslag på sin asylansökan innan lagen om arbetskraftsinvandring trädde i kraft.

22. Utökad arbetskraftsinvandring, punkt 18 (v)

av Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf326 av Kalle Larsson m.fl. (v) i denna del.

Ställningstagande

Under förutsättning att vissa villkor uppfylls måste en utökad arbetskraftsinvandring till Sverige ses som något i grunden positivt. Som ytterligare villkor för ett utökat system med arbetskraftsinvandring bör gälla att det införs en förstärkt kontroll av hur ordning och reda på arbetsmarknaden efterlevs, att permanenta uppehållstillstånd ska beviljas personer och medföljande anhöriga så att ett gästarbetarsystem förhindras samt att andra länders arbetskraft inte ska utarmas.

23. Arbetsförmedlingar i tredjeland, punkt 19 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf207 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 3.

Ställningstagande

En resa anordnad av människosmugglare kostar oerhört mycket mer än om personen skulle ta båten eller flyget. Många dör på vägen. Genom att inrätta arbetsförmedlingar i tredjeland skulle möjligheter ges att ansöka om arbete. Därmed skulle den enskilde också kunna få uppehållstillstånd redan

före avresan. Han eller hon kan då ta t.ex. färjan istället för att anlita människosmugglare. Regeringen bör verka för att arbetsförmedlingar inrättas i tredjeländer.

24. Fri rörlighet, punkt 20 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 11.

Ställningstagande

Reglerna för högkvalificerad arbetskraftsinvandring är diskriminerande eftersom de innebär en förmånligare behandling av vissa tredjelandsmedborgare i förhållande till andra och att olika regler gäller för olika åldersgrupper. Sverige bör agera för att alla tredjelandsmedborgare med hemvist i ett EU-land, inklusive deras familjemedlemmar, ska omfattas av den fria rörligheten över EU:s gränser.

25. Bärplockare, punkt 21 (v)

av Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Sf286 av Margareta Persson m.fl. (s), 2009/10:Sf323 av Josefin Brink m.fl. (v), 2009/10:Sf350 av Thomas Bodström (s), 2009/10:Sf371 av Helén Pettersson i Umeå och Fredrik Lundh Sammeli (båda s) och 2009/10:Sf375 av Lennart Axelsson (s).

Ställningstagande

De villkor som gäller för utländska bärplockare har visat sig oacceptabla, och det står utom allt rimligt tvivel att bärbranschen bör saneras. Regeringen bör därför skyndsamt vidta åtgärder så att särreglerna för utländska bärplockare upphör och att bärplockarna i stället garanteras samma villkor som andra arbetskraftsinvandrare.

26. Sanktioner m.m., punkt 22 (s, v, mp)

av Veronica Palm (s), Kurt Kvarnström (s), Göte Wahlström (s), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkrans (s), Jasenko Omanovic (s), Magdalena Streijffert (s) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Sk407 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 9, 2009/10:Sf274 av Luciano Astudillo (s), 2009/10:Sf319 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 7 och 8 samt 2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 17.

Ställningstagande

Det är redan olagligt att anställa personer som saknar arbetstillstånd, men lagen tillämpas inte i tillräcklig grad. De sanktioner som arbetsgivaren riskerar står inte heller i proportion till de vinster arbetsgivare kan göra på att utnyttja papperslösa. Därför krävs en skärpning av lagstiftningen så att arbetsgivare som skor sig på människor utan papper ska bli skyldiga att betala mellanskillnaden mellan den lön de betalat ut och den som gäller i branschen. Dessutom ska arbetsgivare kunna tvingas att betala skadestånd för kränkande behandling till den som utnyttjats. Regeringen bör därför återkomma med förslag om skadeståndskrav m.m. riktat mot arbetsgivare som utnyttjar papperslösa som arbetskraft.

Dagens lagstiftning där både arbetsgivaren och den anställde kan straffas för illegalt arbete skyddar i praktiken de oseriösa arbetsgivarna. Arbetsgivarna bör i stället bära hela straffansvaret för själva anställningen. Det skulle förbättra möjligheterna för papperslösa att kräva löner och arbetsvillkor i enlighet med lagar och avtal samt att även utnyttja rätten att få skadestånd för den kränkning man har utsatts för. Regeringen bör därför återkomma med förslag om att avkriminalisera den som arbetar utan arbetstillstånd.

27. Asylsökande och arbete, punkt 23 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Sf253 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 1 och 2,

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 1,

2009/10:Sf326 av Kalle Larsson m.fl. (v) i denna del och

2009/10:Sf405 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m) yrkande 7 och avslår motion

2009/10:Sf346 av Anita Brodén (fp) yrkande 2.

Ställningstagande

Migrationsverket bör vara skyldigt att informera den asylsökande om undantag från kravet på arbetstillstånd redan när ansökan om uppehållstillstånd lämnas in. Möjligheterna att arbeta under asyltiden måste stärkas jämfört med i dag. Målsättningen bör vara att samtliga som söker asyl i Sverige ska få möjlighet att arbeta under asylprocessen.

Tidigare har ett stort antal asylsökande haft möjlighet att arbeta under den tid handläggningen av deras ärende pågått. Nu gäller som villkor att utlänningsen ska kunna uppvisa identitetshandlingar eller medverka till att klarlägga sin identitet. Det har resulterat i en drastisk minskning av antalet asylsökande som arbetar och försörjer sig, vilket står i motsats till regeringens arbetslinje i övrigt. Det är viktigt att vara medveten om att det ibland inte går att fastställa en persons identitet på grund av situationen i hemlandet. Det bör därför räcka med att den asylsökande medverkar i den utsträckning som kan anses skälig. Detta bör tydliggöras i utlänningsförordningen.

Vi anser även att det ska vara möjligt att överklaga ett avslag på en ansökan om undantag från kravet på arbetstillstånd (AT-UND).

28. Kommuners mottagande av ensamkommande barn, punkt 24 (s)

av Veronica Palm (s), Kurt Kvarnström (s), Göte Wahlström (s), Matilda Ernkrans (s), Jasenko Omanovic (s) och Magdalena Streijffert (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 15 och

avslår motion

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 20.

Ställningstagande

I dag har länsstyrelserna ett mandat att förhandla med kommunerna om mottagandet av flyktingar. Detta mandat borde förstärkas samtidigt som det också ska omfatta att träffa överenskommelser om de s.k. ensamkommande barnen. Genom att skapa en närmare kontakt mellan statsmakten och den kommunala nivån kan förutsättningarna för ett mera solidariskt mottagande öka.

29. Kommuners mottagande av ensamkommande barn, punkt 24 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 20 och

avslår motion

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 15.

Ställningstagande

Barn som kommer ensamma behöver snabbt få ett säkert och tryggt boende i Sverige. Trots att staten står för kostnaden visar det sig att inte alla kommuner tar sitt ansvar att ta emot ensamkommande barn. Regeringen bör vidta åtgärder så att alla kommuner kan ha beredskap för att ta emot ensamkommande barn.

30. Övriga frågor om mottagande, punkt 25 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 2, 3 och 21 samt avslår motionerna

2009/10:Sf234 av Elisabeth Svantesson (m),

2009/10:Sf264 av Eva Sonidsson och Hans Stenberg (båda s) och

2009/10:Sf405 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m) yrkande 4.

Ställningstagande

Svenskundervisning och andra introduktionsinsatser ska starta omedelbart när den asylsökande kommer till Sverige, och den ska inte avbrytas förrän asylärendet är prövat i alla instanser. Samtidigt ska betyg och reell kompetens valideras och nödvändig kompletterande utbildning ges utan dröjsmål för att möjliggöra för arbete. Regeringen bör i målbeskrivningen för mottagandet av flyktingar ange att introduktionsinsatser ska påbörjas dag ett och inte avbrytas förrän ärendet är avgjort i alla instanser.

Centralt för en lyckad integration är att den asylsökande har kännedom om och känner samhörighet med det svenska samhället. I dag finns det mycket små resurser utanför mottagningsenheterna som stimulerar en sådan process och som möjliggör för de asylsökande att komma i kontakt med andra människor. Det är därför mycket viktigt att kommunernas ansvar för att skapa fritidsverksamhet för alla asylsökande som lever på förläggningar och i eget boende tydliggörs.

Ett barn som blir myndigt innan ansökan om uppehållstillstånd slutgiltigt har prövats bör inte flyttas från kommunalt ungdomsboende till anläggningsboende för vuxna eller till eget boende. En sådan flyttning kan vara negativ för personens utveckling.

31. Tillgång till tolkar m.m., punkt 26 (s, v, mp)

av Veronica Palm (s), Kurt Kvarnström (s), Göte Wahlström (s), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkrans (s), Jasenko Omanovic (s), Magdalena Streijffert (s) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 8.

Ställningstagande

Eftersom det finns allt fler nationaliteter bland de utlänningar som kommer till Sverige är det av största vikt att tolkar finns tillgängliga som har kompetens att ge en rättvisande tolkning av de berättelser som ska ligga till grund för prövningen av frågan om uppehållstillstånd. Det finns dock

inte nu i tillräcklig utsträckning. Regeringen bör därför vidta åtgärder för att komma till rätta med detta problem. Ett system med prövning av tolkens agerande vid feltolkning och eventuella påföljder bör även utredas.

32. Övrigt om tolkar, punkt 27 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 3.

Ställningstagande

Utbildningen av tolkar bör öka och kompetensen hos redan auktoriserade tolkar höjas. Kontinuerlig fortbildning måste ges och särskild kompetens för att tolka åt barn bör erbjudas. Ett nationellt tolkregister och ett system med registrering av tolkförmedlingar och tillsyn över dessa bör införas. Yrket måste göras mer attraktivt. Ett sätt att göra detta är att se över avgiften för auktorisationsprovet som i dagsläget är 2 000 kr vare sig man klarar provet eller inte. Tolkarnas arvoden bör även höjas.

33. Vissa frågor om domstolsprövningen, punkt 28 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 38–40 och bifaller delvis motion 2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 37.

Ställningstagande

Ett av de bärande elementen i den nya process- och instansordningen i utlänningsärenden var att muntlig förhandling skulle hållas i det absoluta flertalet asylmål. Dimensioneringen av migrationsdomstolarna gjordes således med utgångspunkt från att muntlig förhandling skulle hållas i 85 % av asylmålen. Av slutbetänkandet från Utvärderingsutredningen framgår att muntlig förhandling ägde rum i 34 % av dessa mål under 2007 och 2008,

vid Stockholms länsrätt dock endast i ca 25 % av målen. Detta är mycket allvarligt och riskerar att urholka värdet av hela reformen. Riksdagen bör därför ge regeringen tillkänna att av 16 kap. 5 § utlänningslagen bör framgå att i mål om utvisning eller avvisning ska muntlig förhandling hållas om det inte är uppenbart obehövt och att sådan förhandling alltid ska hållas om en part begär det.

För omröstningsreglerna i migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen gäller vad som är stadgat för tvistemål. Det innebär att vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden biträder. Det är en mycket olämplig ordning när konsekvenserna av ett felaktigt beslut kan bli att en människa blir dödad, torterad eller olagligen frihetsberövad. Det rimliga är att i stället tillämpa de omröstningsregler som gäller för brottmål, nämligen att vid lika röstetal ska den mening gälla som är mest förmånlig för den enskilde.

Ett beslut om avslag på ansökan om främlingspass kan inte överklagas. Denna brist medför att migrationsdomstolarna i en del fall hindras från att i sak pröva överklaganden i mål som gäller utvisning på grund av att ett åberopat parförhållande inte framstår som seriöst. Om den klagande saknar giltig passhandling kan domstolen inte pröva överklagandet. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag om en rätt att överklaga beslut av Migrationsverket om avslag på ansökan om främlingspass.

Det är mycket olyckligt att det inte finns någon möjlighet att få ett mål prövat i en högre instans ens om det är uppenbart feldömt av en migrationsdomstol. Det blir därmed även ofta omöjligt att rätta till allvarliga processuella felaktigheter i migrationsdomstolarna. Därför bör ändringsdispens i Migrationsöverdomstolen införas om det är uppenbart att målet är feldömt. Sådan dispens bör dock bara kunna beviljas på ansökan av den enskilde och inte på ansökan av Migrationsverket.

34. Övrigt om domstolsprövningen, punkt 29 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 2, 4, 5 och 7.

Ställningstagande

När domstolarna dimensionerades beräknades det att 85 % av alla asylmål skulle avgöras med muntlig förhandling. Under 2008 avgjordes dock endast 34 % av dessa mål med sådan förhandling. Ett av huvudskälen till att ändra den tidigare processordningen var dock att muntlig förhandling

skulle hållas i så stor utsträckning som möjligt. Enligt Utvärderingsutredningen kan praxis från Migrationsöverdomstolen sammanfattas med att muntlig förhandling hålls i mål där den sökandes trovärdighetsskäl berörs, dvs. skyddsskäl och bevisvärderingsfrågor, men inte i mål som rör en sökandes tillräcklighetsskäl. Detta bör ändras och muntlig förhandling beviljas i alla de fall där den sökande begär detta.

Det förekommer ofta att det görs nya invändningar och åberopas nya omständigheter i migrationsdomstolen. Detta innebär att tyngdpunkten i prövningen förskjuts från första instans till migrationsdomstolen, vilket är motsatsen till vad som var meningen med den nya processordningen. När ett beslut överklagas till migrationsdomstol ska således inga nya invändningar eller omständigheter kunna läggas till grund för verkets talan, utom för att bemöta nya påståenden från den sökande. Vidare måste en mer enhetlig bedömning göras i migrationsdomstolarna av vad som ska betraktas som processmaterial. Det är viktigt att tyngdpunkten i prövningen verkligen ligger i första instans för att de sökande på ett tillfredsställande sätt ska kunna överklaga beslut.

Beslut i migrationsmål som fattas till den sökandes fördel i någon av migrationsdomstolarna ska inte kunna överklagas av Migrationsverket.

Alltför många migrationsmål avgörs av en domare ensam, således utan nämnd. Alla migrationsmål är dock betydelsefulla för den enskilde, och mål där asylskäl eller andra skyddsskäl åberopas kan ha livsavgörande betydelse för denne. Huvudregeln ska därför vara att migrationsmål ska avgöras av domare och nämndemän.

35. Offentligt biträde, punkt 30 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 50 och 51.

Ställningstagande

Migrationsöverdomstolen har i ett praxisbildande beslut slagit fast att det saknas rättsligt utrymme att förordna offentligt biträde i ärenden enligt Dublinförordningen. Mot bakgrund av att det finns medlemsstater i EU som inte tillämpar flyktingkonventionen och det även i övrigt finns en starkt divergerande tillämpning av asylregler i EU-länderna, finns inte sällan ett stort behov av rättsligt biträde i dessa ärenden. Det är därför nödvändigt

att regeringen lägger fram förslag om en sådan ändring i utlänningslagen att det blir möjligt att förordna offentligt biträde även i ärenden som handläggs enligt Dublinförordningen.

För närvarande saknas möjligheter att förordna offentligt biträde när ansökan om uppehållstillstånd görs via en svensk ambassad. Detta är otillfredsställande eftersom det i vissa av dessa ärenden finns ett starkt behov av rättsligt biträde. Det bör därför införas en ny bestämmelse i utlänningslagen som när det finns särskilda skäl gör det möjligt att förordna offentligt biträde i ärenden där ansökan om uppehållstillstånd görs via svensk ambassad.

36. Ärenden om ensamkommande barn, punkt 31 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 22 i denna del.

Ställningstagande

Handläggningen av ärenden som rör ensamkommande barn behöver ses över. Till exempel bör beslut alltid fattas inom tre månader.

37. Asylprocessen i övrigt, punkt 32 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 26 och avslår motionerna 2009/10:Sf339 av Dan Kihlström (kd) och 2009/10:Sf405 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Barn tillerkänns inte processbehörighet i Sverige i frågor om uppehållstillstånd. För barn, t.ex. från Somalia, som ansöker om uppehållstillstånd utomlands kan det ibland vara svårt att styrka att det finns en behörig ställ-

företrädare. Det bör därför införas en möjlighet för migrationsdomstolarna att förordna om ett offentligt biträde, en god man eller en behörig ställföreträdare för dessa barn.

38. Verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut, punkt 33 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 28, 31, 33, 35 och 41, 2009/10:Sf246 av Solveig Hellquist (fp), 2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 22 i denna del och 2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 14 och 20 samt avslår motionerna 2009/10:Sf247 av Inger Davidson och Rosita Runegrund (båda kd) yrkande 4 och 2009/10:Sf407 av Chatrine Pålsson Ahlgren och Eva Johnsson (båda kd) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Av proposition 2004/05:170 med förslag till ny utlänningslag framgår det att något beslut om avvisning eller utvisning inte bör fattas då det redan inför beslutet om uppehållstillstånd står klart att ett avlägsnandebeslut inte går att verkställa. Många gånger fattas dock avvisnings- och utvisningsbeslut i uppenbar strid med detta. Det är därför nödvändigt att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om en ny bestämmelse i utlänningslagen med innebörden att ett sådant avlägsnandebeslut inte ska få fattas.

I utlänningslagen anges att en utlänning som avvisats ska lämna landet inom två veckor. Utlänningslagen bör ändras så att det av lagtexten klart framgår att en utlänning alltid ska ges skäligt med tid för att ordna förberedelserna inför avresan. Beslut om avvisning med omedelbar verkställighet av ensamkommande barn bör dock aldrig få fattas.

Om Migrationsverket en gång överlämnat verkställigheten av ett utvisningsbeslut till polismyndigheten saknar denna möjlighet att återlämna ärendet till Migrationsverket även om en förändrad situation skulle göra detta sakligt motiverat. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag till en lagändring som ger polisen möjlighet att återlämna ett verkställighetsärende till Migrationsverket.

De återtagandeavtal som Sverige ingått med Irak och Afghanistan har resulterat i att Sverige nu genomför massutvisningar av asylsökande från dessa länder. Många av dem har fortfarande starka skyddsbehov. Åtskilliga irakiska asylsökande har vittnat om att de lämnats vind för våg efter avvisningen och att fortsatta trakasserier och förföljelse gjort att de tvingats fly på nytt. Mot denna bakgrund bör Sveriges återtagandeavtal med Irak och Afghanistan omedelbart sägas upp.

Utlänningslagen har företräde framför lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Det finns flera exempel som visar att beslut har fattats om att utvisa tvångsomhändertagna barn. Detta är inte godtagbart, och vi anser därför att LVU bör ändras så att en utvisning av den som är omhändertagen enligt den lagen ska godkännas av socialnämnden.

Vi anser dessutom att ett beslut om avvisning eller utvisning med automatik ska beläggas med inhibition när ett överklagande sker. Det är inte acceptabelt att avvisning eller utvisning kan ske innan ett beslut har fattats i överklagningsärendet eller beslutet har omprövats.

I dag har Sverige ingen skyldighet att följa upp vad som händer en person som avvisats eller utvisats till sitt hemland. Den som tvingas lämna Sverige bör inte bara lämnas åt sitt öde. Sverige bör därför ha en skyldighet att följa upp vad som händer personer som avvisats eller utvisats ur landet. En svensk ambassad skulle kunna ha kontakt med den som avvisats eller utvisats både före och efter utvisningen och sedan rapportera till svenska myndigheter. I de fall avvisningen eller utvisningen leder till förföljelse bör personen i fråga snarast få hjälp att återvända till Sverige.

39. Sveriges återtagandeavtal, punkt 34 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf285 av Bodil Ceballos (mp) yrkande 7.

Ställningstagande

Ett återetableringsstöd är bra för dem som återvänder frivilligt. Det har dock visat sig att många tvingas återvända mot sin vilja. Det är inte acceptabelt. Visserligen upprättas återtagandeavtal med många länder, men det är tveksamt vad dessa innebär i praktiken. Återvändandet måste därför ses också ut mottagarlandets perspektiv.

40. Förvar, punkt 35 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 17,

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkande 49 och

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkandena 17–19.

Ställningstagande

Att beröva en människa friheten är en från integritetssynpunkt oerhört ingripande åtgärd som alltid måste vara grundad på preciserade och väl avgränsade förutsättningar och vara den absolut sista utvägen. Den nuvarande regleringen av förutsättningarna för att ta någon i förvar är mycket vaga och ger stort utrymme för godtycke för tillämpande myndigheter. Det är inte rimligt att asylsökande får tas i förvar utan domstolsprövning. Principen ska vara att den asylsökande ska ha möjlighet att vara delaktig i rättsprocessen. Vidare ska barn inte sättas i förvar. Genom EU:s återvändandenedirektiv ges en möjlighet till förvarstagande ända upp till 18 månader. Vi anser att detta är en fullständigt oacceptabelt lång tid. En utredning med uppgiften att se över bestämmelserna om förvar utifrån dessa utgångspunkter bör därför tillsättas.

41. Visum, punkt 36 (v, mp)

av Kalle Larsson (v) och Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Sf207 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 2,

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 15, 43 och 48 samt

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp) yrkande 29.

Ställningstagande

Visumkrav riktade mot länder där det pågår krig eller omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter är en viktig del av EU:s utestängningspolitik mot flyktingar och andra skyddsbehövande. Regeringen bör inom EU

verka för att korta ned listan över visumpliktiga länder i syfte att visumkrav inte ska användas för att stänga ute flyktingar och kortsluta Genèvekonventionen.

Den praxis som Migrationsverket tillämpar för besöksvisum är betydligt restriktivare mot sökande från länder från vilka det tidigare varit vanligt med s.k. avhopp. Det är dock orimligt att straffa andra människor på grund av att landsmän som beviljats besöksvisum utnyttjat sin mänskliga rättighet att söka asyl. Det är i själva verket ett indirekt angrepp på asylrätten. Det bidrar dessutom till att ge Sverige dåligt rykte internationellt när internationella gäster hindras från att delta i vetenskapliga eller andra sammankomster som arrangeras i Sverige. Regeringen bör utfärda tydliga riktlinjer för Migrationsverkets handläggning av ärenden som gäller besöksvisum i syfte att denna ska genomsyras av en inställning som grundas på icke-diskriminering och humanism.

Viseringsansökningar går inte att överklaga. De personer som söker visum måste många gånger färdas lång väg till ambassaden och tillbaka, och därtill kommer kostnaden för ansökan. Det innebär att den sammanlagda kostnaden kan bli väldigt stor. I vissa fall har det hänt att människor har ansökt om visum på en ambassad i det land de bor i, trots att de är medborgare i ett annat. De har då fått avslag och hänvisats till att ansöka i det land som de är medborgare i. Där har ansökan avslagits på den grunden att det första landet har avslagit ansökan. Dessa viseringsansökningar går inte att överklaga. Det är inte acceptabelt att människor luras att betala för en ansökan som man från början vet kommer att avslås. Det är inte heller en acceptabel ordning att vissa nationaliteter in absurdom ska bevisa att de inte tänker stanna i Sverige när de vill besöka en släkting eller vän. Alla avslag på viseringsansökningar bör därför kunna överklagas.

Svenska beskickningar i utlandet bör kunna utfärda visum för skyddsbehövande. Regeringen bör tillsätta en utredning med uppgift att lägga fram förslag om en procedur för utfärdande av asylvisum eller s.k. flyktingvisum.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Sk407 av Lars Ohly m.fl. (v):

9. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om att avskaffa straffet för den som arbetar utan arbetstillstånd.

2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att exportera tillämpningen av reglerad invandring.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om partnerskap med ursprungs- och transitländer.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa lagliga vägar till EU.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fri rörlighet för alla arbetstagare med hemvist i EU, inklusive deras familjemedlemmar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om användandet av tillfälliga uppehållstillstånd i EU.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att innefatta klimatflyktingarna i flyktingbegreppet.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den gemensamma asylprocessen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förvarstider.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regulariseringar bör vara tillåtna i EU-länderna då sådana behov föreligger.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydligt särskilja människosmugglare från livräddare och att inte kriminalisera de senare.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att begränsa marknaden för människosmugglare.

2009/10:Ju429 av Rosita Runegrund m.fl. (kd, m, fp, mp, c, v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att barn i migrationsärenden i riskzonen för att utsättas för människohandel uppmärksammas och följs upp.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av enhetliga riktlinjer och fördjupat samarbete mellan Migrationsverket, sociala myndigheter och polisen när det gäller barn i migrationsärenden i riskzonen för att utsättas för människohandel.

2009/10:U343 av Börje Vestlund m.fl. (s):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en tillämpning av hbt-personers skyddsskäl som står i bättre överensstämmelse med riksdagens beslut.

2009/10:Sf207 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om asylviseringar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta arbetsförmedlingar i tredjeland.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa transportörsansvaret.

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka svenska myndigheters respekt för asylrätten och Genèvekonventionen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en asyl- och flyktingpolitik i EU grundad på respekt för mänskliga rättigheter och människors lika värde.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om påkallande av nya förhandlingar om direktivet om transportörsansvar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen bör ta initiativ till en sådan förändring av EU:s politik beträffande återtagandeavtal som anges i motionen.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka i EU för att korta ned listan över visumpliktiga länder och för att visumkrav inte används för att stänga ute flyktingar och därmed kortsluta Genèvekonventionen.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den i EU bör ta initiativ till upphävande av återvändandedirektivet och dess ersättande med ett nytt direktiv vars innehåll står i överensstämmelse med grundläggande humanitära principer, respekten för människors lika värde och EU-ländernas internationella åtaganden.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en snar utvärdering av tillämpningen av den nya lagbestämmelsen om flyktingstatus på grund av förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flyktingstatus för hbt-personer.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en sådan översyn av innebörden i begreppet ”yttre och inre väpnad konflikt” i 4 kap. 2 § utlänningslagen att det bringas i överensstämmelse med den internationellt accepterade folkrättsliga innebörden i begreppet.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges återtagandeavtal med Irak och Afghanistan omedelbart bör sägas upp.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändring av lagen om vård av unga.
32. Riksdagen beslutar att 5 kap. 6 § första stycket 1 ges följande lydelse: Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation föreligger sådana särskilt ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör föreslå en ny bestämmelse i utlänningslagen om att avlägsnandebeslut inte ska fattas om det står klart att det inte går att verkställa.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en lagändring som ger polisen möjlighet att återlämna ett verkställighetsärende till Migrationsverket.
37. Riksdagen beslutar om ett nytt tredje stycke i 16 kap. 5 § utlänningslagen med följande lydelse: I mål om utvisning eller avvísning ska muntlig förhandling hållas om det inte är uppenbart obehövt. Muntlig förhandling ska alltid hållas om någon part begär det.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om omröstningsreglerna i migrationsdomstolarna.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande i utlänningslagen av en bestämmelse om rätt att överklaga Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om främlingspass.

40. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till riksdagen om sådan ändring av utlänningslagen att ändringsdispens på ansökan av den enskilde införs hos Migrationsöverdomstolen.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utlänningen alltid ska beredas skäligt rådrum för att ordna förberedelserna för sin avresa.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av en bortre gräns i asylprocessen.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utfärda tydliga riktlinjer för Migrationsverkets handläggning av ärenden som gäller besöksvisum för att den ska genomsyras av en inställning som grundas på icke-diskriminering och humanitet.
48. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppgift att lägga fram förslag om en procedur för utfärdande av asylvisum.
49. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsättande av en utredning med uppgift att se över bestämmelsen om förvar i 10 kap. utlänningslagen.
50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en sådan ändring i utlänningslagen att det blir möjligt att förordna offentligt biträde i ärenden som handläggs enligt Dublinförordningen.
51. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en sådan ändring i utlänningslagen att det vid förekomsten av särskilda skäl blir möjligt att förordna offentligt biträde i ärenden där ansökan om uppehållstillstånd görs via svensk ambassad.

2009/10:Sf234 av Elisabeth Svantesson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta de ideella organisationerna ta ett större ansvar i mottagandet av asylsökande.

2009/10:Sf246 av Solveig Hellquist (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barns bästa i asylärenden.

2009/10:Sf247 av Inger Davidson och Rosita Runegrund (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om apatiska flyktingbarn.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lägre beviskrav i utlänningslagen för barn genom att ”synnerligen ömmande omständigheter” byts mot ”särskilt ömmande omständigheter”.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barnkonventionen måste få en starkare ställning i utlänningslagen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en flyktingbarnskommission bör tillsättas.

2009/10:Sf253 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga förordningstexten om AT-UND.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att AT-UND inte ska betraktas som tjänsteanteckning.

2009/10:Sf254 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppehållsrätt för turkiska medborgare.

2009/10:Sf264 av Eva Sonidsson och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det ekonomiska ansvaret för ensamkommande flyktingbarn.

2009/10:Sf270 av Rolf K Nilsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svenskt medborgarskap för en myndig person inte ska kunna kombineras med något annat medborgarskap.

2009/10:Sf274 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över utlänningslagen för att göra det möjligt att utdöma skadestånd för arbetsgivare som utnyttjar papperslösa.

2009/10:Sf284 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliggöra lagstiftningen kring prövningen av migrationsärenden som rör barn så att praxis följer intentionerna i portalparagrafen.

2009/10:Sf285 av Bodil Ceballos (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska öka sin andel beviljande av flyktingstatus enligt Genèvekonventionen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte fortsätta att exportera vår striktare tillämpning av asylrätten till andra länder i EU.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att asylsökande vid avslag inte ska tvingas återvända till andra delar av hemlandet än därifrån man kommer.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om återtagandeavtal.

2009/10:Sf286 av Margareta Persson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av klargörande av regler för skydd av säsongansställda från tredjeländ.

2009/10:Sf288 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hantering av ärenden gällande arbetskraftsinvandring.

2009/10:Sf289 av Désirée Pethrus Engström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hot om hedersrelaterat våld bör skrivas in som giltigt asylskäl i utlänningslagen.

2009/10:Sf290 av Inger Davidson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en parlamentarisk kommitté bör tillsättas för att göra en översyn av hela utlänningslagen.

2009/10:Sf303 av Reza Khelili Dylami (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investeringar som grund för uppehållstillstånd.

2009/10:Sf319 av Kalle Larsson m.fl. (v):

3. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på övergångsregler som ger asylsökande och papperslösa som i dag befinner sig i Sverige möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd av arbetsmarknadsskäl i enlighet med vad som anförs i motionen.

7. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om skadeståndskrav riktat mot arbetsgivare som anlitar svart arbetskraft i enlighet med vad som anförs i motionen.
8. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om att avskaffa straffet för den som arbetar utan arbetstillstånd.

2009/10:Sf320 av Kalle Larsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Migrationsverket i regleringsbrevet bör ges i uppdrag att informera om möjligheterna till undantag från krav på arbetstillstånd i samband med att ansökan om uppehållstillstånd inlämnas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i målbeskrivningen angående mottagandet av flyktingar bör ange att introduktionsinsatser ska påbörjas dag ett och inte avbrytas förrän ärendet är avgjort i alla instanser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliggöra kommunernas ansvar för att skapa fritidsverksamhet för asylsökande som bor på förläggningar och i eget boende.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om särskild lagstiftning som gör alla kommuner skyldiga att ha beredskap för att ta emot ensamkommande barn.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barn som blir myndiga innan ansökan om uppehållstillstånd slutgiltigt prövats inte bör flyttas från kommunalt ungdomsboende till ett anläggningsboende för vuxna eller till eget boende.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om handläggningen av ärenden som rör ensamkommande barn.

2009/10:Sf323 av Josefin Brink m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder så att särreglerna för utländska bärplockare upphör och att dessa i stället, under kommande bärsäsonger, garanteras samma villkor som andra arbetskraftsinvandrare.

2009/10:Sf326 av Kalle Larsson m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ny utformning av utökade regler för arbetskraftsinvandring i enlighet med vad som anförs i motionen.

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att muntlig förhandling ska beviljas i högre grad i migrationsmål.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att öka kompetensen hos tolkar i enlighet med avsnitt 3.3 i motionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tyngdpunkten av prövningen i migrationsmål ska ligga i första instans.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att beslut i migrationsmål som fattas till fördel för den sökande inte ska kunna överklagas av Migrationsverket.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en rätt till automatiskt uppehållstillstånd för den som väntat längre än ett år för vuxna, respektive sex månader för barn, på att få besked om en ansökan om uppehållstillstånd.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att migrationsmål ska avgöras med en domare och tre nämndemän i migrationsdomstolarna.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i avsnitt 3.8 i motionen om synnerligen ömmande omständigheter.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyndsamt tillsätta en utredning i syfte att undvika avvisingar av människor till länder i krig.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att snarast tillsätta en utredning i syfte att utreda huruvida bestämmelsen om andra svåra motsättningar i hemlandet uppnått det syfte lagstiftaren hade med bestämmelsen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att beslut om avvising eller utvisning med automatik ska beläggas med inhibition när överklagande sker.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att människor inte får tas i förvar utan domstolsprövning.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett förbud mot att placera barn i förvar.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förkorta förvarstiderna.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige har ett uppföljningsansvar för vad som händer personer som utvisats ur landet.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att utfärda främlingspass.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa transportörsansvaret.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ändring av utlänningslagen för att införa en möjlighet för migrationsdomstolarna att förordna offentligt biträde, god man eller behörig ställföreträdare till barn.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla avslag på viseringsansökningar bör kunna överklagas.

2009/10:Sf337 av Marietta de Pourbaix-Lundin och Inger René (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en sådan ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap att test av kunskaperna i svenska språket ingår som ett kriterium för att beviljas svenskt medborgarskap.

2009/10:Sf339 av Dan Kihlström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppgift att undersöka hur åldersbedömning av ensamkommande flyktingbarn kan ske på ett rättssäkert sätt och om det ska vara möjligt att överklaga besluten till högre instans.

2009/10:Sf340 av Dan Kihlström och Eva Johnsson (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av asylrätten.

2009/10:Sf346 av Anita Brodén (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten för asylsökande med avvisningsbeslut att få tillåtelse att fortsätta arbeta fram till dess att avvisningen verkställs.

2009/10:Sf347 av Mahmood Fahmi (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förlänga hemvisttiden från tre till fem år innan medborgarskapsansökan får göras.

2009/10:Sf348 av Mahmood Fahmi (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den som söker medborgarskap bör ha genomfört godkänd sfi-utbildning.

2009/10:Sf350 av Thomas Bodström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om villkoren för utländska bärplockare i Sverige.

2009/10:Sf355 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra lagen om svenskt medborgarskap.

2009/10:Sf366 av Chatrine Pålsson Ahlgren och Rosita Runegrund (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur barnens rätt ska få en starkare ställning i utlänningslagen med utgångspunkt från barnkonventionen.

2009/10:Sf367 av Inger Davidsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om forskning i flyktingrätt med fokusering på barnfrågor.

2009/10:Sf371 av Helén Pettersson i Umeå och Fredrik Lundh Sammeli (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om särregler för bärplockare på den svenska arbetsmarknaden.

2009/10:Sf375 av Lennart Axelsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsvillkoren för utländska bärplockare.

2009/10:Sf378 av Marianne Watz (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillräckliga kunskaper i svenska språket, om Sverige och om det svenska samhället, dokumenterade i ett medborgarskapstest, ska vara ett krav för förvärv av svenskt medborgarskap.

2009/10:Sf379 av Veronica Palm m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att utveckla och förbättra Dublinsamarbetet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning vid arbetskraftsinvandring från tredjeländ.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riskerna för att asylsystemet kan urholkas vid en sammanblandning av asylskäl och arbetskraftsinvandring.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att tydliggöra begreppet synnerligen ömmande omständigheter i utlänningslagen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av tydliggörande vad gäller begreppet inre väpnad konflikt.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av system för hantering av feltolkning inom migrationspolitiken och eventuella påföljder vid desamma.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att länsstyrelsernas samordningsansvar rörande förhandling med kommunerna bör stärkas och utvecklas med uppdraget att förhandla rörande mottagandet av barn utan ordinarie vårdnadshavare.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för lagföring av oseriösa arbetsgivare som olagligen anställer personer utan arbetstillstånd samt att en lagändring sker så att skadestånd till arbetstagare kan tilldömas vid olagligt anställningsförfarande.

2009/10:Sf380 av Börje Vestlund (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även transpersoner som förföljs i sitt hemland på grund av könsidentitet eller könsuttryck ska omfattas av Genèvekonventionens flyktingdefinition.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en tillämpning av hbt-personers skyddsskäl som står i bättre överensstämmelse med riksdagens beslut.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bedömningen av hbt-skäl som framförs sent i asylprocessen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydliggörande av skyddsskäl för hbt-flyktingar från Irak.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvärdering av hur bestämmelserna om hbt-flyktingars asylskäl tillämpas.

2009/10:Sf397 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (c, m, fp, kd, v, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utlänningslagen bör förtydligas vad gäller barnspecifika skäl för olika former av förföljelse.

2009/10:Sf401 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att jämställdhetsperspektivet måste bli tydligare i alla frågor som rör migration och integration.

2009/10:Sf404 av Ulrika Karlsson i Uppsala m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetskraftsinvandring.

2009/10:Sf405 av Ulrika Karlsson i Uppsala (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kortare handläggningstider.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om positiva beslut när enskilda drabbas negativt av långa handläggningstider.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om undervisning i svenska.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten för asylsökande att arbeta under asylprocessen.

2009/10:Sf407 av Chatrine Pålsson Ahlgren och Eva Johnsson (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om att asylsökande barn utan lämplig vårdnadshavare inte ska utvisas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inhibera avvisnings- och utvisningsbeslut av asylsökande barn utan lämplig vårdnadshavare.

2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att migration bör betraktas som en del av anpassningsstrategierna och därmed hanteras och underlättas snarare än förhindras.

2009/10:A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fri rörlighet för EU-medborgare.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett tilläggsprotokoll till Genèvekonventionen.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenska lagstiftningen rörande förföljda homosexuella, bisexuella och transpersoner.

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kunskapen om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners situation i de länder som människor flyr från.